

Katolički list

ZVONIK

GOD: XIII BR. 11 (145) Subotica, novembar (studenj) 2006. 90,00 din

**BLAŽENI KOJI PREBIVAJU
U DOMU TVOME, GOSPODINE,
SLAVEĆ' TE BEZ PRESTANKA! (Ps 84,5)**

1931 - 2006.

Papa na Lateranskom sveučilištu

Papa se uvijek rado susreće s vjernicima

Papa pozira za kalendar

Biskup mons. dr. Ivan Pénzes i župnik mons. József Rehák s članovima Pastoralnog vijeća župe Isusa Radnika u Subotici

Mons. Stjepan Beretić, vikar za pastoral Subotičke biskupije predvodio je Euharistijsko slavlje prigodom proslave Zavjetnog dana 2006. u Bačkom Monoštoru

Piše: Andrija Anišić

SVA DOBRA OVOGA ZA SVIJETA - ZA SVE LJUDE OVOGA SVIJETA

Dok sam se spremao i razmišljao kako da vam predstavim VII. Božju zapovijed koja glasi: "Ne ukradi", saznao sam da je ukraden oluk od bakarnog lima s kapelice sv. Ane u našem groblju. Javili su mi da osobno moram u policiji predati odštetni zahtjev. To moram učiniti, nažalost, sada već pet put jer su ranije u četiri navrata pokrali većinu oluka s crkve sv. Roka koja je meni povjerena. Teško su mi pale te krađe. Radovao sam se s vjernicima što smo na duže vrijeme riješili problem oluka na crkvi i kapelici. Međutim, istina je da je staviti trajnije oluke - od bakra bila vrlo pogrešna investicija. Nitko ne voli provalnike ni lopove. Bilo ih je nekoć, ima ih i danas. Kod nas, čini se, sve više. Bog je čovjeku povjerio svemir, prirodu i materijalna dobra da njima "vlada" (usp. Post 1-2), tj. upravlja za svoje dobro i na dobrobit čovječanstva. Time je na neki način odobrio i blagoslovio privatnu svojinu a VII. zapovijedu zaštitio ju je od kradljivaca. Promotrimo sadržaj te zapovijedi. Ova Božja zapovijed glasi: "Ne ukradi" (Izl, 20,15; Pnz 5,19). Tu formulu preuzima i Matejevo evanđelje (usp. Mt 19,18), a opširnija formula nalazi se u 1. Poslanici Korinćanima: "Ni kradljivci, ni razbojnici neće baštiniti kraljevstva Božjega" (6,10). Katekizam Katoličke Crkve opširno ju tumači u brojevima 2401. do 2463. Sedma zapovijed propisuje vršenje pravde i ljubavi u upravljanju zemaljskim dobrima i plodovima ljudskog rada. Dobra stvorenoga svijeta namijenjena su svemu ljudskom rodu. Pravo na privatno vlasništvo ne ukida opće namjene dobara. Sva dobra ovoga svijeta su za sve ljude ovoga svijeta!

Sedma zapovijed zabranjuje krađu

Krađa je nasilno prisvajanje tuđega dobra, protiv razumne vlasnikove volje. Svaki način nepravedna uzimanja i nepravedne uporabe tuđega dobra protivan je sedmoj zapovijedi. Počinjena nepravda zahtijeva odštetu. Zamjениčka (komutativna) pravda zahtijeva povrat ukradenog dobra. Onaj tko se u ispovijedi optuži da je nešto ukrao, mora

obećati da će vratiti ukradeno ili nadoknaditi štetu, inače ne može dobiti oduzeto od grijeha.

Moralni zakon zabranjuje djela koja, iz trgovačkih ili totalitarnih ciljeva, vode k zarobljivanju ljudskih bića: kupovati ih, prodavati ih i mijenjati kao trgovačku robu.

Gospodarenje nad rudnim, biljnim i životinjskim blagom svijeta, što ga je Stvoritelj dao čovjeku, ne može se odjeliti od poštivanja moralnih obveza, uključujući obveze prema budućim naraštajima.

Životinje su povjerene na upravljanje čovjeku, koji je dužan prema njima biti dobrohotan. One mogu služiti pravednu zadovoljavanju čovjekovih potreba, dakle, čovjek ih smije koristiti u svom radu i za ishranu.

Čovjek tvorac, središte i cilj svokolikoga gospodarskog i društvenog života

Crkva donosi sud o gospodarskim i društvenim stvarima kad to zahtijevaju temeljna prava osobe ili spas duša. Ona se brine za vremenito opće dobro ljudi ukoliko je podređeno najvišem Dobru, našoj posljednjoj svrsi. Sam je čovjek tvorac, središte i cilj svokolikoga gospodarskog i društvenog života. Odlučujuća točka društvenog pitanja jest to da dobra od Boga stvorena za sve zaista i dospiju do svih, po pravdi i uz pomoć ljubavi.

Pravi razvoj jest razvitak cijeloga čovjeka

Prvotna vrijednost rada odnosi se na samog čovjeka, koji mu je tvorac i kome je rad namijenjen. Po svom radu čovjek sudjeluje u djelu stvaranja. Sjedinjen s Kristom rad može biti otkupiteljski. Pravi razvoj jest razvitak cijeloga čovjeka. Treba nastojati da raste sposobnost svake osobe da bi odgovorila svome zvanju, to jest Božjemu pozivu.

Milostinja je Bogu mila

Milostinja dana siromasima svjedočanstvo je bratske ljubavi: ona je i

Bogu mila. Valja nam ići ovim svijetom otvorenim očima i srcem da prepoznamo uvijek braću i sestre u potrebi i djelotvorno im pomognemo. Nauk Crkve o VII. Božjoj zapovijedi,

koja govori i o pravičnoj raspodjeli materijalnih dobara, uklapa se sada i u razmišljanje o jednom nemilom događaju smrti majke i sina, koji su - kako je priopćeno - umrli od gladi. Taj događaj je proteklih dana potresao ne samo Suboticu nego i širu javnost. O tom opširnije piše dr. Andrija Kopilović u svojoj rubrici "Vjernici pitaju". Vrlo konkretno govorio je o tom papa Benedikt XVI. prigodom "Angelusa" na Trgu sv. Petra u Rimu, 12. 11. 2006. godine. Taj tekst u cijelosti objavljujemo na strani 16.

Nitko ne smije krasti - nitko ne mora oskudijevati

I VII. Božja zapovijed kao i druge obvezuje sve. Nitko ne smije krasti, ali nitko ne mora ni oskudijevati. Neka nas svetkovina Svih svetih koju smo nedavno proslavili potiče na svetost u svemu pa i u upravljanju i služenju materijalnim dobrima, ali uvijek sa sviješću da je sve materijalno prolazno i da su materijalna dobra sredstvo a ne cilj života jer smrću svakoga čovjeka prestaje njegova potreba za materijalnim dobrima. Budimo svi odgovorni, da bismo kao nagradu primili od Boga sve što nam je potrebno za život u materijalnom i duhovnom blagostanju. Došašće koje je pred nama je lijepa prigoda da svima koji oskudijevaju svojim darovima omogućimo Sretan Božić u toplom domu i uz ukusna jela ali također da ih potaknemo i na pravu duhovnu pripremu za Božić bez koje nema pravoga slavljenja Božića. U tom smislu osobno sam odlučio da ću na Zornicama tumačiti vjernicima drugi dio enciklike pape Benedikta XVI. "Bog je ljubav" kojemu je naslov "Caritas - ljubav Crkve kao zajednice ljubavi".

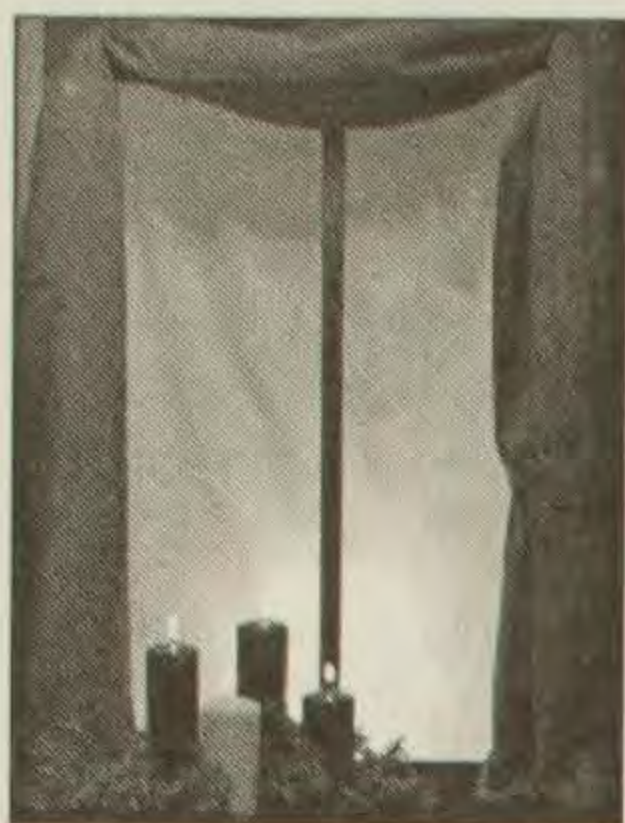
Uvjeren sam da ćete i u ovom broju Zvonika pronaći koju riječ poticaja i ohrabrenja da slavite Gospodina za sva dobra kojima nas je obdario ali i da imate srca za potrebne. Želim Vam plodan završetak ove Crkvene godine i puno radosnog iščekivanja u Došašću obogaćenom djelima ljubavi.

Na naslovnoj stranici su:

Crkva Presvetog Trojstva u Maloj Bosni (gore) i crkva Isusa Radnika u Subotici (dolje).

VEĆ SE BLIŽI VRIJEME BLAGO...

**"Padaj s neba roso sveta,
padaj s rajskih visina,
vapijahu starog svijeta,
duše čiste, pravedne.**

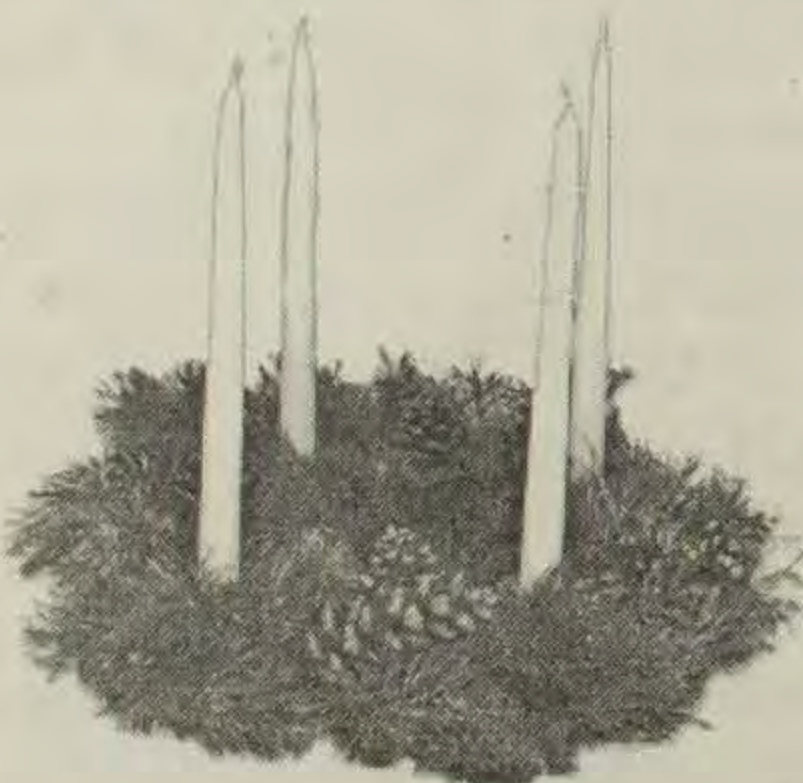
**Već se bliži vrijeme blago,
već se bliži onaj čas,
kad će izić Sunce drago,
svanuť svemu svijetu Spas..."**

Ima li kršćanina koji ne voli Advent ili Došašće? Uvjeren sam da nema. Razumljivo, jer nas to vrijeme odmah podsjeti na najradosniji kršćanski blagdan Božić. Ovaj mozaik neka u svima vama, dragi čitatelji, pobudi radosnu čežnju za tim blagdanom i nadahne vam dobre odluke iz kojih će izići dobra djela Bogu na slavu a braći ljudima na korist ovoga Došašća. Neka nas i ovaj Advent potiče na ljubav jer Božić je blagdan ljubavi, mira i radosti.

Povijest Došašća

Biskup Perpetuus iz Toursa službeno je 490. godine proglasio Došašće pokorničkim vremenom u franačkoj crkvi, naređujući post u tri dana svakog tjedna od 11. studenog (blagdan svetog Martina) do Božića. Ovo četrdesetodnevno vrijeme posta, slično Korizmi, originalno se nazivalo Quadragesima Sancti Martini (Četrdesetodnevni post svetog Martina). Čitanja prilikom euharistijskog slavlja uzimala su se iz Korizmenog vremena. Vrijeme Došašća Rimske liturgije, koja se razvila stoljeće nakon one franačke crkve, nije bilo pokorničko, nego slavljeničko, vrijeme radosti i priprema za Božić. Kada je Crkva ujedinila liturgijsko vrijeme, nepokornička priroda rimskog Došašća bila je u sukobu s dužom i pokorničkom praksom galskog Došašća. U trinaestom stoljeću je postignut kompromis, koji je kombinirao post i pokornički karakter galskog običaja s misnim tekstovima i kraćim četverotjednim ciklusom rimske liturgije Došašća. Liturgija Došašća ostala je nepromijenjena sve do II. Vatikanskog koncila, koji je uveo manje izmjene kako bi jasno odredio duh korizmenog i vremena Došašća.

* Vječna Riječ, koja je van svakog vremena, postala je Utjelovljena Riječ u vremenu, te stoga posvetila svo vrijeme. U vremenu Došašća očekujemo dolazak Krista kao djeteta u štali u Betlehemu (prošlost), kao milost u našim dušama (sadašnjost), te kao suca na kraju vremena (budućnost).

* Vrijeme Došašća ispunjeno je pripremanjem i iščekivanjem. Svatko se priprema za Božić - kupovinom i ukrašavanjem, spremanjem kolača i čišćenjem. Prečesto se, naime, zaokupimo materijalnim pripremanjem, te gubimo iz vida prave razloge našeg djelovanja: Utjelovljena Riječ dolazi boraviti među nas. Mi kršćani bi trebali usredotočiti pažnju na duhovnu stranu Božića, za razliku od sekulariziranog potrošačkog svijeta oko nas.

* Usred silne žurbe tipične za ovo doba godine pokušajmo učiniti od ovog vremena Došašća vrijeme iščekivanja i čežnje, obraćenja i nade, razmišljanja o nevjerojatnoj ljubavi i poniznosti. Prilikom kupovine i spremanja kolača, prisjetimo se nešto kupiti i pripremiti za potrebite. Dok ukrašavamo prostorije svojih domova, ne smijemo zaboraviti pripremiti mirno mjesto u našim srcima, u kojem će boraviti naš Spasitelj.

* U vremenu Došašća uvijek su četiri nedjelje, iako ne obavezno i četiri tjedna. Liturgijska boja vremena je ljubičasta, osim u treću nedjelju Došašća (ružičasto). Slava se ne govori u ovo vrijeme, nego Aleluja. /Veritas, 1. prosinca 2003/.

Anselm Grün

KAD KAŽEM "DOŠAŠĆE"

Rosa

Za mene pjesma "Rosite, nebesa..., oblaci daždite pravednika" od moga djetinjstva spada u iskustvo došašća. Dakako da kao dijete uopće nisam razmišljao o slici rose. To bijaše nešto tajanstveno, slika koja je govorila srcu, ali čiji mi je smisao ostao stran. I kako nebo treba daždjeti pravednika, to mi je kao djetetu bilo sasvim strano. Ipak me je očaralo. Očito je ova pjesma u meni dodirnula duboku čežnju i posredovala mi slutnju da će sve biti bolje, da tu nešto drugo ulazi u moj život, po čemu će on biti nov i ispravan.

Za ljude u Palestini rosa bijaše važan simbol. Noću je rosa padala neopazice i nevidljivo na suho polje. Čak je i pustinja ujutro posuta rosom. Na ranome jutarnjem suncu rosa se ljeska. Kapi rose izgledaju kao dragocjeni biseri, u kojima se odražava blago jutarnje svjetlo. Rosa je u Grka simbol ljubavi, u Perzijanaca simbol djevičanstva. Rosa ljubavi oplođuje usahnulo i sasušeno srce i ono opet oživi. Rosa je simbol djevičanskoga, nježnoga, nedodirnutoga, netaknutoga, neokaljanoga. Kao što se Krist rađa iz djevice, tako je rosa u Perzijanaca simbol obnoviteljske i otkupiteljske snage Božje. Bog u rosi opet uspostavlja ono izvorno ovoga svijeta. Kad žega dana sagori život, tada u noći Božja rosa koja sve obnavlja pada na nas i čini nas svježima. Ona daje da u nama nastane novi život. Za Izraelce rosa bijaše slika kako se sam Bog brine za ljude i ono usahnulo u nama oplođuje nježnom rosom svoje ljubavi, da ona u nama izmamљуje novi život.

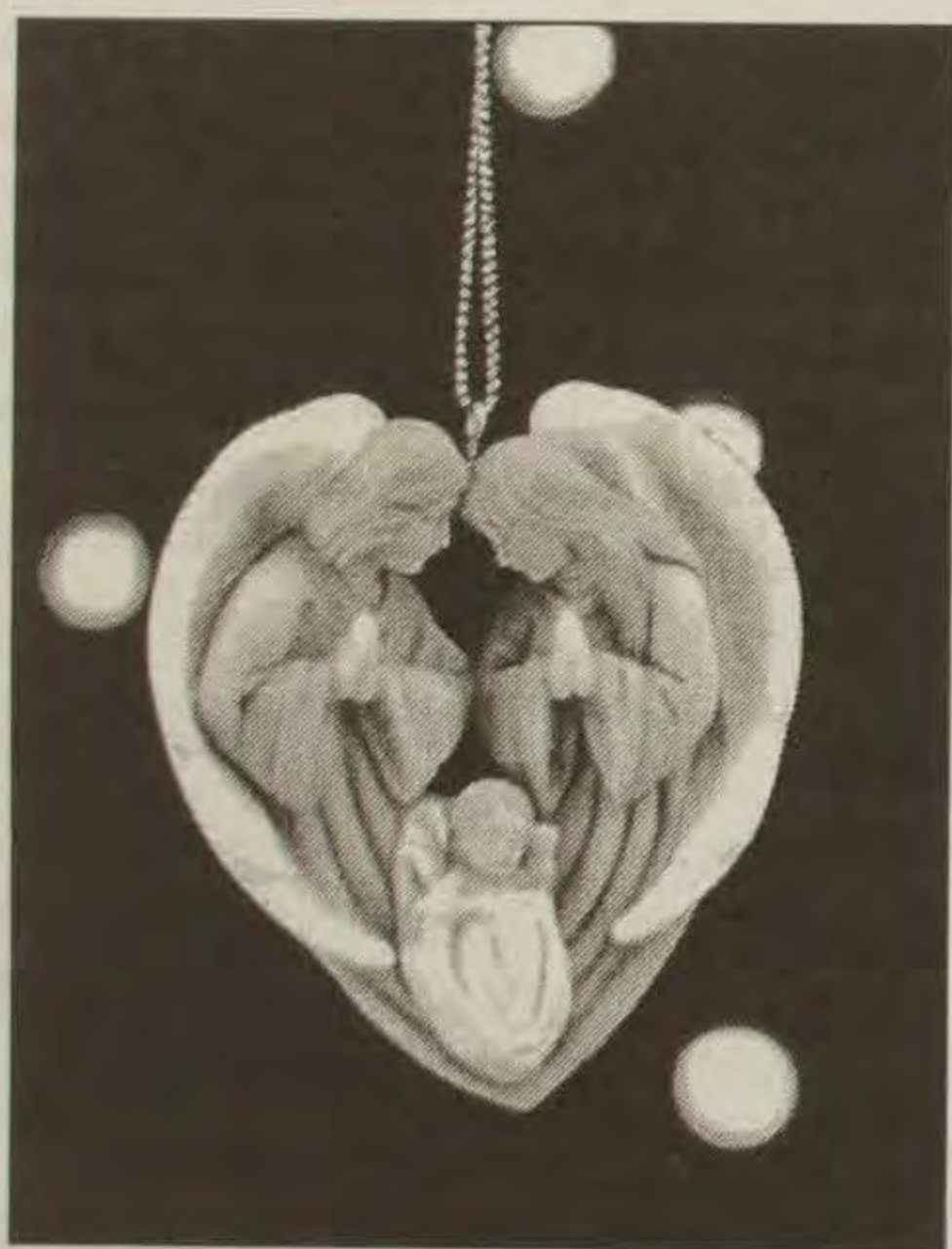
Kad ljeti ujutro prijeđeš preko rosom osvježene livade, i sam ćeš se osjetiti svježijim i živahnijim. Čitavo tvoje tijelo bit će osvježeno kad bos trčiš preko livade. Ali rosa te poziva i na to da jednostavno pogledaš livadu i diviš se igri svjetla u kapljicama. To je nešto netaknuto. Ti se ne usuđuješ razoriti tu tajanstvenost. Ona te poziva jednostavno gledati, promatrati, diviti se. Ljetno jutro daje duši da opet postane vesela, radosna. Tu je moguće dobro razumjeti onaj redak psalma: "Večer donese suze, a jutro klicanje" (Ps 30,6). Rosa briše iz duše brige protekloga dana i daje da se pojavi kao nova.

U adventskoj pjesmi pjevamo da nebo daždi pravednika (usp. Iz 45,8). Kao što čekamo za rosom koja daje da ono usahnulo u nama opet procvate, tako čekamo i za Pravednikom, za čovjekom, koji je u sebi ispravan, skladan, bez zadnjih namjera, bez mana, bez smućenosti. Čekamo za praved-

nikom koji ide ravno svojim putem, koji je u sebi ispravan, koji živi ispravno. Možda sebe doživljavaš kao nepravedna. Mnogo toga u tebi nije u redu. Čak se i u tvoju ljubav prema bližnjemu upleću sebični motivi. Činiš dobro da budeš viđen, da tu budeš dobar. Ali ono pravedno, čisto, plemenito, ono potpuno i sasvim ispravno daleko je od tebe. Tako u došašću čezneš za tim da se Pravednik spusti na usahnulu njivu tvoje duše i tebe opravda. Ti čezneš za tim da budeš pravedan, da budeš ispravan, da ideš uspravno kroz ovaj život ne upravljajući se prema drugima. Kad nebo u rosi daždi na tebe Pravednika, i ti ćeš tada živjeti ispravno, postat ćeš pravedan, prav, iskren, uspravan. Srce će ti se osvježiti rosom božanske ljubavi.

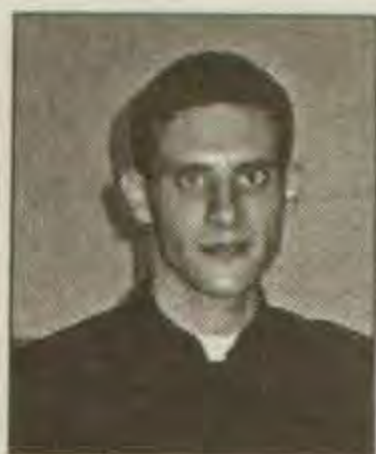
/Glas Koncila, broj 48 (1640),
27. 11. 2005./

**SPASITELJU, KOGA ŽELEĆ,
vapijahu stari,
koji sad ovdje pribivaš
na naših oltari:
DOĐI, DOĐI, O ISUSE!
DAJ DUŠI KRIPLJENJE
I PRIPRAVI NAŠE SRCE
NA SVOJE ROĐENJE.**

**Sine Božji,
kog Marija po Duhu začela,
koga je rič svećenika
na oltar donijela.
DOĐI, DOĐI...**

**O Ditiću,
koga rodi Majka i Divica,
koji mir i ljubav nosiš
ljudma dobra srca.
DOĐI, DOĐI...**

Piše: Goran Vilov

RAT ZA MIR?

“Kako smo dozvolili da se to dogodi?
Da se ljubav zagubi u iracionalnoj mržnji?”

Ovo je uvodna misao iz jednog filma s ratnom tematikom. Svaki ratni film nositelj je snažnih poruka i istina o čovjeku. Ako promatramo povijest sukoba, na kraju uvijek ostajemo zbunjeni jer od svega shvaćamo barem ovo: nalazimo se pred još jednim misterijem zla.

Nije li misterij zla kada u Drugom svjetskom ratu 50 milijuna ljudskih života završava tako tužno? I crkveni nauk dopušta obrambeni rat (jer zlo ne smije zavladati cijelim svijetom rušeći sve što je iole lijepo, kulturno, što je ljudsko), no možemo se pitati zašto nalazimo toliko puno razloga zbog kojih ulazimo u rat a gotovo nijedan razlog da se borimo istom žestinom ZA MIR? Jedan je čovjek pokazao kako je i sila krhke naravi dokazavši da je riječ jača od mača. Riječ je snažna, ali je možda još snažnija Isusova šutnja na sudištu, na dugačkom križnom putu pa i na samoj Golgoti dok posljednji dah nije izišao iz njega! Isus je fenomenalan ali ga gotovo nitko ne želi na isti način nasljedovati. Zašto?

Tri su stvari koje prečesto upravljaju čovjekom i mogu od njega učiniti nečovjeka: požuda tijela, požuda očiju i oholost života (usp. 1 Iv 2,16). Ako tu još dodamo i bezdan srca našega koje nikad zadovoljno nije nego nas tjera na više, od čovjeka - ukoliko popusti tim strastima - ne ostaje ništa više čovječno. Evo primjer: filmovi prepuni kriminalnih radnji. Filmovi su jednostavno odslik stvarnoga života, nekad uspješniji nekad manje uspješni. Kada se uživimo u razmišljanje kakav čovjek može postati - poput “zvijeri”, možemo pomisliti da je čovjek biće stvoreno u paklu i poslano na ovaj svijet da ruši i guši. Međutim, sveta knjiga Postanka nam govori da je situacija sasvim drugačija:

“Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih. I blagoslovi ih Bog...”. (Usp. 1,27-28)

Čovjek je iznašašće samoga raja odnosno. Stvoritelja raja, svemogućeg i dobrog Boga! Čovjek nije “pas rata”, nije mu to konačno određenje, ali mu je to tako lako postati ako nije dovoljno pažljiv prema sebi.

Bezbroj je ratova bilo do sada a i dan danas dva se susjeda znaju vrlo ružno svadati i proganjati zbog metar-dva tuđe zemlje. I kada čovjek dopusti da ga strasti vode, kuda biva odveden? Nađe li zado-

voljstvo svoga srca? Nađe li poslije svega miran san? Nađe li svoju istinsku sreću? U filmovima gdje je često puta osnovni motiv osveta, odgovor je pozitivan: da, čovjek se smiri. Ali život drugačiju sliku pruža: nije sretan koji osvetu u mržnji snuje, nema miran san čovjek spreman da pali i kolje. Ne dajmo se zavarati tim imaginarnim slikama života u našim kinima i kazalištima: savjest itekako postoji i proganja grešnoga čovjeka. Savjest, prema definiciji, tek glas u dubini čovjekova srca, ali je tako glasan da čovjek ne zna što će sa sobom. Zato jer je to Božji glas.

Bog je postojao prije čovjeka. Svojim je glasom galaksije stvarao i pomicao, zviždama kitio nebo. Kada se taj Božji glas na čovjeka sruči, neka čovjek ne pomisli da će se ikad u potpunosti osloboditi i toga glasa i toga Boga koji vječno traje.

Ako čovjek popusti svojim strastima i živi upravljajući njima, unatoč svim spasonosnim poticajima, pitamo se što mu ostane na samom koncu života kada bude satjeran uza zid s tuđim pištoljem na sljepoočnici ili ako na postelji kao jadni starac završi? U tim posljednjim trenucima naš pogled na svijet, naša perspektiva se DRASTIČNO MIJENJA. U jednoj jedinjoj sekundi čovjek shvaća svoju poziciju: totalna promašenost življenja i besmisao svih svojih trudova te susret s Apsolutom, s Neizmjenim, Strašnim, Moćnim, s Gospodarom gospodara, s vječnim svojim određenjem. Gorke su suze u posljednjim sekundama života zbog promašenosti istoga. I beskorisne.

Čovjek nije izgubljen! Samo jedno se traži od nas: shvatiti naš položaj u svemiru, svoje dostojanstvo Božjega djeteta i upućenost na domovinu na nebesima, na Boga. Nova perspektiva će nam omučugiti spas. Novo viđenje čovjeka, ovog planeta pa i samog kozmičkog ustrojstva uputit će noge čovjekove na put spasa.

Jedna nam se prilika pruža.

Zapravo, tisuću je Božjih poziva.

U stvari, jedan je život i stoga jedna prilika.

Znaš koja?

Ova SADA!

“Svijet prolazi i požuda njegova,
a tko čini volju Božju, ostaje dovijeka.”
(1 Iv 2,17)

XVII. PLENARNO ZASJEDANJE MBK "SV. ĆIRILA I METODA"

Međunarodna Biskupska Konferencija sv. Ćirila i Metoda održala je svoje XVII. plenarno zasjedanje od 23. do 25. listopada 2006. godine u Nadbiskupskom domu u Beogradu.

Na početku zasjedanja na blagdan sv. Ivana Kapistrana, koji je sudjelovao u oslobađanju grada Beograda, i preminuo prije 550 godina, članovi Konferencije su u euharistijskom slavlju molili Gospodara povijesti da našem vremenu udijeli svoj blagoslov, kako bismo mogli živjeti u pravoj slobodi i dubokoj povezanosti sa svim narodima Europe. Biskupi su sa zahvalnošću primili informaciju da je grad Beograd po sv. Ivanu Kapistranu dao ime jednoj ulici.

Nadahnuti novim mozaikom svetih zaštitnika Europe, djelom umjetnika **p. Marka Rupnika**, molili su se Bogu da bi naša regija mogla prednjačiti autentičnim povijesnim duhom Europe i započeti nove korake nadilaženja prošlosti, u svjesnoj i energičnoj suradnji sa svim svjedocima snagama Kontinenta. Promišljajući protekle događaje, zahvalili su Bogu za dar ekumenskih susreta u Vojvodini početkom rujna, a na poseban način za dar blagoslovljenog djelovanja Međunarodne mješovite komisije za teološki dijalog između Katoličke i Pravoslavne Crkve. Za dobru organizaciju susreta i pruženo gostoprimstvo izrazili su priznanje Srpskoj pravoslavnoj Crkvi, kao i vlastima Republike Srbije. Analizirajući razne događaje u regiji i svijetu, i to u svjetlu svoga evanđeoskog poslanja, biskupi su uočili mnoga pozitivna nastojanja crkvenog i društvenog života i uvidjeli da je potrebno još jačim i transparentnijim djelovanjem promicati prave vrijednosti kršćanske Europe. Založili su se da jačim duhovnim djelovanjem podupru svestrano nastojanje oko europeizacije naših krajeva, te da i među svojim vjernicima pronalaze apostole mira i volontere zajedništva. U tom će duhu usmjeravati svoju pripremu na posjet "Ad limina apostolorum", to jest Papi i ustanovama Svete Stolice u proljeće 2007. godine. U susretu sa Svetim Ocem **Benediktom XVI.** i njegovim suradnicima moći će u cjelini predstaviti svoje apostolske brige i nade. Isto tako su pregledali tijek priprema za Treći europski ekumenski susret u Sibiu (Rumunjska), koji će se održati u rujnu 2007. godine. S radošću su uočili da je Istočna Europa sve jača u promicanju ekumenskog i međureligijskog dijaloga. Izrazili su nadu da će i na našim prostorima porasti iskreni duh integralne suradnje, vladavina prava i jednakosti svih stanovnika, što bi uvelike doprinijelo da svi pojedinci, grupe i nacije budu još više potaknuti na odgovorno i pošteno djelovanje, uz veliku brigu za opće dobro svih ljudi. U tom pogledu, posebno su naglasili važnost duhovnog odgoja, kateheze i evangelizacije, tih specifičnih djelatnosti Crkve, koji imaju upravo ovu zadaću da doprinesu nutarnjoj preobrazbi svakog pojedinca, te time dadnu dragocjeni doprinos i društvu u kojem žive.

U Euharistijskom slavlju i molitvama biskupi su se spomenuli nedavno preminulog barskog nadbiskupa u miru **mons. Petra Perkolića** i nekadašnjeg apostolskog nuncija **mons. Gabriela Montalva**.

Uputivši pozdrave i izraze zajedništva Svetom Ocu Benediktu XVI. i određivši zadaće za budućnost zaključili su plenarno zasjedanje.

JUBILEJ CRKVE ISUSA RADNIKA U SUBOTICI

Subotička župa Isusa Radnika proslavila je 12. studenoga 75. obljetnicu postojanja. Za jubilej svoje crkve vjernici su se pripremali trodnevnicom koju su predvodili **mons. Slavko Večerin**, generalni vikar i **preč. Attila Zsellér**, vicekancelar Subotičke biskupije. Svakog dana je bila dvojezična misa (hrvatski/mađarski) i prilika za ispovijed.

Svečana misa jubileja bila je u nedjelju 12. studenog, a predvodio ju je subotički biskup **Ivan Pénzes**, uz zajedništvu sa svećenicima grada Subotice. Slavlje je započelo prigodnim recitacijama koje su izrekla djeca te blagoslovom dvije spomen-ploče koje su postavljene za ovaj jubilej. U crkvi su bile postavljene i tri prigodne jubilejske slike koji je izradio firmopisac **Ferenc Makovics**.

Prigodnu propovijed održao je biskup Pénzes koji je istaknuo značaj zgrade crkve za život žive Crkve. Čestitajući vjernicima taj

značajan jubilej zahvalio je i župniku, papinskom protonotaru **mons. Józsefu Rehaku** koji u toj župi revno živi i radi od 1970. godine. Posebno je istaknuo kako je njegovim zalaganjem na području te župe osnovana filijala Svete obitelji na Radanovcu. On se pobrinuo da se ondje jedna kuća uredi za crkvicu u kojoj se svake nedjelje od 1991. godine slavi sveta misa. On nije išao za tim da se gradi posebna skupa zgrada crkve nego mu je cilj bio da ljudi svake nedjelje mogu sudjelovati u misi a da ne moraju ići u župnu crkvu koja je prilično udaljena, naglasio je biskup. Zatim je istaknuo i njegove svećeničke vrline i rekao kako u njemu mnogi mogu gledati uzornoga svećenika i župnika te je poželio da njegova biskupija ima još puno takvih svećenika. Biskup je zahvalio i župnikovoj sestri **Ani** koja je uz njega u službi te župe od njegovog dolaska u nju.

Župnik i djeca s Palića
čestitali su jubilej

Okupljene vjernike i župnika pozdravili su i čestitali im jubilej i susjedni župnici **preč. Ehmann Imre** i **preč. Josip Leist**. Preč. Ehmann je podsjetio u svom govoru da je ta crkva prva u svijetu koja je posvećena Isusu Radniku. Preč. Leist je zahvalio što je njemu i njegovoj župi bio uvijek dobri susjed a osobito što je "uvijek s knjigom i fasciklom u ruci" što svjedoči da je veliki intelektualac i marni kroničar mnogih zbivanja vezanih ne samo za život povjerene mu župe nego i šire. Susjednog župnika pozdravila su i djeca paličke župe koja su mu posebno zahvalila što ih je posjećivao na misama na Zornicama te ih svojim zanimljivim propovijedima hrabrio i poticao na ustrajnost u dobru.

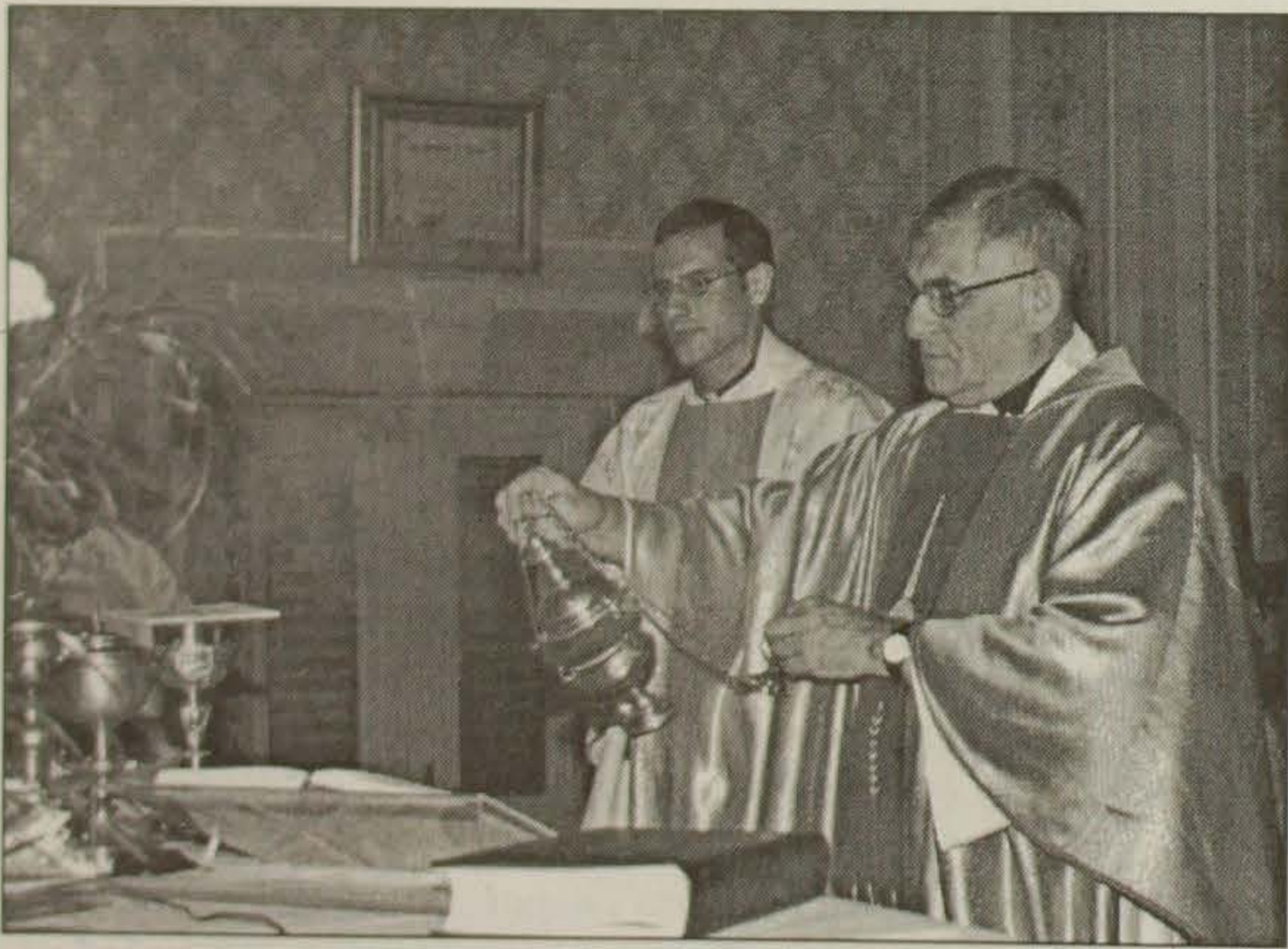
Na kraju mise župnik je iznio nekoliko zanimljivih statističkih podataka. Od 1931. godine u toj župi je do kraja prošle godine kršteno 4669. Sprovoda je bilo 6107, dakle razlika krštenih i pokopanih je 1438 osoba. Crkveno vjenčanih je bilo 1956. Za vrijeme njegovog župnikovanja Prvu pričest je primilo 1772 a krizmane su 1154 osobe. U toj crkvi slavljeno je oko 32000 misa a podijeljeno je oko 900.000 svetih pričesti. Kantorsku službu vršili su **Marko Stantić, Marica Šimoković, Silvana Bilinc, Erzsébet Kiss i Imre Cservenak.**

Andrija Anišić

ZAVJETNI DAN U BAČKOM MONOŠTORU

U župi Sv. Petra i Pavla u Bačkom Monoštoru, tradicionalno se 13. listopada svečano slavi "Zavitni dan", utemeljen za vrijeme župnikovanja **Matiše Zvekanovića**. On je, naime, zajedno s vjernicima pred kraj II. svjetskoga rata zatražio od Boga i Gospe pomoć za selo kome su prijetili totalnim uništenjem u tom ratnom vihoru. Spasenje za lokalne stanovnike je izmoljeno i u znak zahvalnosti, vjernici su odlučili svake godine o 13. listopada Bogu i Gospi zahvaliti svečanom sv. misom točno u podne.

I ove su se godine na sve strane mogli vidjeti Šokci i Šokice u svojim nošnjama kako odlaze na sv. misu i aktivno sudjeluju na njoj svojim lijepim, dvoglasnim pučkim pjevanjem. Župna crkva je bila ispunjena vjernicima, čak i na "tavanima", tj. balkonima preko kojih su bile prostrte "ponjave" sa svojim poznatim žarkim bojama.

Sv. misi nazočili su svećenici iz okolnih župa a dragi gost i propovjednik bio je **mons. Stjepan Beretić**, katedralni župnik Sv. Terezije Avilske u Subotici. On je u svojoj propovijedi, među ostalim, rekao:

"Teško je biti dobar. Molimo Blaženu Djevicu Mariju, da i nama isprosi 'srce novo i blago', 'srce jednostavno i čisto', da najmlađima svijetlimo primjerom novoga, blagog, jednostavnog i čistog srca. Djeca i mladi imaju toliko ponuda da skrenu s pravog puta. Molimo Isusa, Doboroga pastira, da prođe lijepim monoštorskim ulicama, da svoj pogled svrne na naše dječake, neka ih pozove u svećenike. /.../

Dragi Monoštorci! Vidjao sam vas na hodočašćima u Mariji Bistrici. Sjećam se vašeg pjevanja u karmelićanskoj crkvi u Somboru. Vaši su stari radili kod mojih roditelja u žetvi. Sjećam se vašeg lijepog govora. Tako bi bilo lijepo, da vašim domaćim govorom govore i najmlađi. Čuo sam kako se u Monoštoru pjevajući moli prije jela. Sve vam ovo govorim zato da vam kažem, da ste vrijedni, da čuvate svoju kulturu i svoju posebnost...

U vrijeme kad su Monoštorci tuđu zemlju radili, bilo je u

Monoštoru više života. Kad se pješke u Sombor išlo više se pjevalo po ovim sokacima. Bilo je životne radosti. A ta je životna radost izvirala iz molitve jutarnje i večernje, izvirala je životna snaga iz posta i pokore. Rasli su ljudi obasjani svjetlom oprostjenja u ispovijedi. Stasali su nam mladići i djevojke kruhom vječnoga života hranjeni. Pjesma lijepa orila se kućom, crkvom i selom. Čuvala se ikavica zvonka, nosila nas vjera i svijest da nismo ostavili vjeru oca, nismo zaboravili ono na što nas je mati učila. I danas je lijepo vidjeti vašu nošnju, čuti vašu raspjevanu, iskrenu ikavicu.

Zato vam želim još bolje posjećene nedjeljne svete mise. Želim vam djecu veselu i dobru. Svi smo stvoreni na sliku Božju. A Bog se uvijek obraća svojim stvorenjima. Saginje se nad čovjekom i nad svakim bićem. To čine i ljudske majke. Saginju se nad svojom djecom, a dijete raste i lijepo mu je što ima majku. Neka dragi Bog blagoslovi ovo lijepo selo plemenitim i dobrim roditeljima, da odgoje sinove koji se raduju svojoj majci, koji će ostati ponosni na svoju lijepu hrvatsku ikavicu. Neka nam Gospa isprosi dobre roditelje, da djecu odgajaju moleći na koljenima, pred oltarom, u ispovjedaonici. Dat će Bog kćer i dijete poslušno. Znamo koliko ste marijanski narod. Ne zaboravite Marijinu pomoć. Ne zaboravite ljubav koju vam je Majka iskazala. Držite svoj zavjet, obrađujte svoje novim zavjetima. Marijino dijete nikad ne propada."

Veselili smo se nazočnosti na sv. misi i tajniku Mjesne zajednice Bački Monoštor **Zoranu Mileru**, te predsjedniku somborske Općine **dr. Jovanu Slavkoviću**. On je prije nekoliko tjedana u ime Općine darovao našoj župi pomoć za obnovu crkve izvana u iznosu od 700.000 dinara na čemu mu od srca zahvaljujemo.

Sutradan, u večernjim satima, mjesno Kulturno umjetničko društvo Hrvata "Bodrog" organiziralo je seosku proslavu "Zavitnoga dana" u sportskoj dvorani osnovne škole i u Domu kulture. Bogat kulturno-umjetnički program otvorila je predsjednica Društva **Marija Turkalj**, a u programu su osim domaćina nastupile folklorne skupine: HKC "Bunjevačko kolo" iz Subotice, Tamburaški ansambl "Tanac" iz Pečuha, KUD "Pleter" iz Dugog Polja kod Splita, KUD "Rumunka" iz Bačkog Monoštora, HKPD "Tomislav" iz Golubinaca u Srijemu, HKPD "Vajska-Bođani" a na kraju je mnogobrojnu publiku i goste zabavljao poznati tamburaški sastav iz Hrvatske "Dike".

Tijekom programa dodijeljeno je priznanje dugogodišnjoj koreografkinji Društva **Katici Pašić**, a svoje pjesme govorili su **Adam Bešlin-Nova** i **Antun Kovač-Pašin**, dok je pjesmu **Ivana Pašića** pročitala voditeljica programa.

Posebno lijep govor održao je **preč. dr. Andrija Kopilović**, predsjedavajući Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović" u Subotici. Ravnateljica Hrvatske čitaonice **prof. Katarina Čeliković** darovala je "Bodrogu" prvih stotinu knjiga na hrvatskom jeziku kao začetak buduće knjižnice.

Ovom programu nazočili su iz Sombora **Mišo Stepanović**, tajnik Mjesne zajednice Bački Monoštor **Zoran Miler**, direktor "Vojvodina šume" **Stipan Kusturin**, generalni konzul R. Hrvatske u Subotici **mr. Davor Vidiš**, generalni konzul R. Hrvatske u Pečuhu **Ivan Bandić**, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća **Josip Z. Pekanović**, kulturni djelatnici iz Subotice **Zvonimir Perušić**, **Zvonko Sarić**, **Katarina** i **Ervin Čeliković**, te svećenici **dr. Andrija Kopilović**, **mons. Marko Forgić**, sončanski župnik **Željko Augustinov** te domaći župnik **Goran Vilov**.

Program su izvrsno vodile **Marijana Šeremešić-Maša** i **Anita Đipanov**, a veselje je nastavljeno u Domu kulture uz glazbu ansambla "Dike".

Goran Vilov / Antun Kovač

Događanja u Subotičkoj biskupiji

UZ TJELESNE PATNJE DUŠU POSVETIO BOGU I MLADIMA

TRIDESET GODINA UZVIŠENE LJUBAVI U MOLITVI ZA DUHOVNA ZVANJA

Tri desetljeća odane službe Bogu proslavio u rodnom Bačkom Monoštoru * Veliki broj vjernika iz Male Bosne i Sonte, u kojima je mons. Marko Forgić bio župnik, došlo je pozdraviti svojega, prije svega, velikog prijatelja * Nadahnuta propovijed preč. dr. Andrije Kopilovića * Pozdrav i zahvala slavljenika Bogu i vjernicima

Mons. Forgić s majkom Evom

Žitelji Bačkog Monoštora su se u nedjelju, 29. listopada na najljepši način odužili svojem velikom čovjeku, a malom sluzi Božjem, rođenom među njima prije pedeset i neke, od Svetog Oca pape proglašenim za prelata, **mons. Marku Forgiću**, za tri desetljeća predane službe Bogu i vjernici-

ma. Na euharistijsko slavlje u mjesnoj crkvi sv. Petra i Pavla, koje je predvodio jubilarac, a suslavili su **preč. dr. Andrija Kopilović** i mjesni župnik **vlč. Goran Vilov**, organizirano su došli pripadnici generacije slavljenika iz Bačkog Monoštora, brojni prijatelji i vjernici iz Subotice, te iz njegovih bivših župa Male Bosne i Sonte. Lijepo je bilo vidjeti šarenilo bunjevačkog i šokačkog narodnog ruha u svečano urešenoj, prepunoj kući Božjoj, još ljepše je bilo spoznati koliko se prijatelj prijatelju i brat bratu raduje. Onaj koji dobro poznaje čovjeka Marka, slušajući stihove posvećene slavlju i službi slavljenika Ocu našem, mogao je iza njegova skamenjena lica i željezna pogleda gotovo tjelesno osjetiti dah duše bosonoga, musava dječčića, nestašna sina jedinca **Eve** i **Marka Forgića** iz Monoštora, duše mladića u kojoj je već bila trasirana životna cesta ljubavi prema Stvoritelju, duše čovjeka sluga Božjega koji je i u vrijeme kad mu je bilo najteže, kada ga je samo tanušna nit dijelila od vrata raja, smisao življenja tražio u pomoći i pružanju utjehe i nade onima kojima je bila potrebna, onima koji su riječ Božju, od njega izrečenu, upijali svom svojom dušom i svim srcem. Njegovi prijatelji iz Subotice, Male Bosne, Sonte, vjernici koji su ostavili snažan pečat u njegovoj duši, kao i on u njihovim, ljudi s kojima je dijelio dobro i zlo u najtežim godinama po naš puk na ovim prostorima, danas su u pjesmi, molitvi i lijepoj riječi s njim. Suosjećaju s njegovim tje-

lesnim patnjama, zadivljeni su njegovom duhovnom uzvišenošću. Njegov pozdrav Stvoritelju i vjernicima podsjeća me na vlč. Marka iz vremena službovanja u Sonti. Nikad mu nije bilo žao minute, sata, dana, provedene u druženju s vjernicima. Ne mogu da ga se ne sjetim okružena velikim brojem djece svih uzrasta, koja su ga s punim povjerenjem slušala i koja su ga bila spremna slijediti do kraja svijeta. Ne mogu a da se ne sjetim s koliko je ljubavi radio na edukaciji mladeži, s kojom je usrdnošću obilazio stare i bolesne, uvijek nalazeći riječi koje su najviše željeli čuti. Puno naizgled nerješivih problema riješio bi s nekom samo njemu svojstvenom lakoćom.

U stvarnost me vraća nadahnuta propovijed preč. dr. Andrije Kopilovića. Riječi o slavljeniku, jednostavne, tople, ljudske, kao da su istrgnute iz duša onih koji ih slušaju. Na koncu i riječi koje nas sve skupa opominju da kroz ovih 30 godina služenja slavljenika Stvoritelju niti u njegovom rodnom Bačkom Monoštoru, niti u njegovim bivšim župama Maloj Bosni i Sonti nije bilo Mlade Mise, riječi koje nas zaklinju da to stanje promijenimo i na taj način se najljepše zahvalimo i Stvoritelju i slavljeniku. Još jedna, osobito dirljiva slika, snažno mi se urezala u dušu i sjećanje. Majka Eva, ponosita žena u poznim godinama, ozbiljno narušena zdravlja, smogla je snage doći na slavlje svojega i Božjega sina, primiti svetu Pričest iz njegovih ruku, dočekati i pozdraviti njegove prijatelje, koji su i njezini prijatelji. Poslije euharistijskog, nastavilo se svjetovno slavlje, kojemu su na platou ispred crkve ton davali glazbenici KUDH-a "Bodrog" iz Monoštora, a završilo se zakuskom za sve sudionike slavlja, priređenom u Domu kulture, od strane članova ove udruge, na čelu s agilnom predsjednicom **Marijom Turkalj**.

A sve ovo bilo je samo sa slavljenikovom željom - da podsjeti na potrebu novih duhovnih zvanja!

Ivan Andrašić

VJERA, EUHARISTIJA I DJELOVANJE ZLOGA

Od 23. do 25. listopada u crkvi sv. Mihovila Arkandžela u Bačkom Bregu održane su Duhovne vježbe, koje je vodio pater **Ivan Vinkov**, župni vikar u isusovačkoj crkvi sv. Petra u Beogradu.

Svaki dan je bio vezan uz određenu temu. U ponedjeljak je pater govorio o vjeri, u utorak o euharistiji, a u srijedu je tema bila djelovanje zloga. Pater Ivan Vinkov je ovim Duhovnim vježbama kroz mnoštvo primjera i usporedbi pokušao ukazati na najpotrebnije i najbitnije što se tiče odabranih tema. Odaziv vjernika je bio veoma dobar, a pored Berežana okupili su se i vjernici iz Osijeka, Sombora i iz drugih mjesta. U srijedu je bilo nekako najteže započeti razlaganje, budući da je pater Vinkov na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu izradio magisterij "Opsjednutost i egzorcizam", kao dopunu svoga diplomskog rada, a o ovoj temi je u kratkom vremenu trebalo reći puno toga. Pater Ivan je kao vješti govornik blagih riječi govorio o najbitnijem, no ipak je vrijeme bilo prekratko za veće izlaganje i razmatranje.

Na koncu ove trodnevne, pater se zahvalio župniku **Davoru Kovačeviću** na pozivu, te rekao kako je u planu i jedan molitveni seminar za nutarnje ozdravljenje i obnovu u ovoj župi. Zahvalio se i vjernicima svoga rodnog mjesta Berega i svima koji su sudjelovali u Duhovnim vježbama. Pateru se zahvalio velečasni Kovačević koji je obećao da će ga i dalje pratiti molitve vjernika ovog malog sela.

Zlatko Gorjanac

USRDNA MOLITVA U NEDJELJI ZAHVALNOSTI

U Crkvi sv. Lovre u Sonti, vjernici su u nedjelju 12. studenog usrdnom molitvom i skladnom pjesmom zahvalili Bogu za sve ovogodišnje plodove zemlje. Svetu Misu je predvodio pater **Flavijan** iz iločkog franjevačkog samostana, uz koncelebraciju sončanskog župnika vlč. **Željka Augustinova**. Ovoj misi zahvalnici bio je nazočan veliki broj vjernika, koji su s osobitom pozornošću poslušali nadahnutu propovijed p. Flavijana. "Kad sagradimo kuću, ona nije gotova. Treba ju dalje održavati, brinuti se za sve ono što je potrebno. Brinući se za kuću, mi je nastojimo i uljepšati. Kad ljudi dođu jedni drugima u pohode i vide lijepo uređenu kuću, onda hvale domaćina koji ju je tako lijepo uređio. No, zato treba i materijalnih sredstava. Mi se, evo, nalazimo u zajedničkoj kući, Božjoj i našoj. Kada uđemo u ovu crkvu i vidimo ovu ljepotu, onda i vidimo s kolikom ljubavlju su to učinili oni koji se redovito ovdje sastaju. Po toj ljepoti se vidi i veličina te ljubavi... U Jeruzalemu, kako smo vidjeli u hramu, Židovi su davali velike priloge, koji su bili potrebni za održavanje hrama. Isus, koji je to gledao, zaključio je da je najviše dala siromašna udovica, jer samo dva novčića koja je dala, bila su sve što je imala... Mi se danas nalazimo u nedjelji zahvalnosti i osjećamo se pozvanima da kažemo Bogu hvala. Puno smo toga ove godine dobili. Uz sav naš trud i napor, uz onaj rad koji se ulaže, Gospodin daje svoj blagoslov i evo, pred nama je povorka, koja je donijela darove. Simbolički je tu prikazana naša želja i potreba da za sve zahvalimo Bogu... Sve ovo učinili smo snagom svoje vjere, pa ćemo zato sad, dok budemo izgovarali svoju molitvu, zahvaliti Bogu na tom najvećem daru što nam je dao, a to je vjera. Vjerom pronalazimo mogućnost da živimo onako kako je to Gospod zacrtao, da kroz vjeru shvatimo kolika je ljubav Božja i da tu ljubav možemo Bogu i na ovaj i na svaki drugi način, ne samo danas,

nego svakog dana, kroz cijelu godinu i kroz cijeli život uzvraćati, da bismo u tome onda našli i najveću moguću životnu sreću, koja počinje već na ovome svijetu, a nastavlja se kroz čitavu blaženu vječnost" - rekao je u svojem obraćanju vjernicima pater Flavijan. Poslije propovijedi ovogodišnje plodove zemlje na blagoslov su prinosili članovi KPZH "Šokadija", obučeni u šokačke narodne nošnje. Na koncu mise vlč. Željko Augustinov zahvalio se svim vjernicima, pjevačima, kantoru, svima onima koji su sudjelovali u uređivanju crkve, a osobito članovima i članicama "Šokadije", koji su i pored hladnoće, u svetoj misi sudjelovali obučeni u prelijepu, starinsku narodnu nošnju ovoga sela, te uvijek rado viđenom gostu sončanskih vjernika pateru Flavijanu.

Ivan Andrašić

KOME SMETAJU ANĐELI?

Kip Presvetoga Trojstva, za one mlade koji to ne znaju, nekada se nalazio u samom centru grada. Sve do svršetka Drugoga svjetskog rata, odnosno do dolaska komunista na vlast, nalazio se na mjestu, kad se krene od Franjevačke crkve prema katedrali, na onom dijelu gdje prestaje pješačka zona i počinje ulica Dimitrija Tucovića (Borovo ulica), preko puta "Borovo" obuće. U to staro vrijeme na tom se mjestu kršćanska mladež sakupljala i odavdje išla u "špacir" po korzi ili na misu u neku od crkava. Presveto Trojstvo je u samom srcu varoši govorilo i pokazivalo kršćansko lice Subotice, a nakon dolaska već spomenutih novih vlasti, premješteno je u zapećak, iza katedrale. I tu, između katedrale sv. Terezije Avilske i biskupije stoji više od pola stoljeća, te mami kršćanima pogled kad izlaze ili žurno ulaze na svečanu misu, a posebno za dane dužijance kada se misa služi baš podno Presvetog Trojstva. Sličan kip Presv Trojstva vidio sam u gradu Osijeku, u susjednoj Hrvatskoj, ali je on i ostao u samom centru grada; ali prilično ruiniran.

Nekomu je u noći između 25. i 26. listopada zasmetao jedan od četiri anđela pod kipom Presv. Trojstva! Netko je oskrnavio kršćansku svetinju. Nekomu ni morali ni kultura nisu bili mjerilo poštivanja onoga što su drugi sagradili i podigli. A možda je i ovo poruka nekog novog vremena i nove Europe u kojoj već sada nema mjesta za križ, za Boga, za kršćanstvo.

Nadamo se da će netko ipak prepoznati vrijednosti na kojima čovječanstvo živi i pobrinuti se da se ništa slično više ne dogodi.

Silvester Bašić

DAN STARIH I BOLESNIH U ŽUPI SV. KRIŽA U SOMBORU

U nedjelju, 22. listopada ove godine u župi sv. Križa u Somboru obilježen je dan starih i bolesnih osoba. Riječ je o tradicionalnom danu kada Crkva pokazuje svoju brigu i ljubav prema najpotrebnijima. U okviru sv. mise, koju je predvodio župnik **Marinko Stantić**, zajedno sa vlč. **Endreom Horváthom**, kapelanom župe Presvetog Trojstva u Somboru, prisutnima je podijeljeno bolesničko pomazanje. Ovom su sakramentu pristupili brojni župljani koji su osjetili potrebu i vjeru za ovaj Kristov način liječenja.

Da bi starima i bolesnima učinili ovaj dan što ljepšim, župi sv. Križa došli su u goste mladi pjevači okupljeni u zbor "Križarice" iz Nuštra kraj Vinkovaca. Predvođeni gospođom **Nevenkom Škrabo**, ovi mladi pjevači redovito animiraju pjevanje u svojoj župi Sv. Duha. Njih oko 40, svojim glasom izmamilo je suze radosnice kod starih i bolesnih, jer su osjetili da su prihvaćeni, voljeni i da ih Bog nije napustio. Druženje domaćina i gostiju nastavljeno je i nakon sv. mise, u župnom domu, a zatim do večernjih sati u maloj dvorani HKUD-a "Vladimir Nazor".

L. S.

NEDJELJA ZAHVALNOSTI ZA PLODOVE ZEMLJE U PLAVNI

U nedjelju 13. listopada, u crkvi sv. Jakova u Plavni, okupilo se malo više vjernika nego što je u zadnje vrijeme uobičajeno. Vjerojatno je dobar znak i to što su gotovo polovinu nazočnih činila djeca i mladi. Sveta misa, prikazana za sve župljane, slavljena je kao misa zahvalnica za sve plodove što nam ih je Bog podario ove godine. Neki vjernici koji ne dolaze često na svete mise, možda su se iznenadili izgledom crkve: činila se veća, ljepša i očito građena za veći broj žitelja, nego što ga danas ima naša zajednica. Što se, zapravo, dogodilo? Nekoliko posljednjih tjedana, odlukom lokalnih vlasti, u centru sela i oko crkve organizirana je sječa starih platana. Izvršena je rezidba grana sa svih stabala platana, koja sada djeluju pomalo sumorno i ogoljeno, ali nadamo se da će na proljeće ponovno oživjeti. Ovo drveće krasilo je Plavnu više od 100 godina, kažu da je posađeno za vrijeme vlč. **Firany Józsefa**, koji je bio plavanjskim župnikom od 1892. do 1926. godine.

Kao što je rečeno, misno slavlje krasila su djeca, a njihovo sudjelovanje na misi i prigodan program pripremila je, kao i uvijek, vjeroučiteljica **Karolina**. Lijepo je bilo čuti njihova čitanja i vidjeti kako prinose simbolične darove vlč. **Josipu** kod oltara: križ, svijeću, Bibliju, cvijeće, voće, povrće, hostije, vino, vodu... Naravno, sve je to bilo popraćeno pojašnjenjem duhovnog značenja svih ovih darova. Vlč. **Josip Štefković** održao je vrlo sadržajnu i poučnu propovijed i potakao nas na dublje razmišljanje ne samo o zahvalnosti Bogu i blišnjima, nego i o samoj našoj vjeri, životu i odnosu prema Bogu. Podsjetio nas je na značenje grčke riječi euharistija-zahvaljivanje, zahvalnost, a što je na svetoj misi sveta Pričest. Čuli smo i kako je A. Lincoln, predsjednik SAD-a, još 1836. godine ustanovio državni blagdan Dana zahvalnosti. Mnogi od nas trebali bismo razmišljati koliko smo puta bili s Bogom od sjetve do žetve, koliko smo puta Boga molili za pomoć i kako smo mu zahvaljivali za sve što nam je učinio.

Ova poticajna propovijed djelovala je i nakon župnikovih riječi. Gledajući lijepu crkvu, urešenu zrelim plodovima i jesenjim bojama, sjetio sam se jedne misli R. Francisca: "U Božjoj se prodavaonici ne prodaju zreli plodovi, već samo sitno sjemenje

koje je potrebno uzgajati". Sveti Leopold Bogdan Mandić ostavio nam je, u tom smislu, jedan poučni duhovni savjet: "Mi tijelom radimo na zemlji, ali dušom moramo uvijek biti u prisutnosti Božjoj, pa ćemo onda moći kazati da smo na zemlji i ujedno na nebu". Jer, kao biće u "nacrtu", čovjek mora u suradnji s Bogom izgrađivati sebe, svoju okolinu i svoju sudbinu. "A bez vjere nemoguće mu je ugoditi, jer onaj koji želi pristupiti Bogu mora vjerovati da postoji Bog i da nagrađuje one koji ga traže." (Heb 11,6)

Zvonimir A. Pelajić

DOGAĐANJA U TITELU

Na blagdan svetih Anđela čuvara, 2. listopada, služena je sveta misa kod kapele na katoličkom groblju. Predvodio ju je domaći župnik, vlč. **Franjo Lulić**. Zahvalili smo dragom Bogu što nam u svojoj providnosti daruje anđele za osobne čuvere, i njihovim zazivom poželjeli da se jednom skupa s njima zauvijek radujemo u Gospodinu.

Blagdan sv. Franje Asiškog obilježili smo 4. listopada svečanom svetom misom. Misu je predvodio vlč. Franjo. U svojoj propovijedi osvrnuo se na život i djela tako nam dragog sveca Siromaška. Veliki obraćenik, čovjek ljubavi prema Bogu, blišnjemu i svemu stvorenju, smrt naziva sestricom, te svojim životom živi živo evanđelje i ništa više od toga, ljubi gubavca i u njemu prepoznaje Krista, serafski svetac najmiliji Kristu, svetac Božje ljubavi... svojim životom ostavio nam je primjer kako slijediti Krista i živjeti ovaj darovan nam život, jer jedino poniznošću i ljubavlju stječemo nebesa već u ovom zemaljskom životu. Zazivajmo svetog Franju da bismo u tome i uspjeli - istaknuo je vlč. Lulić.

Pored imendana, tog dana se navršila 20. godišnjica od dolaska vlč. Franje Lulića na službu u titelsku župu. Pod svetom misom riječi zahvale župniku za sve ove godine provedene s nama u ime svih vjernika uputio je **Robert Dudaš**, a prigodan dar - misnicu - predao je **Pavao Vukov**. Zahvalivši na daru i divnim riječima, velečasni je u novoj misnici nastavio euharistiju. Nakon svete mise vlč. Franjo pozvao je sve vjernike na prigodnu zakusku u župnoj dvorani povodom svoga imendana i jubileja.

Radomir Hucki

DAN ZAHVALNOSTI U BAČKOJ PALANCI

Nedjelja, 15. listopada, u Bačkoj Palanci nije bila tek obična nedjelja. Osim blagdana nedjelje i blagdana svete Terezije, Bačka Palanka je imala i dan zahvalnosti. Zahvaljivali smo dragom Bogu za primljene darove, koje je obećao još našim praroditeljima, Adamu i Evi, zahvaljivali smo za plodove zemlje. Ali ne samo to. Osim zahvale Bogu, te darove smo i blagoslovili, da nam služe za

zdravlje, za bolje naviještanje Radosne vijesti u našem kraju. No, nije sve ostalo na tome. Naš župnik, vlč. **František Gašparovsky**, toga je dana blagoslovio i školske torbe svih učenika osnovne, srednje i više škole, tako da je crkva bila okićena ne samo plodovima naših njiva i naših vrtova, nego i teškim školskim torbama. Da ne bi ostalo samo na blagoslovima plodova i ljudskih tvorevina, župnik je na kraju mise, poslije završnog blagoslova, još posebno blagoslovio djecu počevši od najmanjih pa do najstarijih. Sve je proteklo u blagdanskim ozračju, koje je odisalo zahvalom Bogu za sve dobro, da nam služi, ali i ono manje dobro, da nas ne obeshrabri u našem nasljedovanju Krista, bilo na njivi, u vrtovima ili pak u školi. /BaP /

ŽUPNA TRIBINA U ĐURĐINU

Druga po redu župna tribina u Đurđinu održana je u nedjelju, 5. studenog u vjeronaučnoj dvorani. Na tribini je predstavljena knjiga **prof. Tomislava Žigmanova** "Hrvati u Vojvodini danas - traganje za identitetom" o kojoj je govorio autor i **dr. Slaven Bačić**. Prisutne je pozdravila voditeljica **Martina Dulić**. Na početku je govorio dr. Slaven Bačić koji je u svom izlaganju predstavio knjigu i njen sadržaj. Rekao je da knjiga ima više poglavlja i objasnio o čemu se u svakom od njih govori. Autor

knjige, profesor i književnik Tomislav Žigmanov osvrnuo se na djela pisana o Hrvatima u Vojvodini, i ona koja su oni o sebi pisali u periodu između 1995. i 2002. godine. Upozorio je i na to da mi sami ne znamo dovoljno o sebi, te da ni drugi, Hrvati u domovini, ne znaju gotovo ništa o nama. Pojasnio je teritorijalnu rasprostranjenost Hrvata u Vojvodini i rekao kako je najčešća greška to da se kod spominjanja Hrvata misli samo na bačke Hrvate, odnosno Bunjevce, a zaboravlja se na Šokce, Srijemske Hrvate i druge. Govorio je i o problemu ostalih manjina u Srbiji i njihovoj organiziranosti.

Autor je naglasio kako je cilj ove knjige pokušaj prezentacije nas samih; cjelovito predstavljanje, namijenjeno onima koji se nama bave i našem samorazumijevanju.

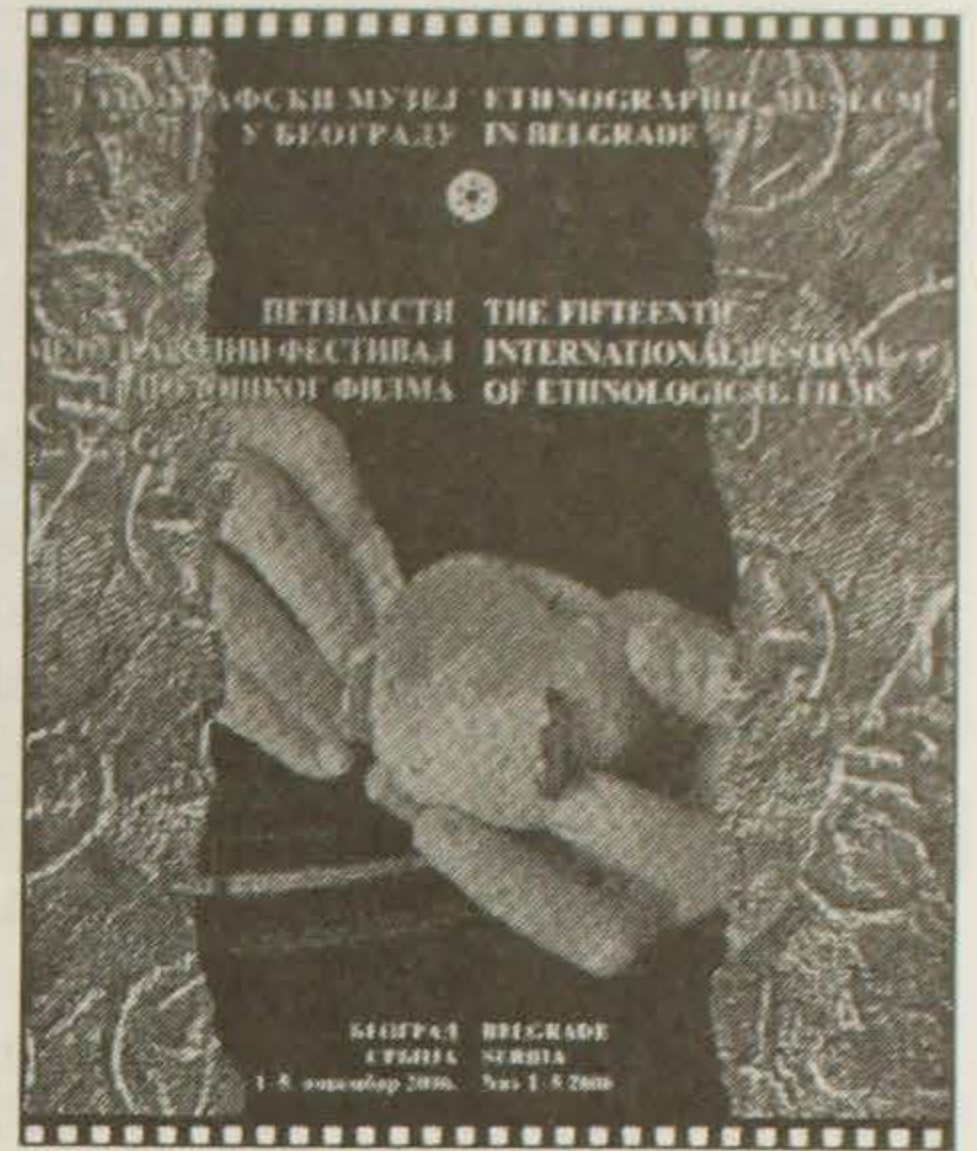
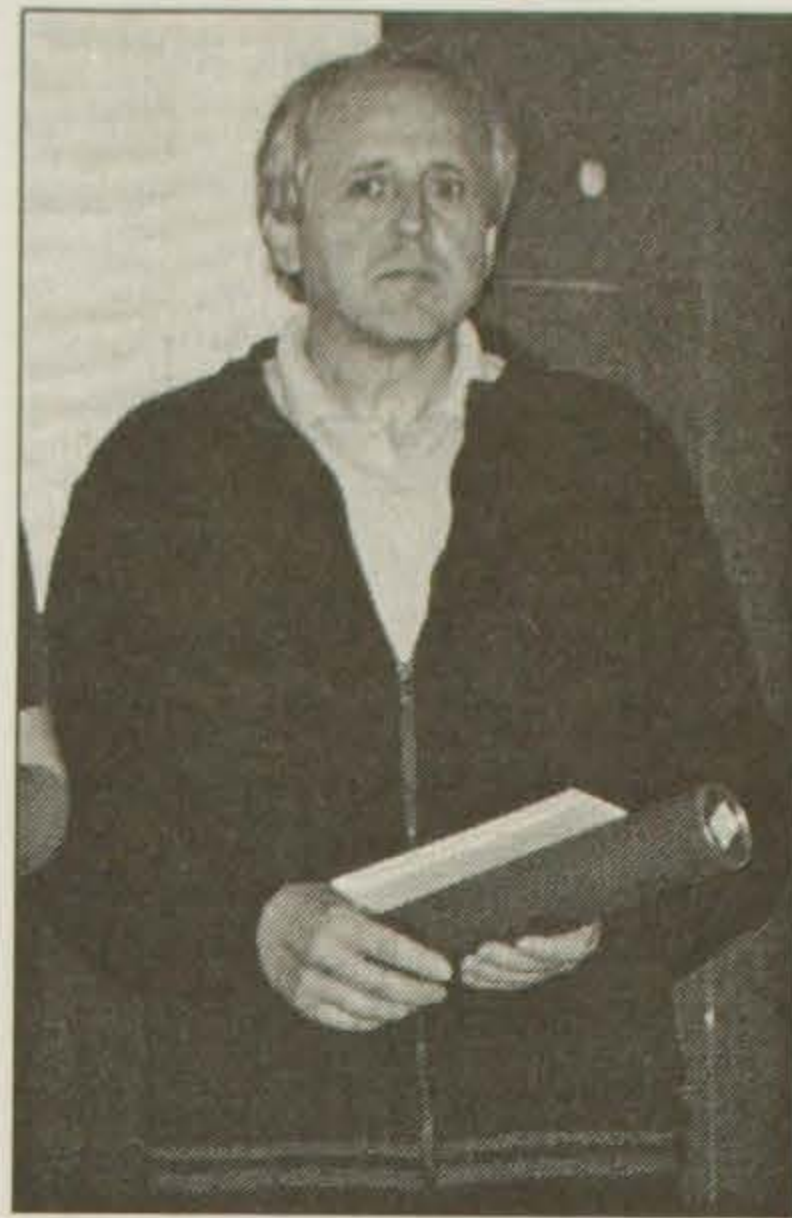
Uslijedila je diskusija o ovoj zanimljivoj i aktualnoj temi.

Klara D.

Na 15. međunarodnom festivalu etnološkog filma u Beogradu

PRVA NAGRADA FILMU "BOŽIĆ NA SALAŠU"

Film "Božić na salašu" **Rajka Ljubića** dobio je prvu nagradu kao najbolji u selekciji amaterskih filmova na 15. međunarodnom festivalu etnološkog filma u Beogradu. Film je nagrađen za "izuzetan doprinos etnološkom filmu", jer je, po ocjeni žirija, uspio rekonstruirati ciklus božićnih običaja bunjevačke zajednice upravo prema svim segmentima obredne prakse u prostoru i vremenu.

"Ova nagrada je još jedno priznanje hrvatskoj zajednici u Subotici. Koliko će to imati utjecaja na dalji rad ostaje da vidimo i nadamo se pozitivnom efektu u smislu veće pomoći ovakvim projektima. Na samom festivalu je bio veliki broj filmova, preko stotinu, što govori o živoj produkciji etnografskih filmova i sve većoj potrebi za festivalom ili smotrom ovakve vrste. Mislim da bi organizatori morali proširiti područja prikazivanja ovih filmova i s prigodnom selekcijom napraviti turneju po cijeloj državi koja se pomalo autistički zatvara u sebe. Na taj bi način prožimanje kultura bilo daleko veće i razumijevanje za tuđu baštinu prisutnije" rekao je Ljubić, uz kojeg je na dodjelu nagrada došao i koautor filma, **Grgo Piuković**.

Na ovogodišnjem festivalu prikazano je 109 filmova iz 28 zemalja, a kriterij za sve njih bio je da se odnose na etnološko - antropološke teme. U natjecateljskom programu ocenjivana su 64 filma, u domaćoj selekciji 19, u inozemnoj 27, a u amaterskoj 18.

Tatjana Ljubić

ODRICANJEM I LJUBAVLJU OGRADILA GROBLJE U STAROM ŽEDNIKU

Nitko tko prolazi pored rimokatoličkog groblja u Starom Žedniku ne ostaje ravnodušan. Naime, s prednje stane postavljena je nova ograda urešena ukrasnim šiljcima koji je čine fascinantnom. No pozadina svega ovoga leži u velikoj ljubavi i darežljivosti jedne naše vjernice. Riječ je o **Dragici Ledenski**. Mnogo toga bi se o njoj moglo reći ali njezina djela milosrđa su mnogo jača od bilo kakvih riječi. Nemalo je onih kojima je pomogla, počevši od svojih najmilijih pa do onih najodbačenijih. Svoju Crkvu bezbroj puta je pomogla u mnogim projektima.

Događanja u Subotičkoj biskupiji

Vrhunac svega ovoga je njezina želja da ogradi naše groblje. Uložila je zaista mnogo, preko 6000 eura. Koliko je tu trebalo biti odricanja i štednje, samo ona zna. I s pravom sam se i sam zapitao da li bih ja bio spreman toliko dati svojoj Crkvi? Mnogi, nažalost, kažu - Kad ima onda i da! Svatko od nas ponešto ima ali da li to čuvamo škrto za sebe ili smo spremni podijeliti s drugima a napose darovati za potrebe svoje Crkve!?

Župna se zajednica na poseban način zahvalila gospođi Dragici Ledenski 29. listopada po završetku svete mise. U ime župe zahvalio sam joj i predao joj specijalno izrađenu zahvalnicu za tu prigodu. Vjerujem da je veliki aplauz izrazio zahvalnost cijele zajednice. Kao župnik sretan sam što ne moram govoriti što bi sve trebalo uraditi jer je gospođa Dragica to sama učinila praktično.

Neka nas primjer ove skromne žene potakne da se znamo više žrtvovati i zalagati za potrebe svoje Crkve.

zahvalni župnik
Željko Šipek

NA KRŠĆANSKOJ TRIBINI

O JUDINOM EVANĐELJU

U amfiteatru "Otvorenog univerziteta" u Subotici, 26. listopada, održana je prva Kršćanska tribina grada Subotice u novoj školskoj godini. Pred 250 sudionika, predavanje na temu: "Apokrifni spisi s posebnim osvrtom na Judino evanđelje" održao je **dr. Tadej Vojnović**, ofm - bibličar iz Novoga Sada.

U prvom dijelu predavanja predavač je u kratkim crtama opisao nastanak četiri evanđelja koja su ušla u kanon knjiga Novoga zavjeta, naglasivši da su sva četiri nastala u prvome stoljeću i da je jedino u njima Crkva prepoznala nadahnuće Duha Svetoga te ih je uvrstila u Sveto pismo, iako ima drugih spisa koji puno ljepše govore o Isusu.

U nastavku je protumačio pojavu apokrifnih spisa koji se javljaju u drugom i kasnijim stoljećima. U apokrifima je skriveno ime a ne sadržaj spisa, rekao je predavač, jer se pisac pojedinog spisa želio sakriti iza imena nekoga već priznatog i prihvaćenog pisca kako bi njegovo djelo dobilo na cijeni te ispričati neku svoju priču ili ono što se prepričavalo iz Isusovog života. Svi su starozavjetni apokrifi poznati i obrađeni, a i većina novozavjetnih tako da glede toga nema nikakvih tajni, a osobito nečega čega bi se Crkva trebala plašiti.

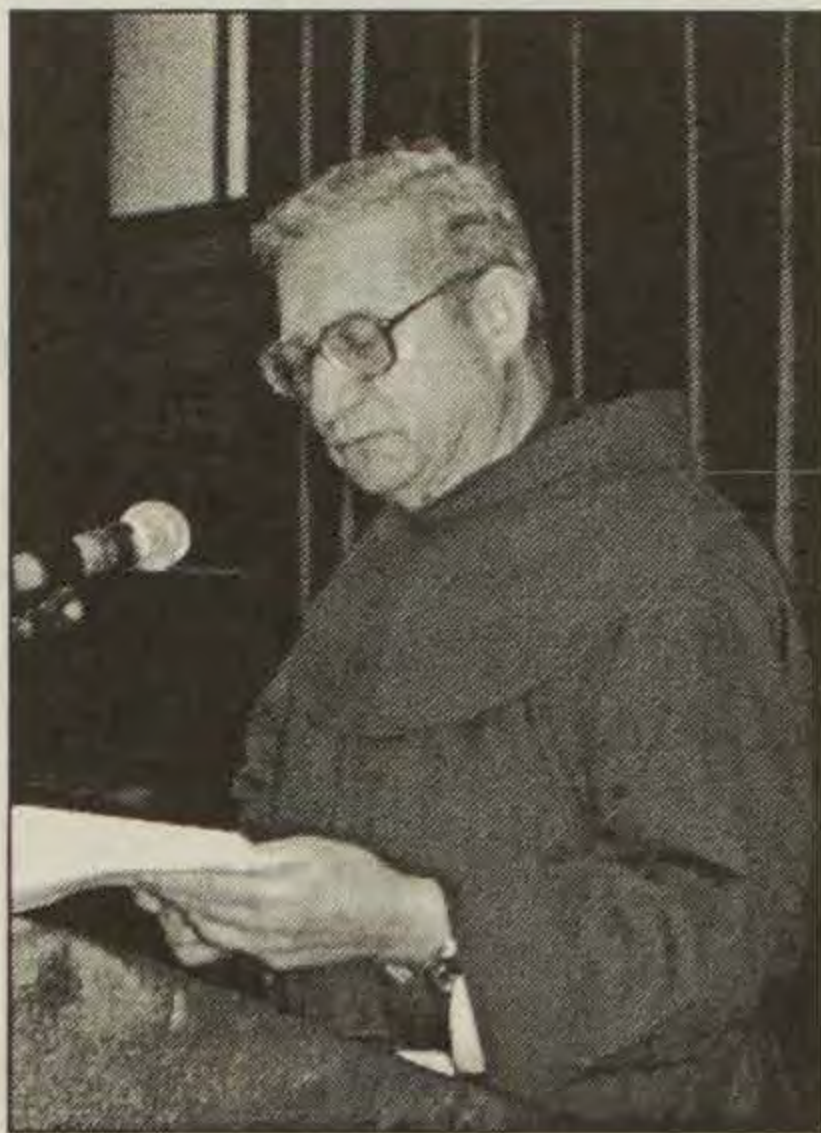
Predavač je ukazao na razliku između apokrifa koji su se rado čitali kao zanimljivo i pobožno štivo od onih koji su u sebi sadržavali gnostičko učenje. Od običnih apokrifa spomenuo je Jakovljevo "Protoevanđelje" koje opisuje neke detalje iz Marijinog života. Na nekim detaljima iz toga apokrifa građena su kasnija kršćanska vjerovanja. Tako je na pr. u Jeruzalemu sagrađena crkva Marijinog usnuća, na temelju vjerovanja da je ondje bio Marijin grob u kojem nisu pronašli Marijino tijelo, pa je počela vjera u njezino uznesenje u nebo dušom i tijelom. Među brojnim gnostičkim apokrifima nalazi se i Judino evanđelje koje je nastalo u drugom stoljeću a otkriveno je osamdesetih godina prošloga stoljeća. Od toga evanđelja koje je sve prožeto gnostičkim učenjem pročitano je tek jedan dio, jer je pronađen spis jako oštećen. Na temelju toga pročitana dijela stvorena je izazovna priča kako Vatikan skriva ostali dio Judinog evanđelja, u kojem se nalazi prava istina o Isusu Kristu kao i slične laži i obmane... Međutim, nema ništa nepoznatoga o Judinom evanđelju, jer ga već spominje Irenej Lionski u svom djelu "Adversus hereses". Niti sam tekst nije naslovljen kao Evanđelje po Judi, jer nema nikakvog naslova. Tako su ga nazvali po njegovom sadržaju jer se radi o razgovoru Jude i Isusa u posljednja tri dana Isusova života.

delju, jer ga već spominje Irenej Lionski u svom djelu "Adversus hereses". Niti sam tekst nije naslovljen kao Evanđelje po Judi, jer nema nikakvog naslova. Tako su ga nazvali po njegovom sadržaju jer se radi o razgovoru Jude i Isusa u posljednja tri dana Isusova života.

Za prave vjernike ovakvi napisi ne predstavljaju nikakvu opasnost, ali vrlo mogu pokolebati one koji su slabi vjernici, rekao je predavač i stoga se namjerno plasiraju u javnosti laži. Još se nije bila stišala bujica nastala objavljivanjem "Davincijevog koda" a na katolički Uskrs ove godine u udarnom terminu nacionalna televizija Srbije pustila je "dokumentarni" film o Judinom evanđelju u kojem se uglavnom optužuje Katolička crkva i Vatikan za skrivanje prave istine o Isusu. Protiv takvih laži treba se boriti iznošenjem stvarnih činjenica koje razbijaju tabue i otkrivaju skrivene namjere onih koji neistinama i poluistinama žele nanijeti štetu Crkvi.

U gotovo jednosatnoj raspravi nakon predavanja o. Tadej je pojasnio još neke detalje o Judinom evanđelju i apokrifnim spisima ali i druge pojave koje privlače suvremene kršćane kao što su joga, aure, mantre, kozmička energija, transcendentalna meditacija... One čovjeku nude lažnu nadu da uz pomoć "posebnih spoznaja" i raznih vježbi mogu probiti materiju i doći do božansko, istaknuo je p. Tadej. Međutim, sve su to "zamajavanja" koja odvlače vjernicima pozornost od objavljene istine, sadržane u Svetom pismu i od sredstava koja im je darovao Isus da bi dosegli istinske duhovne vrednote, zaključio je predavač i pozvao sudionike tribine da proučavaju Bibliju i slušaju Isusa. S Isusom je prestao religiozni a započeo učenički pokret. Pravi vjernici su samo oni koji žele biti Isusovi učenici i slušati ga u svemu stavljajući i svoj život na kocku radi njegovog evanđelja i puta ljubavi.

A. A.

ISKUSITI LJEPOTU I MIRIS ISUSOVE DOMOVINE

Ove godine, od 13. do 22. listopada imala sam milost, po drugi put u životu, iskusiti ljepotu i miris Isusove domovine. S još četrdesetak hodočasnika iz Novoga Sada i Subotice posjetila sam sveta mjesta Isusova života. Naš voditelj p. **Tadej Vojnović** na svakom mjestu neumorno nam je tumačio Božju Riječ želeći da osjetimo snagu i blizinu Božju. Prvog dana navečer stigli smo Nazaret. Ušavši u baziliku Navještenja Marijina sjetila sam se Marije koja je otvorila svoje srce i prihvatila Riječ Božju. Na drugačiji način sam u toj bazilici razumjela da Bog jednako kuca i na moje srce kao što je tada pokucao na Marijino srce i uvijek čeka moj odgovor: "Da! Prihvaćam Tvoju Riječ." Tu prvu večer slavili smo Euharistiju na tom mjestu gdje je RIJEČ TIJELOM POSTA-

LA i nastanila se među nama. Sva mjesta koja smo posjetili nose neizbrisiv biljeg Božje dobrote prema nama ljudima. Na poseban način moram istaknuti Betlehem, pa onda, dakako, Jeruzalem - Dvoranu posljednje večere, Kalvariju na kojoj je Isus iz Nazareta svojom smrću uništio grijeh. Svi događaji iz Isusova života podsjetili su me da i moj život mora biti poput Kristova - biti ljubav za druge poput njega. To neću moći ostvariti ako se ne hranim njegovim tijelom i ne slušam njegovu Riječ koja nam je zapisana u Svetom pismu.

Ovo moje drugo hodočašće u Svetu Zemlju doživjela sam još dublje, budući da sam sve već jednom vidjela, pa sam mogla staviti naglasak na samu Božju riječ i uživati u svijesti: "To se tu dogodilo. To je Isus tu rekao. To je Isus tu učinio..."

S. Silvana Milan

KRUNIDBENA MISA NA PROŠTENJU U SUBOTIČKOJ KATEDRALI

Godišnjica posvete subotičke stolne bazilike, katedrale sv. Terezije Avilske, proslavljena je u subotu, 14. listopada dvojezičnom svetom misom i koncertom glazbe starih majstora.

Spomendan zaštitnice grada Subotice sv. Terezije Avilske i proštenje izuzetno svečano je proslavljeno u nedjelju, 15. listopada, euharistijskim slavljem na hrvatskom i mađarskom, te poneki dijelovi na njemačkom jeziku. Na misi je izvedena Mozartova Krunidbena misa. Proslavljajući na ovaj način i godinu Mozarta, svoj glazbeni doprinos dali su zborovi "Sveta Terezija", Komorni zbor Katedrale iz Sege-

dina, komorni zbor Pro musica i Collegium Musicum Catholicum. Solisti su bili profesori Muzičke akademije iz Graza, a dirigirao je **prof. Josef Döller**, također profesor na Muzičkoj akademiji i ravnatelj zbora Katedrale u Grazu.

U povodu proštenja je u predvorju biskupije otvorena izložba slikarskih radova **Vere** i **Anikó Matlári**, umirovljene profesorice likovnog odgoja. Ona je izložila velike portrete

svećenika rađene u tehnici pastela i ulja, a njezina kćerka **Anikó Matlári**, izložila je niz minijatura s religijskim sadržajem rađenih u ulju.

PROŠTENJE NA KALVARIJI - 2006.

Svečanu sv. misu proštenja Žalosne Gospe na subotičkoj kalvariji 15. rujna, ove godine predvodio je vlč. Josef Vogrinc, koji je održao i prigodnu propovijed na hrvatskom jeziku, dok je na mađarskom jeziku propovijedao đakon Ferenc Sótanyi.

PAPA POTAKNUO VJERNIKE DA SLIJEDE PRIMJERE SVETACA

Umjesto opće audijencije srijedom papa Benedikt XVI. je 1. studenoga, na svetkovinu Svih svetih, s prozora svoje radne sobe pozdravio vjernike okupljene na Trgu Sv. Petra, kako to običava činiti nedjeljom i blagdanima, potaknuvši ih da slijede svijetle primjere svetaca. Istu je temu obradio u propovijedi u tijeku mise, koju je toga jutra predvodio u vatikanskoj bazilici.

Svi smo pozvani na svetost i primjer svetaca za sve nas je poticaj i ohrabrenje da slijedimo Isusove stope, rekao je Benedikt XVI. te istaknuo kako trebamo slijediti svijetli primjer svetaca koji u nama pobuđuju veliku želju za svetošću. Da bi mogli biti sveti nije potrebno činiti izvanredne pothvate i djela, niti posjedovati posebne karizme, već jednostavno služiti Kristu, slušati ga i slijediti bez obeshrabrenja u teškim trenucima. Iskustvo Crkve nas uči da svaki oblik svetosti, premda slijedi različite putove, uvijek nailazi na križeve. Papa Ratzinger, koji je odlučio svoje kateheze na sljedećim općim audijencijama posvetiti upravo svecima, podsjetio je vjernike kako životopisi svetaca svjedoče da su se muškarci i žene, poslušni Božjim nacrtima, znali često suočiti i s neopisivim kušnjama i trpljenjima, progonstvima i čak mučeništvom. Njihov primjer potiče kršćane da iskuse istinsku radost onih koji imaju povjerenje u Boga, jer jedini pravi uzrok žalosti i nezadovoljstva za čovjeka je živjeti daleko od njega. Prema riječima Benedikta XVI., svetost zahtijeva neprestani trud, a to je moguće svima, jer više nego li ljudsko djelo svetost je Božji dar. Put koji vodi k svetosti osvijetljen je svjetlom blaženstava, kojima nam Isus daje upute kako ga slijediti. S njime nemoguće postaje moguće, tako da kroz ušicu igle može proći i deva. Samo s njegovom pomoći možemo postati savršeni, istaknuo je Papa na kraju propovijedi. U nagovoru se osvrnuo i na Dušni dan. Te dvije liturgijske svečanosti, duboko ukorijenjene u Božji puk, zgodna su prilika za razmišljanje o vječnosti. Očekuje li uopće suvremeni čovjek vječni život ili pak vjeruje da to pripada već preživjeloj mitologiji? U ovom našem vremenu, više nego li u prošlosti, čovjek je toliko zauzet zemaljskim stvarima, tako mu često biva teško misliti na Boga kao protagonista povijesti i samoga našeg života. Ljudsko postojanje je, međutim, po prirodi usmjereno prema nečemu velikome, što je iznad njega. Čežnja za pravdom i istinom kao i za pravom srećom je u čovjeku neuništiva. Pred zagonetkom smrti u mnogima je živa želja i nada da će se u nadgrobnom životu susresti sa svojim dragima. Također prevladava uvjerenje da će na posljednjem sudu biti uspostavljena pravda, konačno suočavanje, u kojemu će svatko primiti ono što mu pripada, objasnio je Papa, i primijetio kako za kršćane "vječni život" ne znači samo život koji traje zauvijek, već novi oblik postojanja, koji je posvema utonut u Božju ljubav, koja oslobađa od zla i smrti, postavljajući nas u beskonačno zajedništvo sa svom braćom i sestrama koji sudjeluju u istoj ljubavi. Ta vječnost može postati nazočna već u ovozemaljskom životu, kada se duša, pomoću milosti povezuje s Bogom, poručio je Papa. /IKA/

PROŠTENJE U PANČEVU

Na spomendan sv. Karla Boromejskog, zaštitnika naše župe i grada, u subotu 4. studenog služene su dvije svete mise, u 16 na mađarskom a u 18 sati na hrvatskom jeziku. Misna slavlja je predvodio **mons. János Fiser**, arhiprezbiter naše biskupije, te je i propovijedao na oba jezika. U prvom dijelu svoje propovijedi opisao je život sv. Karla, a u drugom je naglasio kako je važno razlikovati što je dobro a što zlo i to nazvati pravim imenom, ne miješajući i ne zamjenjujući jedno drugim. Uputio nas je da poput sv. Karla Boromejskog nesebično darujemo sebe pomažući ljudima koji su u potrebi.

Uz **mons. Fisera** na misi su bili **vlač. Tibor Király**, župnik iz Bele Crkve, umirovljeni župnik iz Bele Crkve **preč. Josip Matanović**, kapelan **Tomas Masa**, a na hrvatskoj misi im se priključio **p. Ciril Zajec**, iz Beograda.

Na kraju mise domaći župnik **Mihály Erős** prigodnim je riječima zahvalio prisutnima i pozvao ih na domjenak u Domu sv. Ambrozija, za što su se pobrinule župljanke.

Nenad Ješić

LISTOPAD U IRIGU

U prvu nedjelju listopada sveta je misa u filijali Vrdnik služena za dragi i uvijek spreman na šalu, bračni par, **Justinu i Ljudevita Šoltiša**. U prvu subotu u mjesecu, uz dan BDM od krunice, okupio se lijepi broj vjernika i poštovalaca (katolika i pravoslavnih) uz godišnjicu smrti našeg majstora krojača **Antala Mulaja**.

Od 6. do 13. listopada trajala je blokada magistralnog puta kroz Irig, zbog nastradalih kuća kada je kamion proletio kroz tri dvorišta te je poginulo nekoliko naših stanovnika, posebno djece.

U subotu i nedjelju, 13. i 14. 10. slavljen je u filijali Šatrinci II. Guščijada pod pokroviteljstvom MZ Šatrinci i Ministarstva za turizam i razvoj. Dva je dana bio bogat program u kojem su nastupila i djeca, a sve je to pratilo više medija što je svakako korisno za ovo mjesto.

U Vrdniku je umro **Josip Brahtl** (78), i to na imendan svoje supruge, spomendan sv. Terezije, okrijepljen svetim sakramentima nakon dugogodišnje boli. U nedjelju smo slavili svetu misu za našeg pok. **Branka Šuška** (od obitelji Knežević), te Beograđanku, **Mariju-Francišku Čular**, na nakanu njezine kćeri **Ružice**, koja sada živi u Vrdniku.

Kroz sve moje godine župnikovanja u Irigu, redovito na dan sv. Luke, misa je po nakani pravoslavne snaje i njezine djece te prijateljica, a za pokojne od supruga: **Anicu, Franju i Danicu Malahovski**.

U petak, 20. 10. sahranjena je u Maradiku **Katica Varga**, mlada žena, udovica, majka dvoje djece, Dobrodolčanka a oko njenoga odra okupili su se njezini Dobrodolčani i Šatrinčani. Obred je vodio domaći župnik, **preč. Božidar Lusavec**.

U subotu, 21. listopada župnik je prisustvovao Danu škole u Vrdniku, gdje već petu godinu predaje školski vjeronauk. U programu svečane akademije nastupila su djeca pred uvažanim gostima nakon čega je uslijedio zajednički objed u restoranu, gdje je goste uveseljavala svojim glasom nama dobro poznata estradna umjetnica: **Vesna-Marija**, s vjernim pratiocem na klavijaturi.

Istovremeno je bio i zemaljski oproštaj od mlade žene i majke, **Dragice Pižem** (56) poslije koje ostaje živa majka, dva oženjena sina i dvoje unučadi. Njezini najmiliji su se od nje oprostili vjernički, šutnjom i glasnom molitvom, što je rijetkost u Vrdniku. Navečer je u Irigu bila sv. misa za pok. **Josipa Urbana**, a sutradan, u nedjelju u Dobrodolu za umrlu **Katicu Varga**.

U Šatrinčima smo se 24. 10. oprostili od **Terezije Birinji** (68), koja je nakon teške operacije i bolesti živjela u predanju Božjem, redovito išla na svetu misu i pričest.

Sve to pokazuje da ljudi, s kojima smo povezani u prijateljstvu, imaju u našim srcima i našim mislima čvrsto mjesto. Stoga molimo za njih i na sv. misama i tako ostajemo povezani s onima koji su zemaljski život zamijenili vječnim. /ff./

VEČER STARIH MAJSTORA

U konkatedrali bazilici svetog Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici, u nedjelju 29. listopada, održan je koncert pod nazivom "Večer starih majstora". To je jedan od brojnih koncerata u organizaciji profesora i učenika mitrovačke glazbene škole "Petar Kranjčević" te udruge glazbenika "Mozarteum" iz Srijemske Mitrovice, a ovaj su odlučili napraviti u suradnji s crkvom.

U programu su nastupili **Aleksandar Stefan Radišević**, bariton - profesor solo pjevanja i **Milda Želem Kuzminac**, profesorica klavira sa svojim gostima **prof. Dušankom Gavrilović** i učenicom **Anom Szabó**.

Bogatstvo melodije i ljepota izvođenja pružili su, brojnoj publici, glazbeni užitak, ali i prikaz umjetničke baštine koja je stvarana kroz povijest. Time je ostvarena temeljna ideja da to ne bude samo koncert, nego i pokazatelj trajnosti ljudskog duha koji se izriče kroz glazbu. Pozdravne riječi na početku koncerta okupljenima su uputile **s. Cecilija Tomkić**, predavač u glazbenoj školi "Petar Kranjčević" te **Svjetlana Szabó**, ravnateljica udruge glazbenika "Mozarteum".

Dimitrijevo 2006.

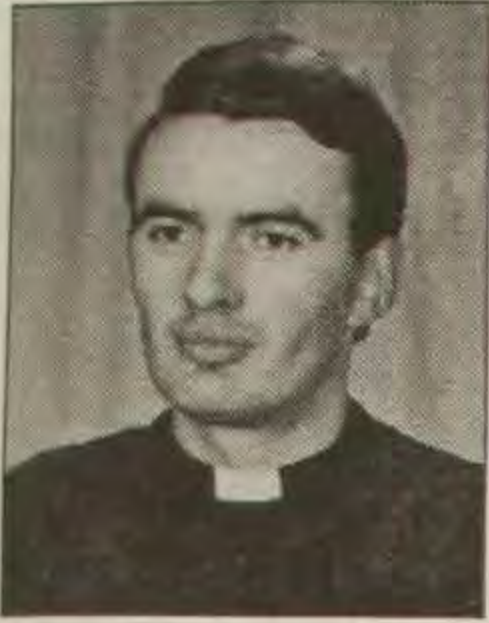
U konkatedrali bazilici u Srijemskoj Mitrovici, 26. listopada svečano je proslavljena svetkovina sv. Dimitrija đakona i mučenika, zaštitnika grada i župe Srijemska Mitrovica te Srijemskog dijela đakovačke i srijemske biskupije. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je biskup ordinarij đakovačke i srijemske biskupije, **mons. dr. Marin Srakić** u zajedništvu s pomoćnim biskupima **mons. Đurom Gašparovićem**, generalnim vikarom za Srijem i **mons. Đurom Hranićem**, domaćim župnikom **preč. Eduardom Španovićem** te brojnim svećenicima i vjernicima Srijema.

Kao predstavnici državnih vlasti svečanom misnom slavlju nazočili su **Branimir Lončar**, zamjenik veleposlanika Veleposlanstva R. Hrvatske u Beogradu, **Davor Vidiš**, generalni konzul R. Hrvatske iz Subotice, **Zoran Mišćević**, gradonačelnik Srijemske Mitrovice, **Nenad Lemajić**, potpredsjednik SO Srijemska Mitrovica i pomoćnik ministra za znanost i ekologiju u Vladi R. Srbije, te otac **Milorad Golijan**, arhijerejski namjesnik kao predstavnik Srpske Pravoslavne Crkve.

Kako pravoslavni vjernici svetkovinu Dimitrijeva slave po julijanskom kalendaru, 8. studenog, a u želji da se istakne činjenica da je Srijemska Mitrovica multikulturalna, multietnička i multikonfesionalna sredina u kojoj sve manjinske zajednice imaju pravo na slobodno izricanje vjerskih i kulturnih osjećaja, istoga je dana upriličeno primanje pod pokroviteljstvom mitrovačkog gradonačelnika Zorana Mišćevića u prostorijama Skupštine općine za predstavnike rimokatoličke zajednice u Srijemskoj Mitrovici. Susretu su nazočili naši biskupi, domaći župnik i dekan srijemskomitrovačkog dekanata **Eduard Španović**, predstavnici župnog Pastoralnog vijeća, katoličkih humanitarnih ustanova koje djeluju na teritoriji općine te predstavnici hrvatskog i mađarskog kulturno-umjetničkog društva. Gradonačelnik je čestitao svetkovinu svetog Dimitrija svim katolicima u gradu poželjevši im uspjeh u radu i plodnu suradnju te pomoć u ostvarivanju aktivnosti vezanih za očuvanje vjerske i kulturne baštine.

Ivan Cingeli / Ivica Zrno

Uređuje: Franjo Ivanković

KARDINAL PULJIĆ O ZAKLJUČCIMA ZASJEDANJA BK BIH

Po završetku 38. redovnog zasjedanja Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine upriličena je 26. listopada u Nadbiskupskom ordinarijatu u Sarajevu konferencija za novinare na kojoj su sudjelovali predsjednik BK BiH vrhbosanski nadbiskup metropolit kardinal **Vinko Puljić** i generalni tajnik BK BiH **mons. Ivo Tomašević**, koji je pročitao priopćenje. Kardinal Puljić zahvalio je novinarima za zanimanje i praćenje te izrazio nadu da će korektno upoznati javnost s djelovanjem Katoličke crkve na prostoru BiH, ističući da je riječ prije svega o pastoralnom djelovanju. Ipak, mi ne možemo biti izvan životnih zbivanja. Jasno je da se uključujemo i u globalna i lokalna životna zbivanja i zauzimamo stajališta u obranu čovjeka, njegova dostojanstva i ljudskih prava. U tom smo duhu i ovaj put razmišljali te u priopćenju iznijeli svoje mišljenje, kazao je kardinal Puljić ističući da je kao predsjednik zadovoljan zasjedanjem koje je bilo naporno, ali i učinkovito. Odgovarajući na pitanje, što će učiniti ako predloženi paket ustavnih promjena bude prihvaćen u Parlamentu, kardinal Puljić istaknuo je da biskupi ostaju kod svojih stavova iznesenih u ožujku u Mostaru, kao i kod vizije društveno-pravog uređenja BiH kao multietničke države u kojoj će se izbalansirati jednaka prava. Stavovi su isti posebno u vezi s glasovanjem na entitetskoj razini. Ne možemo niti imamo nadležnost određivati onima koji su nadležni na toj razini, niti zapovijedati političarima. Mi smo samo zauzeli stav i to je naše poslanje. Mi nemamo drugih putova, poručio je kardinal Puljić. Upitan da konkretno kaže u čemu Hrvati nisu jednakopravni s druga dva naroda, kardinal Puljić je napomenuo kako bi za odgovor na ovo pitanje trebalo napraviti studijsku analizu. Ukazao je na izborni zakon te zamolio novinare da se pozabave odgovorom na pitanje koliko je sredstava utrošeno za povratak Hrvata u usporedbi s druga dva naroda, koliki je postotak Hrvata u administrativnim strukturama jednog i drugog entiteta, napominjući da se na pojedinim područjima BiH katolicima ne štiti čak ni imovina. Novinare je zanimalo je li kardinal Puljić razgovarao s nekim od političkih predstavnika, na što je odgovorio negativno, rekavši da time ne odbija razgovore. Otvoren sam za razgovore. Međutim, to što s nekim razgovaram ne znači da podupirem njegove stavove. Kao pastir otvoren sam čuti i primiti na znanje te prenijeti biskupima takva razmišljanja. Dobili smo neke prijedloge o kojima ćemo razmisliti, kazao je kardinal Puljić. /IKA/

KARDINAL GROCHOLEWSKI S POVJERENSTVOM HRVATSKOGA KATOLIČKOG SVEUČILIŠTA

Pročelnik Kongregacije za katolički odgoj kardinal **Zenon Grocholewski** i zagrebački nadbiskup kardinal **Josip Bozanić** susreli su se 27. listopada u Nadbiskupskom dvoru s članovima Povjerenstva Hrvatskoga katoličkog sveučilišta u Zagrebu na čelu s predsjednikom **dr. Ivanom Šaškom**. Na radnom susretu razgovaralo se o daljnjim koracima osnivanja Hrvatskoga katoličkog sveučilišta, a kardinal Grocholewski članovima Povjerenstva prenio je iskustva s raznih katoličkih sveučilišta, posebice europskih.

Prostorije novog Hrvatskog katoličkog sveučilišta bit će u bivšoj vojarni na Ilici u Zagrebu. /IKA/

PROGLAS ZA OTVARANJE KAUZE BEATIFIKACIJE SL. BOŽJE MARICE STANKOVIĆ

Zagrebački nadbiskup metropolit kardinal **Josip Bozanić** potpisao je 25. listopada Proglas za otvaranje kauze beatifikacije Službenice Božje **Marice (Marije) Stanković**, utemeljiteljice svjetovne ustanove "Suradnice Krista Kralja". Marica Stanković preminula je 8. listopada 1957. godine u kući svoje Ustanove u Zagrebu. Prigodom njezine smrti kardinal **Alojzije Stepinac** napisao je: "Ova je draga i plemenita duša posvetila sve sile svoga uma i srca za proširenje kraljevstva Božjega na zemlji i može zbilja biti uspoređena s onim velikim ženama iz prvih vremena kršćanstva, kojima je Krist Gospodin bio sve, i koje su mogle s pravom govoriti s apostolom: Ne živim više ja, nego Krist živi u meni." Njezin grob na Mirogojskom groblju postao je mjestom molitve i potajnih hodočašća unatoč nastojanju komunizma da se njezino ime zaboravi a djelo zatre. Imamo vrijednih svjedočanstava o njezinu svetom životu i plodnom apostolskom djelovanju, o glasu svetosti, za života i poslije smrti, ističe se u Proglasu. Glas o svetosti Marice Stanković prisutan je i raširen u naše vrijeme te je kardinal Bozanić zatražio od rimske Kongregacije za proglašavanje svetaca da se otvori i provede postupak za beatifikaciju te službenice Božje, što je Kongregacija odobrila 10. lipnja 2006. godine."Dok o tome obavješćujemo cijelu zajednicu Crkve, pozivamo sve, i svakog pojedinog vjernika, da nam izravno priopće ili da pošalju Sudištu naše Nadbiskupije (Nadbiskupski duhovni stol - Kaptol 31, Zagreb) podatke koji bi na bilo koji način mogli pružiti pogodne ili manje pogodne podatke o glasu svetosti naše Službenice Božje", ističe se u Proglasu te određuje da dokument bude pročitán u svim župnim i redovničkim zajednicama nadbiskupije te objavljen u vjerskim sredstvima javnog priopćavanja. Postulatorom kauze beatifikacije Sl. Božje Marice Stanković imenovan je 1. siječnja 2005. godine **mr. Milan Pušec**.

JESENSKO PLENARNO ZASJEDANJE HBK

Pod predsjedanjem zagrebačkog nadbiskupa kardinala **Josipa Bozanića**, predsjednika Hrvatske biskupske konferencije, u Biskupskom domu u Đakovu započelo je 16. listopada XXXIII. plenarno zasjedanje HBK. Ovogodišnje redovito jesensko zasjedanje hrvatskih biskupa organizirano je u Đakovu u prigodi jubileja 200. obljetnice Bogoslovnoga sjemeništa i Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Đakovu. Apostolskoga nuncija u RH nadbiskupa **Francisca Javiera Lozana**, banjolučkoga biskupa i predstavnika BK BiH **Franju Komaricu**, subotičkoga biskupa **Ivana Pénzesa** i biskupe HBK, dijecezanskoga upravitelja Varaždinske biskupije **mons. Ivana Godinu** i generalnoga tajnika HBK **mons. Vjekoslava Huzjaka** nakon molitve pozdravio je đakovačko-srijemski biskup domaćin **Marin Srakić**. Zasjedanje biskupske konferencije u mjesnim Crkvama izražava solidarnost među nama. Želimo pratiti i biti sudionici uspjeha i poteškoća kroz koje svaka lokalna Crkva prolazi, rekao je biskup Srakić. Istaknuo je kako zasjedanje ima svoju posebnu vrijednost i značenje kada se održava prigodom nekih značajnih obljetnica. U Đakovu ove godine obilježavamo 200. obljetnicu djelovanja našega Bogoslovnoga sjemeništa uz njega i Visokoga teološkog učilišta koje je prije nešto više od godine dana, upravo vašom zaslugom i podrškom, podignuto na stupanj Katoličkoga bogoslovnog fakulteta. Ponosni smo na te časne ustanove koje su doista kroz ovih dvjesto godina bile 'pupilla oculi' - zjenica oka. Sve značajne ideje, pokrete što smo ih imali u našoj biskupiji imali su početke u našem Sjemeništu i Teologiji, rekao je biskup Srakić. Također

je kazao kako se ovogodišnje zasjedanje HBK u sjedištu Đakovačke i Srijemske biskupije održava u prigodi petnaeste obljetnice strašnoga rata protiv Republike Hrvatske, koji je teške posljedice ostavio upravo u slavonskim krajevima. Mi ćemo ovih dana posjetiti Vukovar, koji je simbol stradanja ne samo ovih krajeva nego cijele naše Domovine, rekao je biskup Srakić. Pozdravnu i uvodnu riječ uputio je kardinal Bozanić, napomenuvši kako je ovo prvo zasjedanje HBK nakon pohoda hrvatskih biskupa ad limina od 3. do 10. srpnja ove godine. Kardinal je zatim najavio teme zasjedanja.

U višednevnom radu zasjedanja Biskupi su raspravljali o raznim temama kao što su: osvrt na Papin govor biskupima kada su bili u službenom posjetu Vatikanu, o novom Hrvatskom katoličkom sveučilištu... Neka imenovanja unutar HBK su potvrđena, a imenovani su i novi pročelnici pojedinih Vijeća. Biskupi su posjetili grad Vukovar, vukovarsko groblje i spomen groblje na Ovčari.

200 GODINA BOGOSLOVNOG SJEMENIŠTA I KATOLIČKOGA BOGOSLOVNOG FAKULTETA

Središnja proslava dvjestote obljetnice Bogoslovnog sjemeništa i KBF-a u Đakovu započela je 6. studenoga koncelebriranim euharistijskim slavljem koje je u đakovačkoj katedrali-bazilici Sv. Petra predvodio vrhbosanski nadbiskup kardinal **Vinko Puljić**, koji je u đakovačkom Sjemeništu stjecao svoju formaciju od 1963. do 1970. Suslavilo je 12 biskupa i oko 200 svećenika iz Đakovačke i Srijemske biskupije te iz dvadesetak biskupija (Hrvatske, BiH, Slovenije, Srbije) koji su kao sjemeništari i bogoslovi stjecali svećeničku formaciju u Đakovu.

U središnjoj biskupijskoj i fakultetskoj knjižnici održana je svečana akademija i svečana sjednica Fakultetskoga vijeća. Među brojnim uzvanicima bili su umirovljeni splitsko-makarski nadbiskup **Ante Jurić**, zagrebački pomoćni biskup **Josip Mrzljak**, beogradski nadbiskup **Stanislav Hočevar**, subotički biskup **Ivan Péntzes**, rektorica Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku **dr. Gordana Kralik**, gradonačelnici i župani Slayonije i Baranje te predsjednik Hrvatskoga sabora **dr. Vladimir Šeks**. Na svečanoj proslavi upriličena je i dodjela priznanja svećenicima Đakovačke i Srijemske biskupije **dr. Ivanu Zirdumu**, **mons. Ivanu Šeši**, **dr. Andriji Šuljaku** i **mons. Gejzi Varga**.

Prije dvije stotine godina biskup **Antun Mandić** ostvario je nastojanja svoga prethodnika **Mateja Franje Krtice**. Osnovao je Biskupijsko sjemenište s filozofsko-teološkim učilištem, danas Bogoslovno sjemenište i Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu. Bogoslovno sjemenište danas ima 66 bogoslova, a KBF 257 studenata i od protekle godine je u sastavu sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

NUNCIJ LOZANO PREDVODIO MISU ZAHVALNICU U PRIGODI 400. OBLJETNICE DOLASKA ISUSOVACA U ZAGREB

Misom zahvalnicom koju je u crkvi Bezgrešnog Srca Marijina na zagrebačkom Jordanovcu u ponedjeljak 6. studenoga predvodio apostolski nuncij u Hrvatskoj nadbiskup **Francisco Javier Lozano**, nastavljeno je obilježavanje 400. obljetnice dolaska isusovaca u Zagreb. Suslavili su provincijal Hrvatske pokrajine Družbe Isusove **o. Ivan Koprek**, izaslanik generala Reda iz Rima i generalni asistent DI za slavenske narode, **o. Adam Žak** te dvadesetak svećenika. Govoreći o važnosti isusovačkog jubileja, nuncij Lozano u propovijedi je istaknuo kako je upravo euharistija najsavršenija zahvalnost Ocu, u kojoj zajedno s kruhom i vinom prinosimo i 400 godina apostolskoga života Družbe Isusove u Zagrebu i njihova zalaganja za Božje Kraljevstvo.

Nakon misnoga slavlja, u svečanoj auli Filozofskoga fakulteta Družbe Isusove na Jordanovcu, započeo je s radom cjelodnevni Međunarodni znanstveni simpozij, koji su povodom 400. obljetnice dolaska isusovaca u Zagreb organizirali Hrvatska pokrajina Družbe Isusove, FFDI i Filozofsko-teološki institut DI, pod visokim pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske i Zagrebačke nadbiskupije. /IKA/

Papa Benedikt XVI.

KRUH SVAGDAŠNJI - DAR PROVIDNOSTI

U Italiji se 12. studenog obilježava godišnji Dan zahvalnosti, kojem je tema: "Zemlja: dar za čitavu obitelj čovječanstva". U našim kršćanskim obiteljima djecu se uvijek uči zahvaljivati Gospodinu prije jela kratkom molitvom i znakom križa. Ovaj običaj mora se sačuvati ili ga valja ponovno otkriti, jer poučava da "kruh svagdašnji" ne smije biti prihvaćen zdravo za gotovo, nego treba u njemu prepoznati dar Providnosti. Morali bismo steći naviku blagoslivljanja Stvoritelja za svaku stvar: za zrak i za vodu, dragocjene elemente koji su u temelju života našeg planeta; kao i za hranu koju nam, plodnošću zemlje, Gospodin daje za uzdržavanje. Svoje je učenike Isus poučio da mole tražeći od Oca nebeskoga, ne "moj", nego "naš" svagdašnji kruh. Htio je tako da se svaki čovjek osjeti odgovornim za svoju braću, kako nikome ne bi nedostajalo što mu je potrebno za život. Plodovi zemlje su dar namijenjen od Boga "za čitavu obitelj čovječanstva". Ovdje, pak, dotičemo vrlo bolnu točku: tragediju gladi. Posljednje Godišnje izvješće FAO-a potvrdilo je ono što Crkva vrlo dobro zna iz izravnog iskustva svojih zajednica i misionara: više od 800 milijuna osoba živi u stanju pothranjenosti, a izuzetno mnogo osoba, posebice djece, umire od gladi. Kako se suočiti s tim stanjem koje, premda je na njega više puta ukazano, ne pokazuje znakove poboljšanja, nego se naprotiv u određenim slučajevima i pogoršava? Naravno, potrebno je ukloniti strukturalne uzroke povezane sa sustavom međunarodne uprave i ekonomije, koja najveći dio sredstava ovog planeta namjenjuje manjini stanovništva. Ovu su nepravdu u više navrata označili sluge Božji Pavao VI. i Ivan Pavao II. Da bi se postigao utjecaj na širokom planu, potrebno je "obratiti" model globalnog razvoja; to ne traži više samo skandal gladi, nego i žurne potrebe očuvanja okoliša i energetskih izvora. Ipak, svaka osoba i svaka obitelj može i mora učiniti nešto kako bi olakšala glad u svijetu, prihvaćajući način života i ishrane koji će voditi računa o očuvanju stvorenoga te o pravednosti prema onima koji u bilo kojem kraju obrađuju zemlju. Ovaj Dan zahvalnosti poziva nas, s jedne strane, da zahvaljujemo Bogu za plodove obrađivanja zemlje; s druge strane, ohrabruje nas da se konkretno zauzmemo kako bi se pobijedilo zlo gladi. Neka nam Djevica Marija pomogne da budemo zahvalni na blagodatima Providnosti te da u svakom kraju svijeta promičemo pravdu i solidarnost. /IKA/

PREDSTAVLJEN PETI SVEZAK LEKSIKONA

Nakon što je prije dvije godine izašao prvi svezak "Leksikona podunavskih Hrvata-Bunjevaca i Šokaca", iz tiska je izašao i njegov peti nastavak, koji je u petak, 10. studenog predstavljen u Subotici. Svezak obrađuje osobe, pojmove i događaje pod slovima "c", "č" i "ć", u 110 članaka i 7 uputnica.

U prepunoj Velikoj vijećnici Gradske kuće o Leksikonu su govorili suradnici - ravnatelj Povijesnog arhiva u Subotici **Stevan Mačković**, viša leksiko-

grafkinja iz Leksikografskog zavoda "Miroslav Krleža" u Zagrebu **Jasna Ivančić** te umirovljeni pravnik iz Zagreba, **Naco Zelić**.

Jasna Ivančić je istaknula vrijednost pothvata izrade Leksikona i navela što je sve sadržano u dosadašnjih pet svezaka, te zaključila kako je "Leksikon podunavskih Hrvata - Bunjevaca i Šokaca nedvojbeno ulijevanje bunjevačko-šokačkih rukavaca u bogatu i cjelovitu hrvatsku leksikografsku maticu, te može biti uzorom i drugim regionalnim zajednicama u očuvanju vlastite kulturne baštine."

Današnje uredništvo Leksikona čine: glavni urednik **dr. Slaven Bačić**, tehnički urednik **Tomislav Žigmanov** i lektor **Petar Vuković**, a Leksikon je okupio mnoštvo suradnika iz Subotice, Sombora, Budimpešte, Segedina, Rijeke i Zagreba.

Peti svezak do sada je već predstavljen u Vukovaru i Vinkovcima. Izlaženje 5. sveska Leksikona pomogao je ogranak Matice Hrvatske u Vukovaru.

/Prema: Radio Subotica/

NESVAKIDAŠNJI ROĐENDAN CILIKE DULIĆ

U povodu 74. rođendana slikarice **Cilike Dulić**, u Velikoj dvorani Hrvatskoga kulturnog centra "Bunjevačko kolo", 4. studenog Likovni odjel Centra priredio je nsvakidašnje rođendansko slavlje na kojem se okupilo doista mnogo njezinih prijatelja, poštovalaca i naravno njezina obitelj. Dvorana je bila ispunjena Cilikin slikama, a čestitku slikarici izrekao je predsjedavajući Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost **dr. Andrija Kopilović**, čiji je i ona član, podijelivši s prisutnima svoju intimnu preokupaciju slikarstvom i otkrivši kako je i sam kao sjemeništarač i bogoslov volio slikati, te mu je poznato koliko je ljubavi potrebno Ciliki za slike pune detalja iz svakodnevnog života bačkih Hrvata Bunjevaca.

Tijekom večeri prikazana su dva filma redatelja **Rajka Ljubića**; dokumentarni film o životu i radu Cilike Dulić te animirani film snimljen po njezinim slikama.

Bila je ovo večer čestitki ali i priznanja talenta iza čijeg rada "ne stoji samo etnografska već i jedna moralna kultura" (V. Maleković).

Cilika Dulić neumorno stvara, sudjeluje na kolonijama, a rado se odaziva i kao ilustratorica slikovnica za djecu, što je ipak novo polje rada za nju i izazov za druge umjetnike.

Iako po prirodi skromna i samozatajna, ova umjetnica nadahnuto stvara od 1961. godine u skromnom ambijentu i skromnim životnim uvjetima, a daje ono najbolje, ono ljudsko što nosi u sebi i gradi prepoznatljivu umjetnost koja pronosi svijetom ne samo njezino ime već i ime Hrvata Bunjevaca.

K. Čeliković

"COLLEGIUM MUSICUM CATHOLICUM" U HRVATSKOJ I BiH

Subotički Komorni zbor "Collegium Musicum Catholicum" boravio je od 20. do 24. listopada u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Bio je ovo godišnji izlet na koji su članovi zbora treću godinu za redom otputovali s ciljem upoznavanja i druženja s drugim zborovima, a poslužio je i kao odmor uz nastupe u pojedinim mjestima.

Zbor je pjevao u katedrali sv. Stošije u Zadru, u Trogiru, u Dioklecijanovoj palači u Splitu te katedrali sv. Duje. Glavni je nastup bio u Splitu u okviru liturgijskog slavlja u crkvi Gospe Fatimske gdje su se predstavili djelima subotičkih skladatelja (M. Asića, A. Vidaković i A. Kopunovića Legetina), na orguljama ih je pratio **Kornelije Vizin** a dirigirao je **Miroslav Stantić**. Ovdje je uspostavljena suradnja sa zborom kojega vodi **s. Pavla Negovec** a čiji dolazak u Suboticu očekuju već početkom iduće godine.

Zbor je zatim posjetio Vepric i Makarsku te se uputio u BiH gdje je posjetio Međugorje. Tijekom boravka u Šćitrami, mjestu na Ramskom jezeru, pjevači su posjetili Franjevački samostan, a na kraju su se zaustavili u Sarajevu i razgledali grad.

Izlet je bio i nagrada za vrlo naporan rad u protekloj godini u kojoj je zbor sudjelovao u nekoliko velikih glazbenih projekata ("Carmina Burana" Carla Orfa, Mozartova Krunidbena misa) a već priprema i Adventski koncert na kojem će izvesti djela bečkih klasičara Mozarta, Bethovena i Haydna.

K. Čeliković

Živahna djevojčica

Elisabeth Catez rođena je 18. srpnja 1880. godine kod Bourgesa u Francuskoj. Spominje se i pod imenom Elisabeth Dijonska (Elizabeta Dižonska). Njezin otac je bio kapetan francuske vojske. U kući su je od milja zvali Sabeth, a bila je temperamentna i živahna djevojčica. Kad joj je otac premješten u Dijon, obitelj Catez se preselila tamo. U Dijonu se Elizabeti rodila sestra Marguerite. Otac joj je iznenada umro od srčane bolesti. Elizabeta je rado molila. Trudila se obuzdati svoju na mahove neobuzdanu narav. O tome svjedoči njezino božićno pismo, što ga je napisala svojoj majci. "Draga moja dobra mama, ja ti obećavam, da želim biti jako pristojna i poslušna. Ne želim da se zbog mene opet ljutiš. Neću više plakati. Obećavam ti, da ću, kako bih te obradovala, biti uzorno dijete. Učinit ću što god mogu da ispunim svoje obećanje, da ovo moje pismo ne bude samo pusto obećanje, a to se dosada često događalo."

Uspješna pijanistica

Tako mala, u povjerenju je otkrila jednom svećeniku - prijatelju svoju tajnu, da bi željela postati časna sestra. Pohađala je satove glasovira na konzervatoriju u Dijonu. Uskoro se dokazala kao vrlo nadarena pijanistica. Bila je izuzetno ustrajna i marljiva. Dnevno je provodila 4-6 sati vježbajući za glasovir. Kao pijanistica, Elisabeth je krenula u susret slavnoj karijeri. Bilo joj je samo 13 godina, kad je postala pravi virtuoz, pa je na Konzervatoriju u Dijonu osvojila prvu nagradu. Majka ju je vodila k prijateljima i rođacima diljem Francuske. I na tim je putovanjima Elisabeth puno svirala. Mati ju je s puno ljubavi pripremila za

Piše: Stjepan Beretić

9. studenog

Blažena Elizabeta od Presvetog Trojstva

* 18. srpnja 1880. + 9. studenog 1906.

- Kći kapetana francuske vojske ● nestašno dijete ● rano bez oca ●
- prijatelju otkrila želju za samostanom ●
- plakala od sreće na dan Prve pričesti ● virtuoz na klaviru ●
- osvajala prestižne nagrade ● majka joj teško dala pristanak za Karmel ●
- žarko željela u Karmel ● snažno ju pogodio rastanak od majke i sestre ●
- patila od Addisonove bolesti ● bila je svjesna blizine smrti ●
- sagorjela od ljubavi prema Bogu ● zaštitnica prvopričesnika ●
- zaštitnica đaka glazbene škole i pijanista ●
- zaštitnica bolesnika od Addisonove bolesti ●

prvu svetu Pričest, koju je, po tadanjem običaju, primila u dobi od 11 godina. Plakala je od radosti. Kad je izlazila iz crkve, rekla je svojoj prijateljici Mariji Luzzi: "Više nisam gladna. Isus me nahranio!" Toga je dana prvi put u životu pohodila prioricu dijonskog Karmela.

Poslije prve svete Pričesti poželje postati karmelićanka

Više je puta govorila svojoj materi kako želi u Karmel. No, majka ne želi ni čuti o duhovnom zvanju. Elisabeth je ipak navaljivala, sve dok joj, uoči njezina 19. rođendana, majka nije rekla da će dati pristanak kad navršiti 21. godinu života. Od tada se Elisabeth počela svim žarom duhovno pripremati za Karmel. Kako se vrijeme odlaska u samostan primicalo, sve ju je više boljela pomisao da će ostaviti majku i sestru. Tih je dana molila: "Ta je žrtva tako teška za moje srce. Molim te, Isuse, daj mi da budem čvrsta. Tako me jako boli što ću ostaviti majku i sestru." Elisabeth je s 21 godinom 2. travnja 1901. godine stupila u Karmel u Dijonu, odlučno prihvativši život u siromaštvu i poslušnosti. Primila je redovničko ime **Sestra Elizabeta od Trojstva**. Postala je redovnica čvrste vjere, a pohodila je neizlječiva bolest, koja ju je pratila do kraja njezinog kratkog života u samostanu. Duboka i nutarnja povezanost s Bogom trojstvenim davala joj je snage u bolesti. Na utjehu joj je bila i njezina sestra Marguerite. Ona se udala prije Elizabetinih vječnih zavjeta 1902. godine. Nježnom je ljubavlju pismima pratila mladu obitelj. Doživjela je rođenje svoje dvije male nećakinje. Elizabetinu sestru je dragi Bog blagoslovio. Rodila je devetero djece. Pet kćeri se odazvalo duhovnom pozivu, a jedan sin joj je postao svećenik.

Ljubav je ono što me izjeda

Konačno je 11. siječnja 1903. godine položila zavjete u istom samostanu. Bolest je uzimala sve više maha, a Elizabeta je uoči svojih svećanih zavjeta zapisala: "U noći prije velikoga dana, dok sam bila u koru i čekala Zaručnika, shvatila sam da je moje nebo počelo već na zemlji. Moje je nebo nebo vjere i patnje, nebo žrtvovanja za onoga koga volim." U proljeće 1905. godine započela je njezina prava smrtna borba. Trajala je više mjeseci. Bila je svjesna blizine smrti. "Osjetim, kako me smrt razara. Kad bih samo na to mislila, pala bih u očaj. Kad mi je najteže, brzo, u vjeri, otvorim oči svoje duše i znadem da je ljubav ono što me malo po malo izjeda." Umrla je, potpuno predana u volju Božju, od Addisonove bolesti u dobi od 26 godina, 9. studenog 1906. godine. Posljednje su joj riječi bile: "Evo prelazim u svjetlo, ljubav i život." **Papa Ivan Pavao II.** proglasio ju je blaženom 25. studenog 1984. godine.

Ime Elizabeta

Ime "Elisabeta" je hebrejsko ime i znači "Bog se zakleo". Od imena Elizabeta nastalo je tijekom vremena ime Beta, Eliza, Ela, Elly, Elza, Elica, Elka, Beti, Lizabeta, Lizika, Liza, Lisbeth, Sabeth, Sissi. Mađarski se Elizabeta kaže Erzsébet, pa se kod subotičkih i somborskih Hrvata ime Elizabeta čuje u mađarskom obliku kao Eržika. Srpski je izraz za to biblijsko ime Jelisaveta, Saveta, dok se mjestimice čuje i u obliku Jelisava. Elizabeta je zaštitnica prvopričesnika, đaka glazbene škole, pijanista i bolesnika od Addisonove bolesti.

GOVORI VAM SLUGA BOŽJI O. GERARD TOMO STANTIĆ

“Što vjera pokazuje neka duša gleda”

Uređuje: o. Ante Stantić, OCD

Razvoj duhovnog života nije samo aktivna suradnja kršćanina s milošću, putovima vjere, ufanja i ljubavi, nego je i pristanak, snagom tih istih kreposti, da Bog svojim zahvatom provede i pročisti dušu, putem svoje muke i smrti na križu. Treba podnijeti čišćenje duše koju Bog šalje. Puni život u uskrsnuću, sjedinjenje, kontemplacija, samo se nakon toga događa.

Vjerom, ufanjem i ljubavlju, kako bi se iz čovjekove duše “isjekla trulina sebičnosti”, ističe Gerard, treba se popeti na visoko mjesto, na vrh križa i poljubiti blijedo Isusovo lice. Neka ode pod križ pa neka prosi od propetog Isusa kap njegove krvi. Kad mu ova padne na srce, neka pomisli da je cijeli Isusov život bio patnja i križ. Tada će se sve više i više dizati sve do svoje smrti. Što više zavoli patnju sve će mu ljepši biti propeti Isus. “Bit će mu kao voćka s koje bere najslađe voće” (1).

“Najslađe voće” koje “bere” s križa, kada Bog zahvati, slika je “smrtnog udara” strastima, požudama i sebičnosti a to pruža slobodu; postaje se “slijepim, gluhim, zaboravnim, nerazumnim, ne ljubaznim na sve što Isusu nije milo” (2). To se dogodi jer se u duši rasplamsava Božja ljubav, koja je “kao zrakoplov po kojem duša postaje nad svijetom kraljica, jer leti iznad zemlje” (3). “Vrijeme kušnje”, postaje, (po bogoslovnim krepostima), vrijeme cvjetanja” (4). Kršćaninova duša, doduše trpi a to je zato što “Kad Bog ulije svoje tajne da ih duša kuša, Bog najprije uništava u čovjeku što je čovjekova slabost, a to su požude. Uništi razum svjetlošću vjere, a volju užije vatrom ljubavi, iz pamćenja isisa ljudsku nadu. Kad se duša tako izmuči onda se s Bogom sjedini” (5). U ovom navodu je očita aluzija na tvrdnju sv. Ivana od Križa, koji ističe da je “najčistije trpljenje najčistija ljubav”, kao što je bila najčistija ljubav trpljenje i smrt Isusa Krista na križu!

Kako bi istaknuo sam “realizam pasivne noći”, Ivana od Križa, koja čisti od sebičnosti, Gerard se služi slikom istoga učitelja Crkve “o mokrom drvetu”. Kako bi mokro drvo postalo suho, kad ga se zapali, ono se “dimi, cvrči, kao da plače”, dok se potpuno ne iscijedi iz njega vlaga, (jamačno strasti). Kad se vlaga iscijedi onda se drvo rasplamsa u oganj i dolazi do “sjedinjenja s Bogom po ljubavi” (6).

Još jednom slikom Gerard nastoji dočarati “čišćenje duše od sebičnosti” kad Bog zahvati: “Svi bolovi i progonitelji, piše, to su moji, (Božji), noževi koji te liječe... Neka ti je sve ugodno, što je od mene poslano, dopušteno” (7).

Učinak ovog oblika “čišćenja” po “pasivnim noćima” je “sjedinjenje s Bogom”: “Kad je Isusak u dušu (‘užglibljen’), utisnut, kao u ‘mekani vosak’, onda je čovjek s njim sjedinjen. Čovjek gleda, čuje, djeluje, s očima i rukama Isusovim” (8).

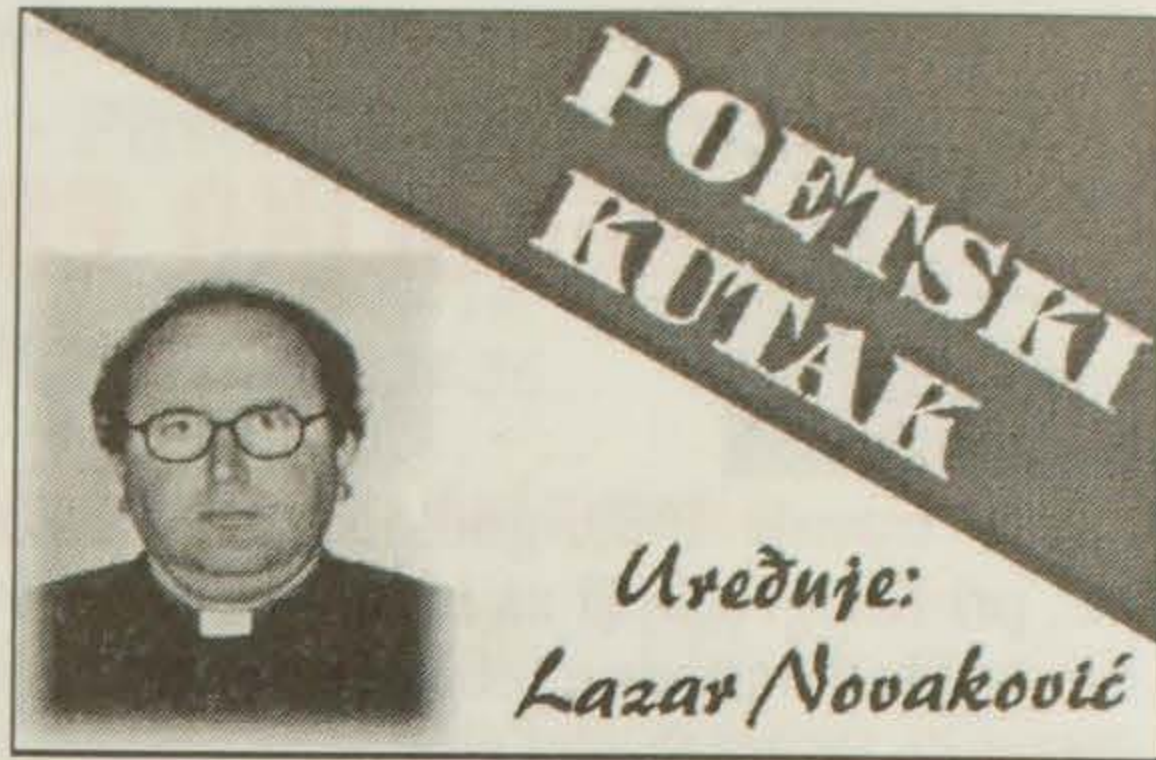
U logici poznavanja Gerardovih izvora i značenja njegovih termina držim važnim istaknuti značenje dvaju termina kojima se služi u ovom zadnjem navodu a to je: “Isusak” i “mekani vosak”.

Mali Isus, (Isusak), slika je poniznosti to jest “duhovnog ogoličenja” Ivana od Križa. Logično je zaključiti da Gerard u “Malom Isusu” vidi sliku toga “ogoličenja”, koja priprema put k sjedinjenju duše s Bogom. Da, kad zanosno govori o “Malom Isusu”, zapravo govori o “poniznosti-slobodi” i da je to njegova omiljena krepost. “Skriva” temelj svoga duhovnog života iza “Malog Isusa”!

Termin “mekani vosak” u kojem se utiskuje, ili “užglibi” Mali Isus, (termin “užglibi” u njegovoj bunjevačkoj ikavici). “Mekani vosak” posuđen je od sv. Terezije od Isusa, koja se tim terminom služi, u petim odajama svoje knjige “Zamak duše”, kako bi opisala “sjedinjenje duše s Bogom”: “U sjedinjenju, zapisuje sv. Terezija, duša predstavlja samo vosak, dok pečat utiskuje drugi, zato što vosak ne utiskuje sebi, samo je pripravljen, hoću reći mekan: čak ni za tu pripravu ne smekšava se ona (duša), već je mirna i pristaje na to... Mekani vosak, (čovjekova volja), ne pruža otpor”, dodaje sv. Terezija (9).

Držim da je o. Gerard stigao do V. stana. “U tom stanu”, zapisuje sv. Terezija, duša osjeća “živu želju” služiti Bogu, “živjeti u samoći i pokori, spremna podnijeti tisuću smrti”; “žalosti se što Boga vrijeđaju” (10). Odjek toga zapisa nalazim, među ostalim, u Gerardovom zapisima: “Zaboravit ću sebe samo da liječim Tvoje rane... Moram ludovati kad vidim da Te na križ prikivaju” (11). “Neću se micati dok me Ti ne pokreneš” (12).

1. Razgovor s Isusom, 003965
2. Ondje, 003877
3. Theologia pastoralis, 003182
4. Razgovor s Isusom, 004060
5. Biser mišljenja, 00427-8
6. Sjedinjenje s Isusom, 003631
7. Razgovor s Isusom, 003877
8. Biser mišljenja, 004281
9. Zamak duše, V. stan, 12
10. Ondje
11. Razgovor s Isusom, 003909
12. Ondje, 003914

Uređuje:
Lazar Novaković

ANTUN JARM

Rođen je 12. lipnja 1935. godine u Gundincima. Osmogodišnju školu završava u Strizivojnoj a klasičnu gimnaziju u Zagrebu i Đakovu. U Đakovu završava teologiju i postaje svećenik 1960.

Kao svećenik Đakovačko-Srijemske biskupije vršio različite službe. Prevodio je i objavljivao knjige. Pisao je članke znanstvenog i povijesnog karaktera.

Zbirka pjesama KAO izišla mu je u Zagrebu 2005.

SMRT

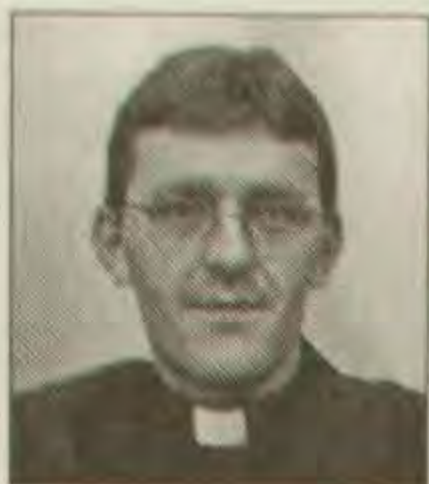
**Nitko za te ne može reći
da si mu poznanica.
Nitko te ne želi zvati
svojom prijateljicom.
Maštom si okićena.
Straše te se iz neznanja.
Tvrde da si mrka,
bez milosti, iznenadna,
bez osjećaja.**

**Ja te zamišljam kao trenutak,
kao blagu, ali moćnu ruku,
koja me prati
preko staklenog mosta:
iz tame u svjetlost,
iz zla u dobro.**

**Ti si službenica,
a ne gospodarica.
Sve, pa i ti, u drugim je rukama.
Ti si samo primalja
koja djecu ovoga svijeta
iznosi na vrata vječnosti.**

Antun Jarm

Piše: mr. Mirko štefković

NEKOLIKO ESHATOLOŠKIH PITANJA

- prikaz dokumenta -

U travnju 1969. godine papa Pavao VI., pri Kongregaciji za nauk vjere, osnovao je Međunarodnu teološku komisiju s ciljem da Svetoj Stolici pomogne u razmatranju važnijih doktrinarnih pitanja. Predsjednik Komisije je prefekt spomenute Kongregacije, a tu funkciju sada obnaša uzoriti gospodin kardinal William Joseph Levada. Članovi komisije - ne više od trideset - se biraju na pet godina, a to su teolozi različitih škola i nacija, istaknuti doktrinom i vjernošću crkvenom Učiteljstvu. Jedan od aktualnih članova Komisije je i veliki hrvatski teolog Tomislav Ivančić. Iako sama Komisija striktno ne pripada službenom Učiteljstvu Crkve, Sveti otac može naložiti objavljivanje predstavljenih mu dokumenata, koje Komisija pripravi, te na taj način oni postaju dijelom bogate baštine teološkog nauka sveopće Crkve.

Blagdani kojima se otvara mjesec studeni za nas katolike su uvijek nova prilika ne samo da pobožno razmišljamo o radostima svijetih u nebu te molimo za svoje drage pokojne, kako bi i oni bili sudionici iste, nego je ujedno i poticaj da se sami preispitamo što svatko od nas ponaosob vjeruje vjerom u vječni život. Svjesni smo da će se svatko od nas jednom suočiti s ovozemaljskom smrću i ta činjenica nas s pravom ispunja tjeskobom, no upravo u tome nas snaži vjera u uskrsnuće po Gospodinu našem Isusu Kristu. Radi toga smo za ovaj broj našeg "Zvonika" potražili barem malo materijala za temeljitije promišljanje o posljednjim stvarima i to u svjetlu nauka vjere. Gore naslovljeni dokument izdat je još davne 1979. godine, no kao i tada ni danas nam ne manjkaju opasnosti koje prijete pomutnji i cjelovitosti vjerskog naslijeđa, te smo ih stoga dužni raskrinkati i zdušno moliti za dar čvrste i nepoljuljane vjere kako bismo spremno mogli posvjedočiti za ono što nam je sveto.

Kada govorimo o posljednjim stvarima čovjeka, tada poglavito mislimo na ono što nastupa nakon smrti. Ispovijedajući u vjerovanju da "vjerujemo u uskrsnuće tijela i život vječni" mi zapravo potvrđujemo smisao Božjeg spasenjskog plana ljubavi s ljudima. On nas je stvorio da život imamo, i to u punini (usp. Iv 10,10). No, kada "kršćanin nije više u stanju ispuniti sigurnim sadržajem izraz 'vječni život', evanđeoska obećanja, smisao stvorenja i otkupljenja nestaju i sam sadašnji život ostaje bez ikakve

nade" - tvrdi dokument (br. 1532). Odatle i nemir tolikih osoba koje su izgubile ili uopće nisu dobile sadržaj vjere u vječni život. U tom slučaju čovjek radije pokušava ne misliti na ono što slijedi poslije smrti, jer počinje osjećati naviruća pitana i zastrašujuću činjenicu da sam na njih mora osobno odgovoriti. Zato su oni koji u Crkvi imaju poslanje naučavanja trebaju jasno izlagati vjerske istine, na razumljiv i prihvatljiv način, kako bi pomogli svima koji iskrena srca traže Boga, da ga tražeći nađu i slobodnom voljom pristanu uz spoznavanje vjere, osobito u vječni život.

Vjera u uskrsnuće mrtvih se odnosi na čitavog čovjeka. Zato Crkva tvrdi da poslije smrti preživljava jedan duhovni element, koji je obdaren sviješću i voljom, te na taj način "ljudski ja" nastavlja svoje postojanje, ali u međuvremenu bez svoga tijela. Taj duhovni element se na temelju svetog Pisma u crkvenoj predaji naziva "duša". Slavnim dolaskom Gospodina našega Isusa Krista dogodit će se uskrsnuće tijela po kojem će biti zapečaćena vječna sudbina svijetih (usp. Mt 25,31-46). Dakle, Crkva vjeruje u radost pravednih, koji će jednog dana biti s Gospodinom u raju, ali isto tako da grešnika čeka vječna kazna u paklu, gdje je uskraćeno gledanje Boga. Kazna pakla se skroz razlikuje od eventualnog čišćenja izabranih koje prethodi blaženom zajedništvu svetih, a zove se čistilište.

Kad je o posljednjim stvarima riječ, moramo biti vrlo pažljivi u korištenju predodžbi i slika. Iako i u svetom Pismu susrećemo razne slike vezane uz našu tematiku, ipak ni one ni teologija nam ne pružaju dovoljno svjetla za cjelovitu predodžbu o onostranosti. Puno važnije nam je stoga biti utemeljeni u vjeri da između sadašnjeg života u Kristu i budućeg života postoji temeljna neprekidnost, ali isto tako i radikalni prekid, jer će sadašnja vjera ustupiti mjesto gledanju (usp. 1Iv 3,2). Od velike je, dakle, važnosti bdjeti nad istinom naše osobne vjere - kroz molitvu i liturgiju, čitanje svetog Pisma i drugog vjerskog štiva, tribine i predavanja - kako je ne bismo zamijenili djetinjastim i proizvoljnim slikama - koje samo zastrašuju, uvjetuju i zarobljavaju - nego u slobodi djece Božje uvijek iznova izrekli svoj "vjerujem" puno pouzdanog predanja Volji Očevoj.

Hrvatske katoličke
internet stranice (56)

Blog patera Luke Rađa

<http://paterluka.blog.hr/>

Nedvojbena jedna od najmarkantnijih osoba među mladim hrvatskim katolicima u ovome desetljeću jest dominikanac **Luka Rađa**. U mladosti je bio splitski "berekin", vodio disco-klub, organizirao plesnjake, jurio motorima, hodao s djevojkama... sve dok se na studiju u Zagrebu početkom 1980-ih godina, za jednoga posjeta Bazilici Srca Isusova u Palmotićevoj ulici, nije obratio, da bi kasnije i ušao u isusovački red. Službovao je u nekoliko hrvatskih gradova, a nakon boravka u Indiji gdje je radio sa siromašnima na tragu Ante Gabrića, i u SAD gdje je skrbio o umirućima u bolnici, u Zagreb se vratio 2000. godine kada počinje intenzivno raditi s mladima. Tu je osnovao Studentski katolički centar, te internetsku stranicu www.skac.hr, gdje mu je veliki broj mladih iz svih hrvatskih krajeva povjeravao svoje probleme.

Nakratko je izgledalo da se sve zaustavilo kada je 2003. doživio tešku prometnu nezgodu, kada se s dvojicom kolega vraćao iz ljetnoga kampa za mlade u Modravama kod Šibenika, za čije je zaživljavanje također zaslužan. Više od mjesec dana nije se budio iz kome, a nakon osvješćivanja isprva je zaboravio gotovo većinu detalja iz prošlosti i ostao gotovo nepokretan. No, korak po korak, pamćenje se počelo obnavljati, a don Luka je u invalidskim kolicima i teško govori, odlučio je ponovno uspostaviti kontakt s ljudima oko sebe.

Osim što svaki dan služi misu u bolničkom dnevnome boravku, a uz to je prošle godine i objavio knjigu "Ljubav je zaista neslomljiva", on neumorno propovijeda Evanđelje putem SMS poruka: iz kreveta u Krapinskim Toplicama, dnevno pošalje i do sto poruka na mobilne telefone svojih prijatelja ili poznanika, koji ih onda dalje prosljeđuju. Riječ je o citatima iz Evanđelja i njegovim komentarima istih, ili pak o njegovim životnim promišljanjima. A evo kako to on objašnjava: "Svake nedjelje sam u propovijedi komentirao Evanđelje i to mi je u krvi, pa sad propovijedam kako mogu".

Iako mrežama mobilnih telefonskih operatera kruže razne misli iz Biblije i duhovni SMS-ovi, don Luka Rađa je zasigurno jedini hrvatski svećenik koji Evanđelje širi SMS-porukama. U bolnici i danas prima najviše posjeta prijatelja koji mu šalju bonove za mobilni telefon i pomažu da sve brojnije SMS propovijedi odlaze iz njegova bolnička kreveta. Zato s punim pravom nosi titulu prvoga i za sada jedinoga hrvatskoga SMS propovjednika, čije se poruke i propovijedi mogu pročitati i na blogu:

<http://paterluka.blog.hr/>

s. b.

Piše: dr. Andrija Kopilović

**19. 11. 2006. - TRIDESET I TREĆA
NEDJELJA KROZ GODINU**

*Dn 12,1-3; Ps 16,5.8-11; Heb 10,11-14.18
Mk 13,24-32*

Čuvaj me, Bože, jer se tebi utječem

Približava se završetak liturgijske godine. Naša razmišljanja ovih zadnjih nedjelja crkvene godine uvijek vode k onom završetku kojemu ide cijela naša povijest. Tako crkvena godina u svojoj liturgiji prati i misao spasenjsku, a to je otkupljenje čovjeka i Kristova proslava. U psalmu ove nedjelje, predzadnje u crkvenoj godini, psalmista se utječe Bogu kao svojoj sigurnosti. Svi imamo iskustvo što znači nesigurnost, što znači kada čovjek ima strah, što znači kada je napušten. Psalm 16. je prekrasna molitva povjerenja u Boga koji u ruci drži sudbinu našu i koji je svagda pred očima našim, a drži nas kao dobri Otac za ruku da ne posrnemo. Zato je kršćanska nada puna radosti jer se oslanja na takvu sigurnost, ne samo na obećanje nego na iskustvo spasenja, da čovjek kršćanin nikad ne bi smio biti tjeskoban, a pogotovo beznadan. U suočavanju s prolaznošću pa i u samoj smrti, čovjek vjernik ostaje pun svijesti o Božjem milosrđu i zato je siguran da ga Gospodin ne predaje Podzemlju. Stoga psalmista moli: "Pokazat ćeš mi stazu života, puninu radosti lica svoga, sebi s desna blaženstvo vječno." Tako se psalam pouzdanja pretvara u molitveni vapaj i naše razmišljanje o završetku pretvara u nadu koja neće biti iznevjerena nego spasenjska.

3. 12. 2006. - PRVA NEDJELJA DOŠAŠĆA

*Jr 33,14-16; Ps 25,4-5.8-9.10.14; 1 Sol 3,12-4,2
Lk 21,25-28.34-36*

K tebi, Gospodine, uzdižem dušu svoju

Započinjemo novu crkvenu godinu. Došašće je. Prva nedjelja Došašća podsjeća na posljednju nedjelju crkvene godine, jer i ona govori o Kristovom drugom dolasku, a nas sprema na proslavu onog njegovog prvog dolaska u tijelu, kada je došao kao Spasitelj rođen od Žene. Psalm 25. koji danas molimo je molbeni psalam, ali pun pouzdanja i u nama želi pobuditi nadu da je Gospodin onaj koji sve u ljubavi vodi. Razmatramo i ovog Adventa na poseban način putove Gospodnje i molimo ga da nas nauči hoditi stazama njegovim, jer staze Gospodnje su volja Božja i istina, po kojima nas vodi Bog - Spasitelj. I zato što je njegova riječ istinita, njegovi putovi pravi i njegovo spasenje sigurno, mi se u njega pouzdajemo jer je Bog Spasitelj. Psalmist još podsjeća da je Bog dobrota i pravednost, pa i grešnike on na put privodi i ponizne u pravdi vodi i zato je Advent vrijeme obraćenja srca, vrijeme ispravljanja naših krivih putova, vrijeme jedne tihe pokore i nadasve jedne velike nade i duboke radosti koja ide u susret Gospodinu. Sve su staze Gospodnje istina i ljubav za one koji čuvaju njegov Savez i propise. Zato je i naša adventska molitva, molitva za istinu i ljubav i za obraćenje našega srca da bismo došli do susreta s Gospodinom u ovim slavljinama Došašća, a napose na koncu vremena u slavnoj Paruziji.

26. 11. 2006. - KRIST KRALJ

*Dn 7,13-14; Ps 93,1ab.1c-2.5; Otk 1,5-8
Iv 18,33b-37*

Gospodin kraljuje u sjaj zaodjeven!

Svetkujemo posljednju nedjelju crkvene godine, kada slavimo svetkovinu Krista Kralja svega stvorenoga. Naime, do reforme kalendara taj blagdan nije postojao nego je to bila nedjelja "puna drame" o završetku svijeta. Kada je papa Pio XI. uveo svetkovinu Krista Kralja, ona je našla svoje mjesto upravo na ovu nedjelju po kojoj se objavljuje Kristovo kraljevstvo i dan kada će Isus podvrći sve Ocu i konačno pobijediti smrt. Zato je ova svetkovina puna slavljenja, a ne prisutnosti straha i suda. Gospodin je kralj, ali ne onakav kakvim ga zamišljamo mi, stanovnici ove zemlje, nego je on Kralj koji je u sjaj zaodjeven, Kralj po svojoj naravi. On je Gospodin i gospodar, Spasitelj i onaj koji je svojim spasenjskim činom zaslužio kraljevstvo. Čvrsto stoji sve ono nad čime on kraljuje i to se ne može pokolebati. Njegovo prijestolje je prijestolje istine, pravde, ljubavi i mira i zato je to prijestolje od vječnosti za vječnost. Ne mijenja se, ali je utočište i spas onima koji se u njega pouzdaju. Zato se i psalmista ovog 93. psalma, koji danas u liturgiji čitamo, obraća Bogu: "Tvoja su obećanja vjere predostojna, svetost dolikuje domu Tvojemu, Gospodine, u sve dane." To je i naša želja na koncu crkvene godine. Želimo posvjedočiti da smo hodali putem obećanja i predanja prema onome koji jedini zasluhuje naše poštovanje, naše klanjanje, našu odanost u domu svome, a to je Gospodin naš Isus Krist, Kralj dovijeka. Stoga je i naša molitva "dođi Kraljevstvo Tvoje" izričaj one nade koju živimo i koju uvijek u sebi nosimo, a to je nada života vječnoga i pobjeda Kraljevstva u nama i u povijesti.

10. 12. 2006. - DRUGA NEDJELJA DOŠAŠĆA

*Bar 5,1-9; Ps 126,1-2ab.2cd-3.4-5.6; Fil 1,4-6.8-11
Lk 3,1-6*

Velika nam djela učini Gospodin: opet smo radosni!

Druga je nedjelja Došašća. Liturgija nas ponovno vodi putem nade. Na tom putu navještaja pojavljuje se zadnji prorok Staroga saveza: Sveti Ivan Krstitelj. Stoga je cijela liturgija okrenuta njegovoj pojavi. I psalam 126. govori o jednom susretu, o povratku izgnanika iz Babilonskog sužanjstva, koji se vraćaju radosni u svoj grad Jeruzalem. Jeruzalem je središte svega religijskoga u poimanju Izraelaca. Vjernici ovaj psalam uvijek mole svjedočeci da Bog "iznenađuje" one koji se u njega pouzdaju. Kada se vraćamo sa svojih "krivih putova", vraćamo se puni utjehe, puni klicanja, kako kaže psalmist, čak i smijeha. Vrlo je važno znati da je kršćanin koji se nada znak onima koji traže put istine. Jer među poganima, kada su se vraćali sužnjevi Sionski, govorilo se "Silna im djela učini Gospodin". Naša, dakle, nada koju ovom svijetu beznađa pružamo, mora biti puna takve radosti i veselja da primijete oni koji su bez nade kako razlog nade izvire iz obraćenog srca. Zato psalmist i moli: "Vrati, Gospodine, sužnjeve svoje, ko potoke Negebske..." Dakle, moli za sve ostale koji su zalutali, koji su sužnjevi, a mi kao kršćani molimo za grešnike i za sebe kao grešnike. Da nas Gospodin na put svoj vrati, jer "... oni koji siju u suzama, žanju u pjesmi". Svako obraćenje je zapravo žetva u pjesmi; imamo iskustvo koliko puta smo išli plačući noseći svoje tegobe i križeve, a vraćali se s pjesmom noseći plodove svojih žrtava. Današnji adventski psalam je prema tome nadasve psalam nade i molitve, jer ističe da Bog pobjeđuje i nagrađuje one koji se vraćaju Očevoj kući.

PROTIV DJELOVANJA ZLOGA

ZVONIK: *Kao srednjoškolac ste se okušali u borilačkim vještinama i tražili smisao u istočnjačkim filozofijama. Nakon mladalačkog traženja Bog je pokucao, a vi ste mu se odazvali. Kada ste osjetili Božji poziv?*

□ Od pete godine sam ministrirao i u to vrijeme sam mislio da ću biti svećenik. Kasnije život odvede čovjeka na drugu stranu, pogotovo u srednjoj školi. No kad sam se zaposlio i radio u Kikindi negdje oko dvije i pol godine, ponovno sam iznutra osjetio ono što se prvi puta javilo još dok sam bio dijete i uz konsultaciju kikindskog župnika uspio ostvariti taj duhovni poziv.

ZVONIK: *Što vas je privuklo Isusovačkom redu?*

□ Govori se da su u Bregu svi jedni drugima nekakvi rođaci, pa tako je rođak moje bake pater Marin Kovačev bio isusovac-misionar u Boliviji. On je dolazio u našu kuću i kao mali sam ga upoznao. To je bila moja prva veza s isusovcima. No, kako je mamin ujak bio župnik u Bačkom Bregu, vidio sam i kako dijecezanski ljudi žive, mislio sam ili ću biti to, ili ću pokušati biti isusovac što sam i ostvario.

ZVONIK: *Vi ste svećenik egzorcist. Kažite nam u nekoliko riječi što je to egzorcizam.*

□ Da ne bi previše duljio i ulazio u etimologiju i tako dalje, zadržimo se na onom što je već opće poznato. Egzorcizam je metoda oslobađanja čovjeka od demona koji je zaposjeo njegovo tijelo. To je danas malo prošireno. Novi obrednik egzorcizma ima deprikativni i imperativni način za razliku od starog obrednika. Deprikativan način je sličan onome što mi zovemo molitve otklinjanja, dok je imperativni način ono što bi u starom obredniku bilo direktno naređivanje zloduhu u smislu egzorcizma da napusti čovjekovo tijelo.

ZVONIK: *Prema katoličkoj nauci egzorcizam može vršiti samo svećenik koji je dobio posebno odobrenje od mjesnog biskupa a ima za cilj osloboditi opsjednutoga. Koliko je danas egzorcizam potreban i ima li Katolička crkva dovoljno egzorcista?*

□ Egzorcist može biti samo svećenik koji je dobio izričitu dozvolu od Ordinarija, to jest od mjesnoga biskupa, ali i svaki svećenik može moliti molitve otklinjanja. Mogao bi svećenik moliti i bez dozvole, a onda je on sam nasuprot demona i onda je slab. Biskupi su nasljednici apostola i glavari mjesne Crkve, dakle kada dobiješ odobrenje od biskupa, onda što ti kažeš ustvari kaže Crkva, a Crkva je mistično tijelo Kristovo i onda je demon slab naspram toga. Dakle, u poslanju što ti kažeš - kaže Crkva, a kad ne bi imao poslanje onda ono što kažeš - kažeš sam.

ZVONIK: *A što su privatni egzorcizmi?*

□ Privatni egzorcizmi su molitve, odnosno prošnje da nas gospodin oslobodi od zloga. I Očenaš je u krajnjoj liniji jedan mali egzorcizam.

ZVONIK: *Kada dolazi do teških slučajeva sotonskog djelovanja kao što je opsjednuće?*

□ Ne dobija se to tako lako jer Bog ne dopušta sotonu da nas razara, ukoliko ne damo povoda tome ili ukoliko ne damo pristanak na to. Pristanak se može dati potpuno svjesno; to čine oni koji čak i sklapaju ugovore sa sotonom, ili manje svjesno kada ljudi idu ispitivati svoju budućnost kod maga ili vračara, ili onih koji ulaze u područja nepoznatih energija pa misle da je sve energija i onda u tom pogledu stradaju.

ZVONIK: *Danas mnogi niječu postojanje đavla, te se vjera i uvjerenje da on postoji pripisuje ili bolesnoj mašti ili mitološkom shvaćanju svijeta i života. Biblija nam na mnogo mjesta govori o postojanju sotone, a znamo da je Isus izgonio đavle i taj dar prenio na svoje učenike. Zašto ipak mnogi vjernici pa čak i svećenici ne mogu prihvatiti istinu o postojanju sotone?*

□ Razvojem nauke i znanosti, pogotovo psihijatrije, psihologije i psihoterapije, mislilo se da će se ti problemi riješiti i da to spada u domen znanosti. Međutim, još 1583. godine je održana sinoda u Rajmsu gdje se kaže da određena sumnjiva đavolska opsjednuća mogu jednostavno biti duševne bolesti, a ta psihijatrija još nije bila niti rođena. Crkva je bila prvi ekspert koja je primijetila razliku

Pater Ivan Vinkov rođen je 1962. godine u Bačkom Bregu. Osnovnu školu završava u rodnom mjestu, a srednju u Somboru. Odlazi na fakultet strojarstva u Novom Sadu, ali se nakon dvije godine studija zapošljava u Kikindi gdje ostaje oko tri godine. Kao srednjoškolac se okušao u borilačkim vještinama i tražio smisao u istočnjačkim filozofijama. Godine 1988. ulazi u novicijat Družbe Isusove u Splitu. Završava filozofski studij kod isusovaca u Zagrebu, a zatim i diplomira teologiju radom koji se bavi opsjednutošću i egzorcizmom. Za svećenika je zaređen 1998. godine. Već kao đakon asistirao je u egzorcizmima a kao svećenik obavljao ih je i sam uz dozvolu Ordinarija. Godine 2001. nastavlja poslijediplomski studij duhovnosti na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu, gdje je izradio magisterij "Opsjednutost i egzorcizam", kao dopunu svoga diplomskog rada. Objavio je nekoliko članaka i kratkih filozofskih rasprava u dnevnim listovima i tjednicima te dao par intervju na temu opsjednuća i egzorcizma. Sudjelovao je na međunarodnim i europskim kongresima egzorcista i suradnika u službi oslobađanja u Collevalezi (Italija) i Hochaltingenu (Njemačka) koje organizira Međunarodna udruga za službu oslobađanja (International Association for Deliverance - IAD) i njezin europski ogranak (European Conference of IAD). Trenutno radi kao župni vikar u isusovačkoj crkvi sv. Petra u Beogradu i kao referent za duhovnost pri Beogradskoj nadbiskupiji.

između pravog opsjednuća i nekakvih psihičkih bolesti. Pomalo i začuđuje da svećenici nisu na tome i dalje gradili, već se išlo samo za znanošću. Danas znanost prilično pomaže razvoju rasvjetljavanja što se događa s ljudima koji su opsjednuti. Tako je 2000. godine na Međunarodnom kongresu egzorcista u Collevalezi bilo i stotinjak psihijatar koji su sudjelovali u egzorcizmima. Oni su jasno iznijeli

određene razlike između opsjednutosti i psihičkih oboljenja.

ZVONIK: Kako kod opsjednute osobe otkrivete da njen problem nije psihičke već dijaboličke naravi?

□ Postoje velike razlike između epilepsije i opsjednuća, histerije i opsjednuća i mnogih drugih bolesti, ali u krajnjoj liniji sve se svodi na to da je osoba u svojim aktivnostima jako usmjerena protiv Boga. Tu treba vidjeti veliku razliku. Možda je netko u mladosti bio represivno vjernički odgajan i onda se u njemu javila neka reakcija protiv Boga. Takvi ljudi imaju krive slike Boga, dok sotona nikada nema krivu sliku Boga. On jako dobro zna tko je Bog i suvislo govori o njemu, samo ga mrzi. Svakako treba s čovjekom popričati i nikad nije dobro reći osobi da se nad njom moli egzorcizam, jer ta osoba može prevesti sebe kao siguran znak da je opsjednuta i onda joj više nitko neće moći pomoći.

ZVONIK: Najpoznatiji slučaj egzorcizma poznat javnosti se zbio sedamdesetih godina prošlog stoljeća nad Anneliese Michel, djevojkom iz grada Klingenberg na Majni u Njemačkoj. Egzorcizam nije uspio, djevojka je preminula, a svećenici-egzorcisti i roditelji su optuženi i osuđeni. Što se zbilo kod ovog slučaja?

□ Nad njom je izvršeno šezdesetak egzorcizama, ali ona nije umrla od egzorcizma već od izgladnelosti, to jest neuhranjenosti kako je i u presudi bilo rečeno. Same detalje tog slučaja ne znam, ali znam da oni nisu bili osuđeni zbog egzorcizma već zbog smrti iz nehaja. Kod ovog slučaja se svakako trebalo konsultirati s liječnicima, što novi obrednik naglašava. Prvo liječnici moraju donijeti svoj sud, a onda se pristupa egzorcizmu ako je potrebno.

ZVONIK: Poznato je da postoje crne mise ili ritualni sastanci na kojima se zaziva i obožava sotona. Kako ovi sastanci izgledaju i ima li ih i u našim sredinama?

□ Sotona se ne zaziva samo na crnim misama. Kod zazivanja duhova u nekoj spiritističkoj grupi ne javljaju se neki dobri duhovi, to jest anđeli, jer to Bog ne dopušta. Nama ustvari nije dopušteno kročiti u taj svijet. Ali tada se javlja onaj svijet koji se pobunio protiv Boga. Nikad se tu ne javljaju pokojnici kao što se obično smatra, nego oni duhovi koji jako dobro imitiraju pokojnike i znaju sve o njihovim lošim stranama, jer đavo zna

sva svoja djela i puno zna o tim pokojnicima. A što se samih crnih misa tiče, to su grozote gdje se pogrđuje katolička euharistija. To je slično katoličkom obredu, s tim što se molitve čitaju unatrag, a na oltaru je uglavnom neka naga žena preko koje se obeščašćuje euharistija. Sigurno da sotonizma i sotonista ima i u našim sredinama, jer se vide njihovi učinci. Naime, sotonu treba umilostiviti ne bi li im učinio neke ustupke, nešto što oni traže. Onda se razbijaju groblja, križevi, obeščašćuje se euharistija, prave se razna svetogrđa ne bi li se on udostojao napraviti njima ono što traže, a to se vidi i primjećuje.

ZVONIK: Mnogi se holivudski filmovi bave problemom opsjednuća. Spomenimo film "Egzorcist" ili "Egzorcizam Emily Rose". Koliko u njima ima realnosti, ili su možda samo plod filmske mašte?

□ Ima u njima realnosti, pogotovo u prvom dijelu filma "Egzorcist" ili "Istjerivač đavola", kako je kod nas prevedeno. U stvarnosti se radilo o jednom dječaku za razliku od filma gdje je prikazana djevojčica. Dakle film ima jedan konkretan slučaj oslobađanja od demona. Osim par filmskih efekata, film je išao po onome kako se taj obred odvijao, konačno u tom filmu su suradnici bili svećenici, tako da je William Friedkin napravio prilično dobar film.

ZVONIK: Popularni pjevači i rock skupine često koriste kršćanske simbole kao scenografiju na svojim koncertima. Takav je slučaj i s Madonom koja pjeva "raspeta na križu". Koliko je štetna rock glazba i drugi oblici glazbe koju mladi slušaju?

□ Rock glazba nije ništa više ili manje štetna od klasične glazbe, sve zavisi u koju se svrhu ona izvodi. Imaju i klasici djela gdje se veliča sotona, đavo, isto to je moguće i u rocku. Međutim, kako je rock nekako impulzivan on ne dolazi iz nekog mira, smirenja, ali o tome mogu više reći psihijatri. Očito je da postoji jedan trend obožavanja sotone kroz glazbu. Koliko je to istina a koliko nije?! Pročitao sam da je pjevačica Madona svojevremeno bila strogo kršćanski odgajana, pa je čak htjela biti i časna sestra ali je sve to napustila i skroz se okrenula. Ona stalno ima nešto protiv kršćanstva a nikako da se toga riješi. Dakle, to su njeni unutarnji problemi koje ona nije uspjela riješiti. Ona je to stavila u nekakav svoj imidž, svoj stil i možda se i drugi povode za tim. Ali puno su opasnije one direktne satanske grupe kao što su Black Sabbath ili King Diamond koji se u intervjuima

priznaje sljedbenikom sotone. Oni i mnogi drugi nastoje svojom glazbom obožavati sotonu.

ZVONIK: Godine 2004. "Pokret krunice za obraćenje i mir" iz Zagreba je izdao vašu knjigu "Opsjednutost i egzorcizam". Kako je ona nastala i možemo li očekivati još koje djelo iz vašeg pera?

□ Knjiga je nastala slučajno jer sam pisao magistarski rad o toj temi. Nastojali smo na kongresu egzorcista pokazati da i mi s ovih prostora nešto radimo, pa smo taj moj magistarski rad jednostavno malo preobličili i izostavili one dijelove koji se direktno odnose na ljude koji su u knjizi opisani, dakle na njihovu osobnu dokumentaciju. Što se tiče daljnjeg rada, mislim da će nešto biti ali ne ove godine jer sada je već prekasno, možda iduće godine. Provincijal mi je dao poticaje za rad, da napišem ono što u prvoj knjizi nisam mogao reći jer je bila formom uobličena. Na neki način će sljedeća knjiga biti nastavak prethodne.

ZVONIK: Koje su teme obično zastupljene na vašim seminarima i duhovnim vježbama?

□ To su različite stvari. Mi držimo čisto Ignacijanske duhovne vježbe, seminari uključuju u sebi molitve oslobađanja. Ukoliko se ukaže potreba za molitvom egzorcizma, mora se dobiti dozvola od dotičnog biskupa. Ja u Hrvatskoj nemam pisanu dozvolu osim u jednoj biskupiji gdje sam dobio usmenu dozvolu. Ali ovdje, na ovim prostorima, ukoliko se ukaže potreba za molitvom otklinjanja ili nekim jačim molitvama onda to mogu uraditi. Seminari dakle uključuju u sebi molitve oslobađanja koje mogu biti raznih tipova. One se uglavnom odnose na period našeg života od začeca pa do sad. To rade i mnogi drugi, tako da to nije izvan onoga redovitog što neki seminari za unutarne oslobađanje sadrže, a na predavanju me obično zovu zbog teme egzorcizma i opsjednuća.

ZVONIK: Kao mladić ste se bavili slikarstvom i glazbom. Imate li i danas vremena za ove umjetnosti?

□ Imam jako malo slobodnog vremena. Volim i danas slikanje i glazbu. Nastojimo nekako sklopiti orgulje u crkvi sv. Petra u Beogradu, a u međuvremenu tu i tamo propratim po neku misu na harmoniju. Što se tiče slikanja i crtanja, to već dugo nisam radio ali me je pater Smiljan zamolio za ilustracije krunice svjetla, pa ćemo vidjeti što će od toga biti.

Razgovarao: Zlatko Gorjanac

Paulinum - za duhovna zvanja

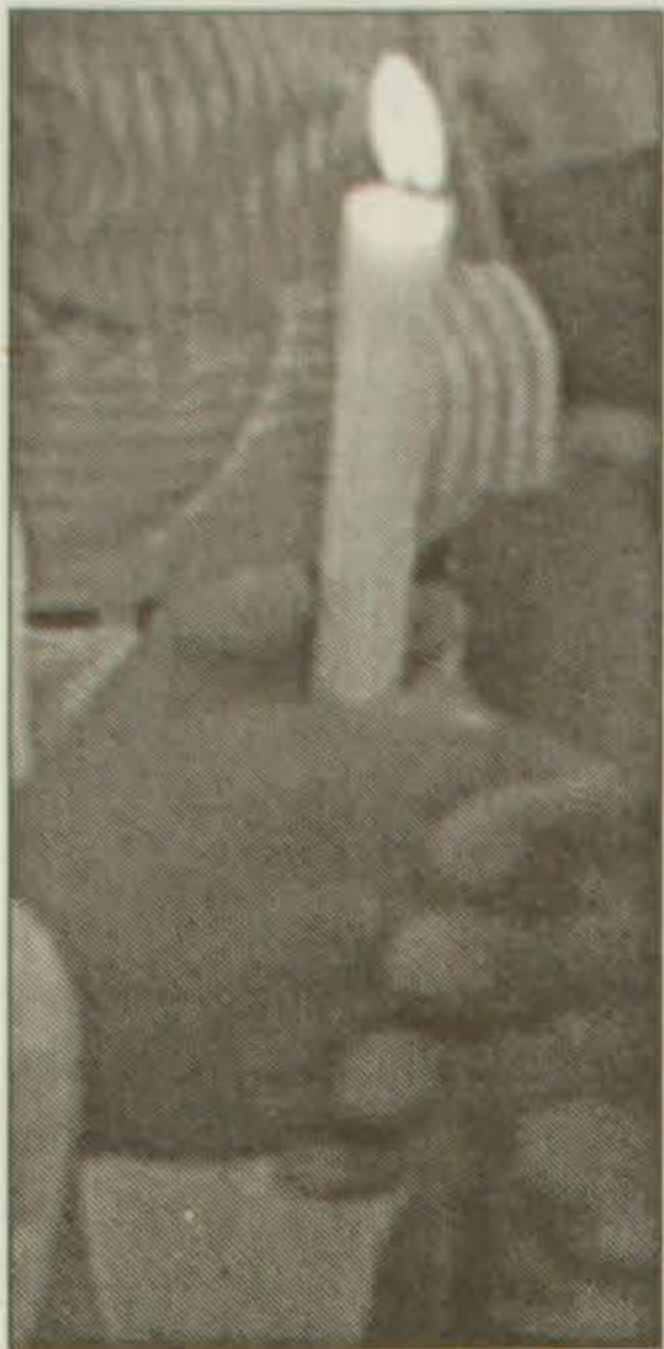
Uređuju Vinko Cvijin i Gabrijel Lukač

BLAGDAN SVIH SVETIH

U kalendaru naše Crkve postoje zapisana imena mnogih ljudi koje je ona nakon njihove smrti i na osnovu njihova uzorna života proglasila svetima. Ima mnogo ljudi koji su živjeli svetim životom, ali nisu bili proglašeni svetima. Zato je Rimokatolička crkva uvela blagdan Svih Svetih. Tada se spominjemo i svih onih koji se nalaze u društvu nebesnika.

Prema starom i lijepom običaju, na taj dan odlazimo na groblje pomoliti se za duše naših dragih pokojnika. A zatim molimo i za one duše koje se još nalaze u Čistilištu. Što se više molimo za njih, tim će prije ugledati lice Božje.

Tomislav Kljajić

IZLOŽBA U BISKUPIJI

U okviru blagdana Sv. Terezije Avilske, zaštitnice katedrale i grada Subotice upriličena je izložba portreta i minijature ikona u atriju Biskupijskog doma.

Izložba se sastojala od raznih portreta subotičkih svećenika, među kojima su se nalazili i portreti naših rektora. Portrete je naslikala **prof. Verona Matlari**, koja inače pomaže i nama izraditi tablane. Njena kćerka, **dr. Aniko Matlari**, po profesiji stomatolog, bavi se amaterski izradama ikona. Na ovoj izložbi mogli smo vidjeti nekoliko prelijepih primjeraka ikona istočnih Crkava.

Gabrijel Lukač

SUSRET GENERACIJE '91.

Bivši maturanti "Paulinuma", prema običaju, organiziraju susrete na petu, desetu, petnaestu obljetnicu mature. Tako su početkom studenog maturanti generacije

91. imali susret u Žedniku, a zatim su posjetili i nekadašnju svoju školu "Paulinum" u kojoj su proveli lijepe četiri godine školovanja.

Susret je organizirao žednički župnik i biskupski savjetnik **vlč. Željko Šipek**. U njegovoj generaciji nalazi se i naš bivši prefekt **vlč. Atila Želer**. /rel /

OPROŠTAJ OD PROFESORICE

Prošle je školske godine u zbornicu ušla nova profesorica, **Ljiljana Andrić**. Profesorica je grčkog i latinskog jezika, a u "Paulinumu" je predavala drugom, odnosno trećem razredu, a radila je i u gimnaziji "Svetozar Marković". Studirala je u Beogradu, Moskvi i Londonu. Magistrirala je klasične jezike, a zatim ruski, engleski i talijanski. Kod nje smo naučili mnogo zanimljivih i poučnih stvari koje ćemo moći nadalje koristiti na teološkim, filozofskim ili nekim drugim fakultetima. Međutim, na našu "žalost", a njoj na radost, ona se 26. listopada udala i preselila u London. "Na žalost", jer takvih profesorica je veoma malo, a nama će nedostajati. Želimo joj puno sreće i Božjeg blagoslova u njenom daljnjem životu. /Vinko /

116. OBLJETNICA GRADSKE KNJIŽNICE

U povodu Dana knjižnice, čitatelji su bili pozvani na prigodnoj svečanosti ukratko predstaviti omiljenu knjigu, a među njima tu čast imao sam i ja. Predstavio sam knjigu "Quo vadis Domine" Henrika Sienkiewicza. Volio bih da je svi pročitaju kako bi upoznali prva kršćanska vremena i žrtve koje su kršćani podnosili za svoju vjeru.

Kao dar svi su govornici dobili knjigu i jednogodišnju članarinu kako bi i dalje mogli uživati u čitanju. Koristim i ovaj prostor za poziv svima da puno čitaju jer, kako je to posvjedočila općinska savjetnica za kulturu **Ildiko Lovas**, knjigu treba početi čitati i samo je prvih nekoliko stranica potrebno pročitati ustrajno, ostalo te samo privuče.

Nikola Čartolovni

Uređuje i piše: s. Blaženka Rudić

PLOD EVANGELIZACIJE - OBRAĆENJE

- Navještaj Evanđelja budi vjeru ● Vjera dovodi do susreta s Isusom Kristom ●
- Susret s Kristom izaziva čovjeka na promjenu života - na obraćenje ●
- Preporođeni čovjek evanđeoskim životom djeluje poput kvasca u svojoj sredini ●
- Obraćanje vodi krštenju - životnom povezivanju s Kristom i Crkvom ●

Obnova svega ljudskoga

Što se Crkve tiče, navijestiti Evanđelje znači unijeti Radosnu vijest u svaku ljudsku sredinu, u čitavo čovječanstvo, kojega treba preobraziti, učiniti ga novim. Ali nema novog čovječanstva ako nema novih ljudi, krsne novosti i života prema Evanđelju! Svrha evangelizacije je unutrašnja promjena. Snagom Evanđelja se želi promijeniti osobna i kolektivna svijest ljudi, njihovo djelovanje i njihov život. (usp. EN 18)

Sve što je ljudsko mora doživjeti preobrazbu. Crkva nema za cilj samo to da se prostorno širi i propovijeda Evanđelje na sve većim područjima kugle zemaljske, nego da evanđeoskim mjerilima isprevrće načine prosuđivanja i ponašanja, ustaljene vrednote i interese koji nisu u skladu s Božjom Riječi i s njegovim naumom spasenja. (usp. EN 19)

Obraćanje i Krist

Obraćanje je djelo Presvetog Trojstva. Duh Sveti otvara vrata srдца tako da ljudi uzmognu povjerovati Gospodinu. A Isus kaže: "Nitko ne može doći k meni ako ga ne privuče Otac koji me posla" (Iv 6,44). Obraćanje je jedno temeljito okretanje Isusu Kristu. A u isto vrijeme s njime započinje dinamično i trajno kretanje koje traje cijeli život. To je neprestano prelaženje od "života po tijelu" na "život po Duhu" (usp. Rim 3,13). Na to obraćenje Crkva sve poziva.

Ali danas se to pravo i poslanje Crkve često stavlja pod upitnik ili ga se ne zamjećuje. Kaže se kako je ljudima dovoljno pomoći da budu više ljudi ili da budu odaniji i vjerniji svojoj religiji; kako je dovoljno stvarati zajednice spremne boriti se za pravdu, slobodu, mir, solidarnost. No zaboravlja se da svaka osoba ima pravo čuti Božju "blagovijest", koja se u punini otkriva i dariva u Isusu Kristu. (usp. RM 46)

Krštenje - kruna obraćenja

Obraćanje Kristu povezano je s krštenjem. To nije samo praksa Crkve, nego izričita Isusova želja i volja koju je

saopćio apostolima: da sve narode učine njegovim učenicima i da ih krste (usp. Mt 28,19).

"Krštenje nas zaista preporuča na život djece Božje, sjedinjuje nas s Isusom Kristom, pomazuje u Duhu Svetom: nije tek pečat obraćenja, poput nekakvog vanjskog znaka kojim se ono pokazuje i potvrđuje, nego je sakrament koji znači i izvodi to novo rođenje od Duha, uspostavlja stvarne i neraskidive veze s Trojstvom, čini od ljudi udove Kristove, što je Crkva." (RM 47)

U nekim misijskim područjima nastoje obraćenje odvojiti od krštenja jer ga ne drže neophodnim. To shvaćanje je često povezano s povijesnim i kulturalnim nasljeđem pojedinih naroda, ali ga treba sve više pročišćavati i uklanjati strah od sakramentalnog povezivanja s Kristom i Crkvom.

Crkva stalno potrebna obraćenja

"Svaki obraćenik dar je Crkvi i nameće joj tešku odgovornost ne samo zato što ga mora katekumenatom pripremiti za krštenje i potom podržavati vjerskom poukom, nego, posebno ako je odrastao, i zato što u njega mora unijeti novu snagu, zanos vjere, želju da upravo u Crkvi nađe življeno Evanđelje. Za njega bi bilo razočaranje kad bi, ušavši u crkvenu zajednicu, tu našao život bez žara i bez znakova obnove. Ne možemo propovijedati obraćenje ako se mi sami svakog dana ne obraćamo." (RM 47)

Misijske vijesti

Svjetski misijski dan obilježen je u nedjelju 22. listopada u čitavoj Crkvi. Neki hrvatski misionari zatekli su se u domovini u tom mjesecu pa su obogatili različite susrete i euharistijska slavlja.

* U Požegi je održana Vjerska tribina u četvrtak prije misijske nedjelje na kojoj je fra Tomica Hruška, brat laik i misionar u peruanskoj Amazoni, svjedočio o

svom misionarskom radu. Fra Tomislav je jedan od trojice misionara koje ima požeška biskupija. U misije je otišao prije 8 godina. Dvije godine je radio s mons. Gerardom Žerdinom, našim zemljakom. Sada živi u selu Oventeni oko kojeg je raspršeno 35 indijanskih sela do kojih može pješice ili na konju jer nema cesta. Njegov glavni zadatak je humanizirati i obrazovati tamošnje stanovništvo i životom svjedočiti Isusa Krista. Najprije je morao steći povjerenje ljudi. Sada je njegova kuća mjesto gdje se traže razne vrste pomoći i on pomaže koliko može.

* U Rijeci, na Donjoj Vežici, euharistijsko slavlje je predvodio misionar u Zambiji Boris Dabo. On je već 25 godina misionar, a prije 3 godine počeo je misijski djelovati u kraju Lusu. Za tri godine okupio je molitvenu zajednicu koja ima oko 80 članova. Izgradio je 3 učionice za prva tri razreda uz pomoć vjernika iz hrvatskih župa. Evangelizacija uključuje i druge aktivnosti osim naviještanja Evanđelja. Tu je briga za školovanje, za zdravstvenu pomoć, za stambena pitanja itd.

* U Prelogu, u varaždinskoj biskupiji, uoči misijske nedjelje održan je susret kumova afričkih bogoslova. Među kumovima koji pomažu školovanje afričkih bogoslova ima svećenika i vjernika laika. Pomažu ukupno 26 bogoslova. Dvojica su već završila studij i zaređeni su za svećenike, a dvojica su došla studirati u Zagreb i oni su nazočili tom susretu.

(Vijesti preuzete iz *Glasa Koncila*, br. 45/2006.)

* Vjeroučenici iz župe sv. Jurja u Subotici tijekom mjeseca listopada skupljali su novčane priloge za misije. Svoj dar su donijeli u crkvu na misijsku nedjelju. Uspjeli su prikupiti oko dvije i pol tisuće dinara. To je njihova kap dobrote u moru velikih potreba misija.

MARIJINA ULOGA U PORETKU SPASENJA (LG VIII.)

Marija i Isusovo djetinjstvo (8)

(nastavak)

Piše: mr. Mato Miloš, OCD

3. Prikazanje u hramu

Povezanost Marije, majke, sa Sinom u djelu spasenja pokazala se također "kad ga je prikazala u hramu Gospodinu... i čula Šimunovu proročku riječ da će Sin biti znak protuslovlja, a majčinu dušu da će probosti mač" (LG 57). Ovdje se ističu dvije stvari: Isusovo prikazanje u hramu i Šimunovo proročanstvo. Opisujući Isusovo prikazanje u Hramu, evanđelista Luka (22,23), govori o posvećenju dječaka u Jahvinoj službi. Pošto je Isus bio obrezan i tako učlanjen u Božji narod, sada se nad njim vrši služba predanja u službu Jahvi, kako to opisuje (Post 13,2; 13,12), znak dječakova mesijanskog poslanja, savršene pripadnosti Jahvina sluge Bogu. Marija ga predaje i prikazuje. Bog ga uzima iz njezinih ruku. Dijete nije za majku, nego za Boga i za njegove planove. Marija se s tim slaže svojim vlastitim predanjem i Božjim planovima s njezinim Sinom. Šimunovo proročanstvo Mariji, od posebnog je značenja. Zašto je Mariji bilo rečeno da će joj dijete biti postavljeno za znak kome će se suprotstaviti? Zato što će i njoj mač probosti dušu. U Svetom pismu se moć i snaga Božje riječi naziva mačem (usp. Heb 4,12). Neki su crkveni oci stoga mislili da je mač Božje riječi razdirao i Marijinu dušu, to jest da je imala sumnje i muke u vjerovanju. Na takve misli nailazimo prije Efeškog sabora (431), na kojem je Marija proglašena Bogorodicom. Poslije toga ne nailazimo na takve misli. Dolazi drugo tumačenje. U Starom zavjetu je mač znak neprijateljstva (usp. Ps 9,7; 16,13; 56,5), ili znak zatora (2 Kor 12,10). Jeremija piše: "Jahve reče: Uživat ćete mir, a sad nam je mač pod grlom" (4,10). Mač je dakle, mač boli koji će probosti Marijinu dušu. Sionska kći, Zaručnica Otkupiteljeva, koja ga izručuje svom narodu i poganima, sudjelovat će u mucu svoga Sina i Zaručnika. Šimun gleda Isusovu muku i Marijinu sumuku kao jedno mučeništvo.

4. Isus nađen u hramu

"Nakon što su roditelji dječaka Isusa izgubili te ga sa žalošću tražili, nađoše ga u hramu zabavljena stvarju njegova Oca. Sinovu riječ, koju im je tada upravio, nisu razumjeli. Ali je njegova Majka te stvari čuvala u svom srcu i o njima razmišljala" (LG 57). Ovo je kratka saborska sinteza Lukina izvještaja o dvanaestogodišnjem Isusu u hramu (Lk 2,41-52) i posljednji Lukin opis Isusova djetinjstva. O čemu se radi? Marija i Josip čuvši riječi Isusove da mora biti "u onome što je mojega Oca", nisu shvatili što to znači biti "u onome što je mojega Oca". Marija nije znala sve unaprijed što će se dogoditi u njezinu životu ni što će se dogoditi u životu njezina Sina. Marija zna da ga je začela po Duhu Svetome, zna da je Sin Svevišnjega. No to je spoznaja u vjeri koja s otajstva ne diže otajstvenost. Dotad je Marija živjela u vjeri otajstva. Sad je prvi put doživjela otajstvo u djelovanju, kako se ono ponaša u životu. A to se otajstvo ponaša neobično, protiv ljudskih mjerila, čovjeku nerazumljivo, po pravilima koja razdiru skladnost ljudskog i obiteljskog života. Da je Isus dao Majci koje drugo tumačenje, možda bi ga bolje razumjela. Odgovor iz srca otajstva, u koje je vjerovala, koji je ljubila, na kojem je sebe kao majku temeljila, morao ju je zbuniti. Kao što do kraja nije mogla shvatiti samo otajstvo, već ga je primila u vjeri, tako sada ni djelovanje otajstva ne shvaća do kraja, nego ga mora prihvatiti u vjeri. Preostaje joj samo to da o toj vjeri razmišlja, u nju dublje uranja. Zato Luka i piše: "Njegova majka sve te događaje čuvala u svom srcu" (Lk 2,51).

Uređuje: Vesna Huska

☺ za život: Poruke teškog bolesnika

Kako pomoći emocionalno i društveno onima koji boluju od teške bolesti? Evo što oni sami kažu o tome:

* Govori mi o "stvarnom životu", životu u kojem živiš, tako da ostanem uključen u ono što se u svijetu događa. I govori mi o budućnosti, o sutra, o sljedećem tjednu, idućoj godini.

* Nemoj misliti da mi stalno moramo govoriti. Mi možemo tiho zajedno sjediti ili čak gledati televiziju.

* Ako doneseš knjigu ili pletivo i sjediš sa mnom, neću smatrati obaveznim da te zabavljam i osjećat će da mogu i na kratko zaspati ako to budem htio.

* Možeš li mene ili moju djecu nekuda odvesti? Možda ću trebati prijevoz na liječenje, k liječniku, u trgovinu. Ti možeš pomoći mojoj djeci da prisustvuju dječjim društvima opskrbljujući ih s umotanim darovima, odvođeci ih u društvo i kući.

* Uključi me u donošenje odluka. Ja sam ionako lišen tolikih stvari, ne trebam biti izostavljen pri donošenju odluka u mojoj obitelji i o meni samom.

* Donesi mi pozitivne stavove! Ja ih trebam! Osim toga to osvaja!

* Ako moramo propustiti zajedno s mojom obitelji događanja i specijalne prilike, napravi fotografije tako da i ja mogu sudjelovati u događanju.

* Možeš mi pomoći s čišćenjem? Za vrijeme moje bolesti, moja obitelj i ja susrećemo se s prljavom odjećom, prljavim suđem, prljavom kućom. Napravi ciljanu ponudu. Na primjer reci: "Ja ću doći u ponedjeljak srediti tvoje rublje", i onda to napravi! Ja vjerojatno neću previše zvati ako kažeš "nazovi me koji put".

☹ protiv života: KRIŽ ABORTIRANIH

* Veliki križ izrađen od instrumenata s kojima se u jednoj privatnoj bečkoj klinici ubijalo nerođenu djecu*

Na Svjetskom molitvenom kongresu ZA ŽIVOT u Fatimi ovaj vrlo teški križ, donešen posebnim automobilom iz Beča, nosilo je nekoliko osoba na križnom putu u Aljustrelu, pored mjesta gdje se anđeo ukazao **Luciji, Franji i Jacinti**, a bio je izložen i za vrijeme svetih Misa tijekom Kongresa (OPŠIRNIJE U VIJESTIMA). Klinika iz koje su abortivni instrumenti je propala, a prostorije i instrumente je otkupila udruga-organizator ovog kongresa "Ja zum Leben" (Da životu) iz Beča, koja je u posljednjih deset godina, predvođena **prof. Dietmarom Fischerom**, pred abortus klinikama, odgovorila od pobačaja oko 8.000 trudnica.

Piše: dr. Tadej Vojnović, OFM

Knjiga Izlaska

U prošlom broju ovog našeg lista zatvorili smo Knjigu Postanka. Dugo smo se njome bavili, čitali je i promatrali Abrahama kako se pun vjere zaputio za Božjom riječi u nepoznato. Iz bogate Mezopotamije koju obilno zalijevaju dvije velike rijeke Eufkrat i Tigris, Abraham se uputio u nešto što je, ljudski gledano, gore, lošije. Ali je vjerovao! Vjerovao je protiv svake nade! Vjerovao je da će to biti njegova zemlja, da će mu Bog dati brojno potomstvo.

U toj vjeri nastavili su taj hod povjerenja i Izak i Jakov. Naoko, i promatrajući samo naravnim očima, ništa se nije uklapalo u velika Božja obećanja, naprotiv - sve je izgledalo toliko obično, tegobno i ljudski da je vjera stalno prolazila kroz velike kušnje.

Zatvorili smo Knjigu Postanka sa smrću posljednjeg patrijarha, Jakovljevog sina Josipa. O tome pisac vrlo šturo izvještava, svega u jednoj rečenici: "Josip umrije kad mu bijaše sto i deset godina; balzamirao ga i u Egiptu položiše u lijes" (Post 50,26). Mi nastavljamo svoj biblijski hod i otvaramo drugu knjigu Mojsijevog Petoknjižja a to je Knjiga Izlaska!

Središnji događaj

Još dok nismo otvorili Knjigu Izlaska nije teško pogoditi da je središnji njezin događaj izlazak izraelskog naroda iz Egipta. Događaj izlaska bit će središte sveukupne starozavjetne svijesti izraelskog naroda, temeljni čin vjere svakog Izraelca kao i osnovna identifikacija Boga Izraelova: "Ja sam Jahve, Bog tvoj, koji te je izveo iz zemlje egipatske!"

Događaj izlaska u isto vrijeme predstavlja rađanje izraelskog naroda. Sva plemena, porodice, oni koji se prepoznaju kao štovatelji Boga Abrahama, Izaka i Jakova, sada se ujedinjuju u narod koji predvođen Mojsijem izlazi iz egipatskog ropstva. To je početak postojanja izraelskog naroda, početak njegove vlastite povijesti, početak novoga vremena. Odsada oni se prepoznaju kao izabrani narod. Otvorimo prvu stranicu Knjige Izlaska! Želimo promotriti samo njezinih prvih 7 redaka, dakle, Izl 1,1-7.

Ovo su imena

Knjiga Izlaska otvara se riječima koje su ujedno i njezino hebrejsko ime: Veeleh šemot, tj. A ovo su imena. Tako Židovi nazivaju ovu drugu Mojsijevu knjigu. Ovaj početak dugujemo svećeničkoj tradiciji (P) i on je vrlo brižljivo izabran i ovdje se nalazi kao most koji povezuje s jedne strane obećanje potomstva Jakovu i njegovim sinovima i s druge strane konkretnu stvarnost, tj. ovo potomstvo je već pred nama. Ono je sada tako brojno da iziskuje izlazak iz Egipta. Uočljivo je da su prvih šest riječi Izlaska (1,1) u hebrejskom tekstu točan navod prvih šest riječi knjige Postanka (46,8) čime pisac želi točno naznačiti kontinuitet ne samo u svojem pripovijedanju već daleko više staviti naglasak na teološki vid događanja.

Pisac ovoga početka Knjige Izlaska sigurno je imao u rukama tekst Postanka 46,8-27. A možda možemo s razlogom pretpostaviti da je i autor ovih dvaju odlomaka jedan te isti. Kanonski tekst Izlaska se otvara s popisom bitnih imena detaljnog rodoslovlja koja susrećemo u Post 46,8-27 (to je prvi bitni pasus u patrijarhalnoj povijesti od ovog autora nakon Post 36,1-37) i nastavlja brojenje naseljenih u Egiptu nakon što im je faraon dao "najbolji i najljepši kraj egipatske zemlje" (usp. Post 47,6-12). Pisac posebno želi naglasiti i prosperitet i plodnost (r 7) kanaanskih doseljenika u Egipat, tj. Josipove braće zajedno s njihovim starim ocem Jakovom.

Imena su most

"A" na početku hebrejskog teksta, tj. u hebrejskom ve kojim počinje tekst Knjige Izlaska označava važno upozorenje: tj. da se nastavlja knjiga Postanka (to je tzv. wau consecutivum, tj. wau nastavka). Ispustiti ovakav početak je pogreška (naš ga prijevod također nema!). Radi se čak o empfatičkom izrazu koji upozorava: obećanje Božje se nastavlja i Bog nastavlja povijest s jednim narodom.

Ova imena, u sadašnjem uređenju biblijskog teksta, dakle, osiguravaju točku spoja s Jakovljevim blagoslovom

Post 49,3-27. Istih dvanaest imena i tamo se čitaju iako posljednjih osam dolazi u različitom redosljedu. U popisu Post 46,8-27 posljednjih se šest imena pojavljuju u drukčijem redosljedu nego u Izl 1. Jakovljevi blagoslovi sa svojim nama često teško razumljivim karakteristikama dvanaest plemenskih porodica daje nam više povijesti nego li mi to možemo razumjeti.

Konačni važan spoj koji povezuje, odnosi se na značenje imena dvanaestorice Jakovljevih sinova u rr 2-5. Ono što je prisutno u ovim imenima, na način koji na nesreću nije uvijek jasan, ključ je za važna pitanja povezana s biografijom plemena i teološkim nastavkom Izraela. Imena su ključevi za razumijevanje. Značenje dvanaest imena (od kojih svako ime ima svoje značenje!) u predaji SZ stoga predstavlja konce koji povezuju Izlazak s onim što mu prethodi budući da je u svakom imenu na neki skriven način sadržana povijest pojedinog plemena.

Od obećanja mnoštva do ispunjenja

Plodnost sinova Izraelovih u Egiptu dramatično je istaknuta upotrebom glagola šarac u 7. retku. Ovaj se glagol u SZ upotrebljava samo kad je riječ o enormnom razmnožavanju životinja, npr. žaba, riba ili drugih bića životinjskog svijeta. A za ljudsku vrstu, ovaj se glagol upotrebljava samo dva puta i to ovdje i kod blagoslova Noe i njegovih sinova (usp. Post 9,1-7). Ova oba odlomka (Post 9,1-7 i Izl 1,7) su dva jedinstvena teksta koji uzimaju izraz iz animalnog svijeta da bi naglasili neuobičajeni i izvanredni porast broja. U prijevodu je u svakom slučaju potrebno empfatički naglasiti tu neuobičajenu upotrebu: kao i sekvencijalni "vau" s kojim glagol počinje. Tako da je pred nama "mnoštvo koje vrvi". Ovo razmnožavanje je nadalje dramaturgizirano s ne manje od pet odjeljenih izričaja samo u ovom jednom jedinom retku: "rodni... namnožili se... silno... ojačali... napunili zemlju".

Upravo na taj način pisac uvjerava slušatelja da je izlazak Izraelaca iz Egipta postao nužan. Tako ih je mnogo da oni postaju opasnost i za narod u kojem borave. Osim toga, život Izraelaca se sasvim promijenio: oni su sada robovi.

(U sljedećem broju: Novi vladar)

Uređuje: Katarina Čeliković

Prekrasno adventsko vrijeme

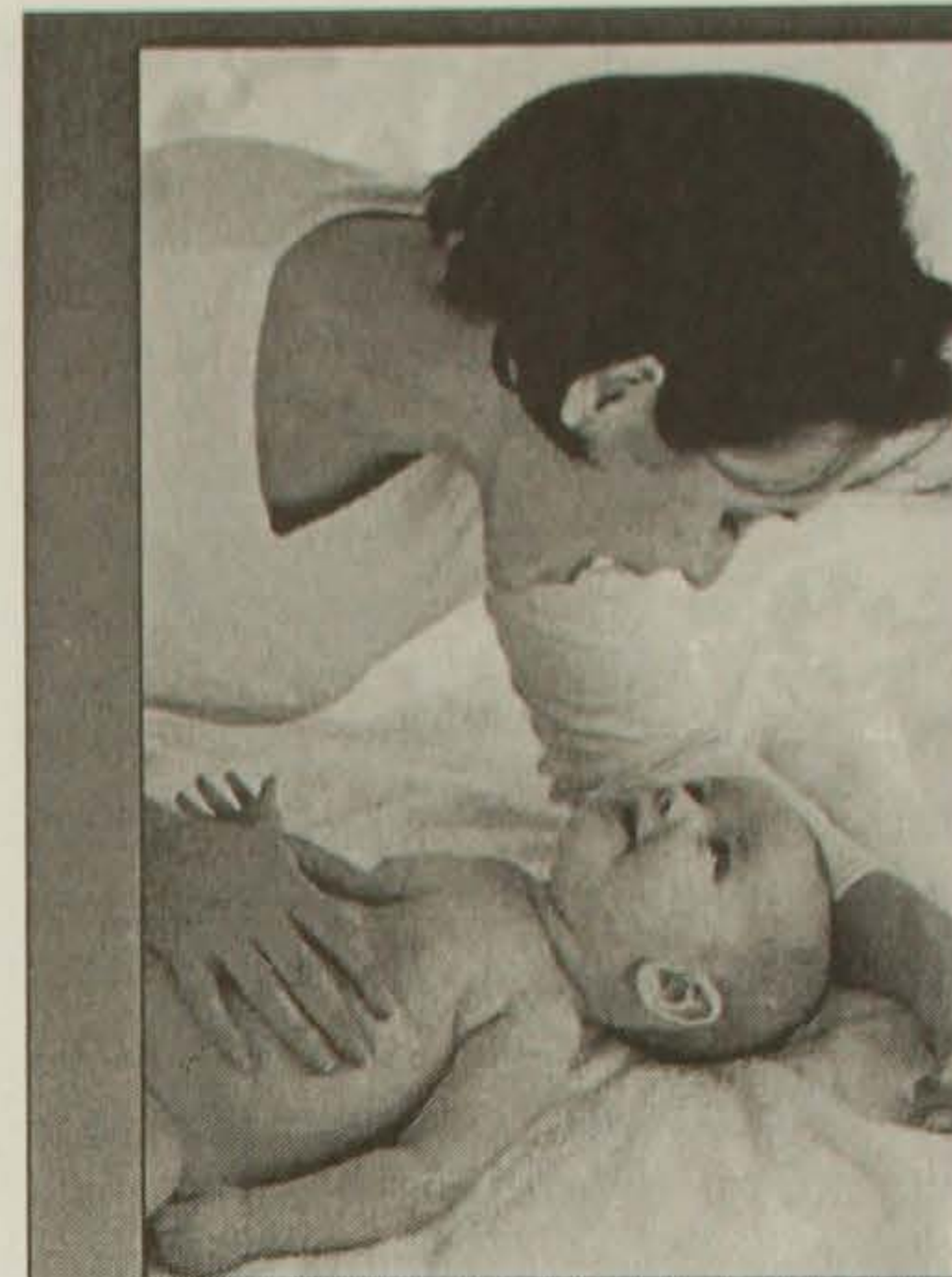
Najljepše je dok čekaš. A kada čekaš Božić znaš da čekaš nešto lijepo, radosno, svijetlo. Zato u adventu nije teško ići na mise zornice, nije teško činiti dobra djela, nije teško biti dobar.

Advent je doista prekrasno vrijeme.

Za advent vam predlažem i ADVENTSKI KALENDAR koji sami možete napraviti. Evo što sam pronašla na internetu za vas: sve o tom lijepom običaju pravljenja adventskog kalendara. Preporučam ga u obiteljima, ali i na školskom vjeronauku gdje svi možete sudjelovati i napraviti svoj poseban kalendar u kojem će biti skupljene sve vaše ideje i dobra adventska djela. Ako to smislite i uspijete fotografirati, pošaljite mi kako bih to pokazala u našem *Zvoniku* i drugima već u sljedećem broju.

Budite vrijedni i počnite pripreme za došašće ili Advent.

Vaša Zvončica

ŽELJA MAJCI

Mati ima nasmijano lice -
Sunce sja
I lete bijele ptice.

Mati ima uplakano lice -
Nema sunca
I lete crne ptice.

Nek sunce uvijek sja,
Nek lete bijele ptice -
To majci želim ja.

Grigor Vitez

SUBOTIČANKE NA INTERLIBERU U ZAGREBU

Na završnoj svečanosti u Zagrebu, na Zagrebačkom velesajmu u okviru sajma knjiga INTERLIBER 2006. sudjelovale su i dvije Subotičanke, sudionice Nacionalnog kviza za poticanje čitanja 2006. pod nazivom "U čast Nikole Tesle".

Pobjednice kviza u Subotici su **Antonija Sudarević** iz OŠ "Sveti Sava" iz Subotice i **Marina Crnković** iz OŠ "Matija Gubec" iz Tavankuta a u Zagreb su putovale u pratnji knjižničarke **Katarine Čeliković**. One su se uključile u kviz preko subotičke Gradske knjižnice koja se ove godine po prvi put uključila u ovaj program.

Antoniju i Marinu je u velikoj Kongresnoj dvorani pozdravila ravnateljica Knjižnica grada Zagreba **Davorka Bastić** i darovala svakoj vrijednu knjigu. Ovom prigodom i Katarina Čeliković je uručila najnovija izdanja Hrvatske čitaonice i Hrvatskoga akademskog društva Knjižnicama grada Zagreba. Program je izvrsno tematski osmislila ravnateljica Centra za dječju knjigu **Ranka Javor** u sklopu kojega je multimedijalna umjetnica **Helena Bulaja** prikazala nekoliko filmskih izjava svjetski poznatih umjetnika o Nikoli Tesli.

Bila je ovo prigoda za posjet štandu Hrvatske matice iseljenika gdje su Subotičanke pogledale i knjige i časopise vojvođanskih Hrvata a srdačno ih je pozdravila **Vesna Kukavica**.

Ovaj lijep i koristan posjet za Antoniju i Marinu je ostao u lijepom sjećanju a obogaćene su i s tri pročitane knjige koje su bile zadane u kvizu. /Zv/

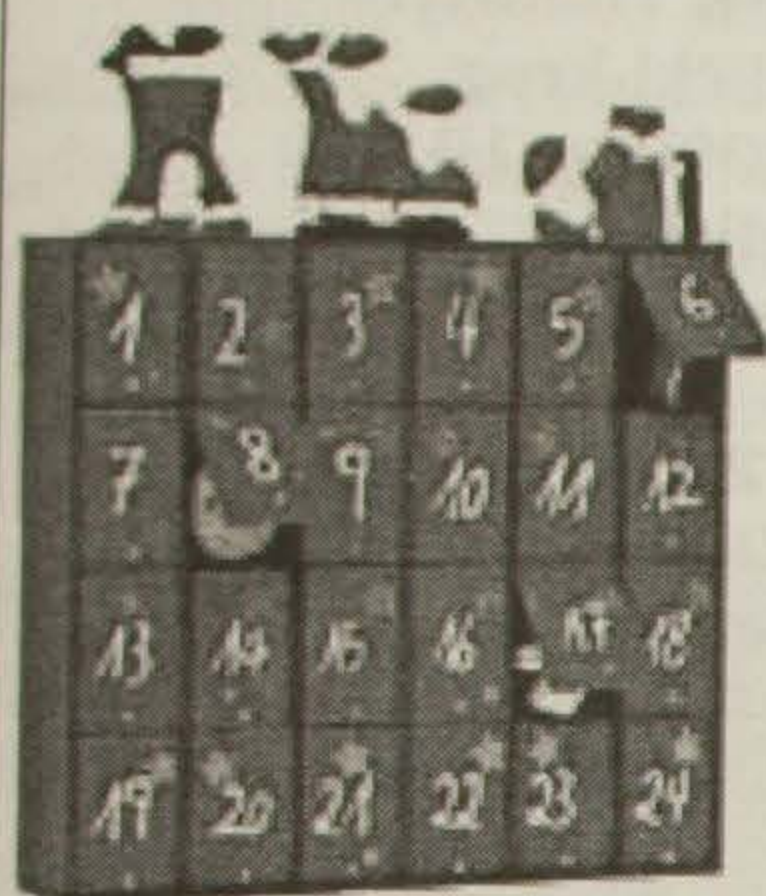

Na štandu Hrvatske matice iseljenika

Adventski kalendar

Adventski kalendar od kutijica

Kutijica do kutijice, a kad otvoriš...

Skupi 24 jednake kutijice, recimo od žaruljica, i složi ih u četiri reda, svaki će imati po šest kutijica, pa ih međusobno zalijepi. Pazi da ti na prednjoj strani ostanu poklopci.

Zatim ih oboji crvenom bojom, a na svaki poklopac napiši jedan broj od 1 do 24. Na vrh kutijica zalijepi figurice Djeda Mraza ili neke druge božićne ukrase.

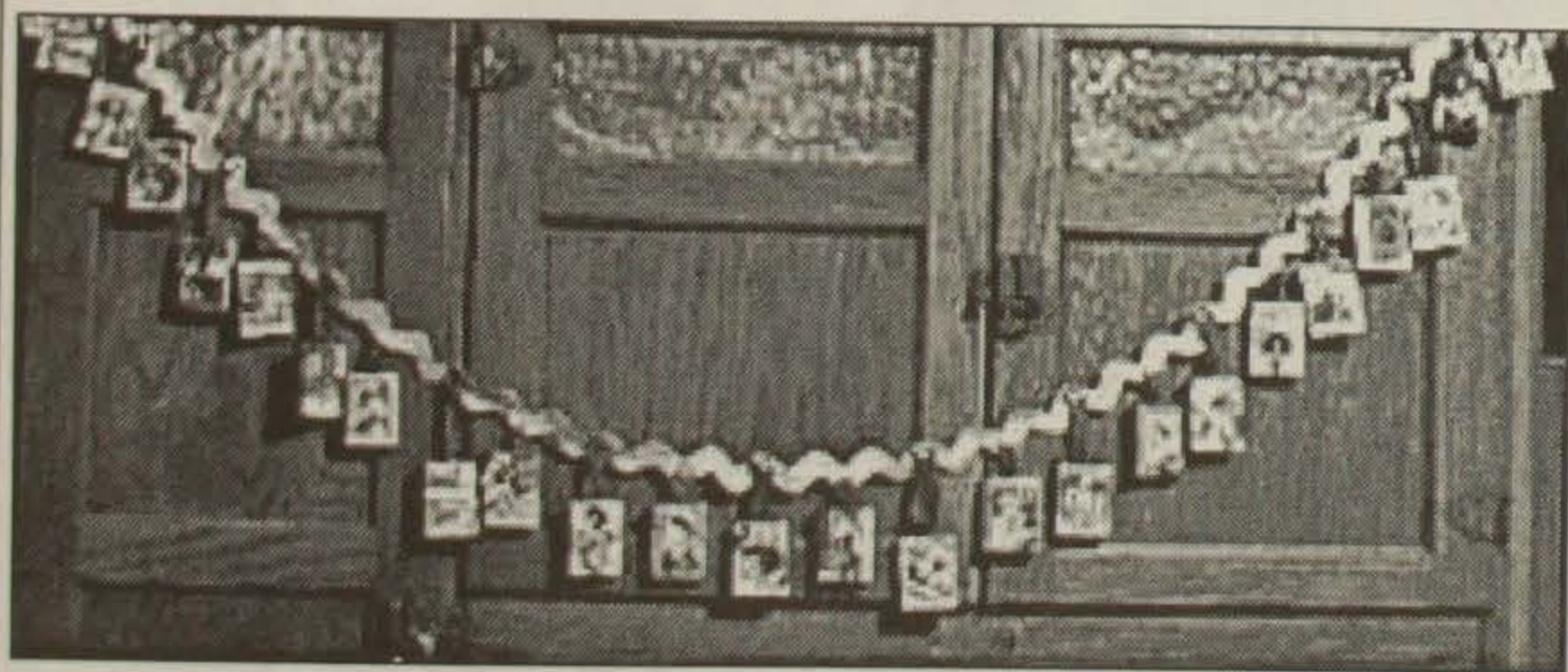
Mamin i tatin posao je da kutijice napune iznenađenjima za svaki dan!

Tako će ti iščekivanje Božića biti slađe.

Priča o adventskom kalendaru

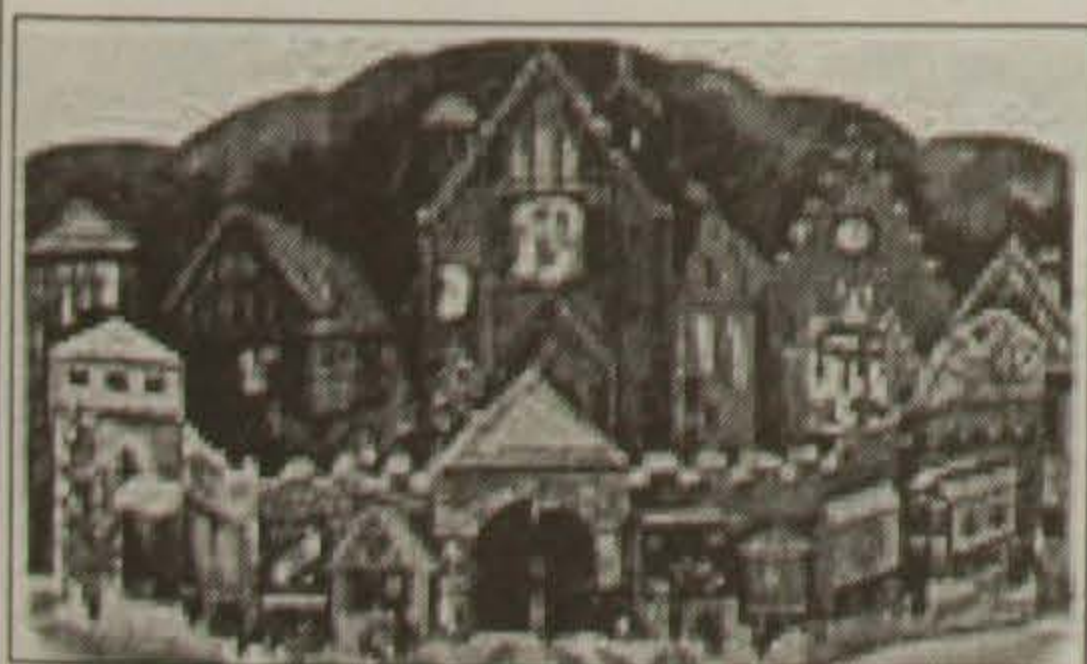
Znaš li što je to adventski kalendar? Naravno, tko se ne bi sjetio omiljenih čokoladica iza prozorčića s brojevima. Svaki dan jedna čokoladica i tako sve do Božića! No prvi adventski kalendari nisu izgledali baš tako. Evo kako je sve počelo...

Sve je počelo vješanjem malih slika na zid ili vrpcu

Tradicija izrade adventskog kalendara potječe još iz 19. stoljeća, no odbrojavanje dana do Božića nije bilo tako slatko. Prije 150 godina dani do Božića su se obilježavali paljenjem 24 svjećice (počevši od prvog prosinca, naravno). Neke obitelji su imale običaj svaki dan do Božića obilježiti crtanjem jedne linije na vratima kredom ili svaki dan na zid objesiti po jednu sličicu s prizorom iz Biblije.

Minhenski božićni kalendar

I Gerhard Lang je volio božićne sličice pa kako je radio u tiskari, počeo je tiskati prve sličice u boji koje su se stavljale na jedan veliki karton s brojevima,

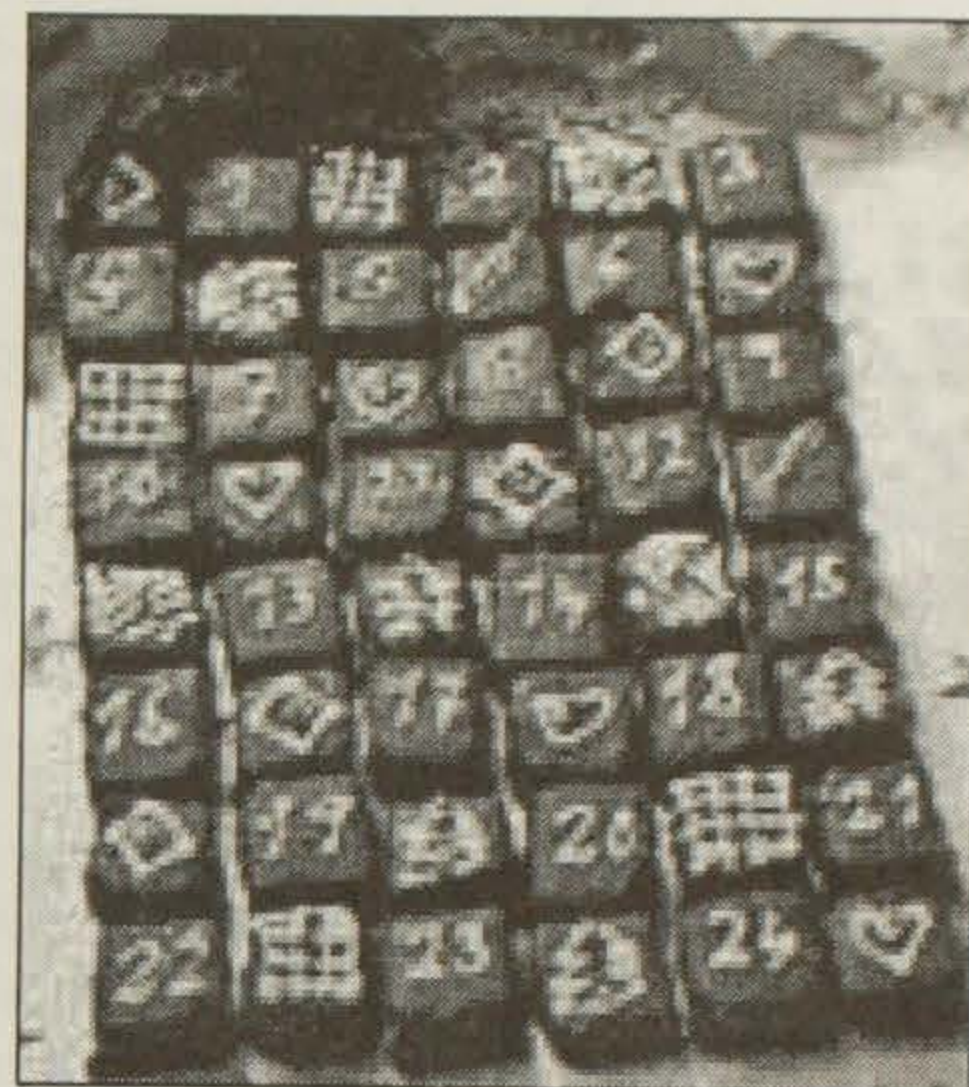
vrlo slično kao i danas. Taj je kalendar postao vrlo popularan, a prozvali su ga Minhenski božićni kalendar.

Ali ni taj kalendar još nije imao prozorčice. Na njih su djeca morala čekati sve do početka 20. stoljeća.

Čokoladni običaj u Danskoj

Kad su proizvođači kalendara vidjeli koliko djeca vole takav oblik obilježavanja, on se počeo malo mijenjati pa su na sličicama bili sve veseliji motivi, snjegovići, medvjedići, likovi iz crtića, čak i pop zvijezde, a iza sličica čekali bi ih slatkiši.

Vratimo se malo tradiciji. Predlažemo ti da s obitelji napraviš svoj adventski kalendar. Načina je zaista mnogo, možeš napraviti veliki kartonski pano s prozorčićima, stolni kalendar, kalendar u obliku božićnog drvca ili jednostavno 24 džepića obješenih na vrpcu.

Pojedeš slatkiš pa nazoveš strica

ne znači da neće biti slatkiša! Slatkiše smjestite u džepić ispod slikice ili ispod broja.

(prema T-Portalu)

Nama se jako svidjela ideja kalendaračića sa sličicama dragih osoba iz obitelji. Kada svakoga dana otvoriš jedan prozorčić, to će biti prigoda da se sjetite, nazovete ili kažete nešto lijepo o tom članu obitelji. Hej, to

Višnja Skorin

NAGRADNA IGRA

Odgovor na postavljeno pitanje možete poslati na adresu:
Uredništvo "Zvonika" - Beogradski put 52, 24000 Subotica
najkasnije do 10. prosinca 2006. godine

KUPON ZVONIKA br 145

Pitanje: Koliko dana ima Advent?

Odgovor: _____

Ime i prezime: _____

Adresa: _____

Uredio: Petar

Svršetak i početak

Advent - vrijeme priprave za jedan od najdivnijih blagdana - Božić, u biti predstavlja početak! Početak Kristova spasenjskog djela! Najdivniji čin Božje ljubavi jest njegov silazak na zemlju. Taj događaj su slavili mnogi narodi tijekom povijesti. Jedna od pozitivnih strana te tradicije svakako je izražavanje ljubavi i svijesti o pripadnosti Bogu. Međutim, mnogi simboli tog kršćanskog blagdana su se udaljili iz središta pažnje - Kristovog rođenja - i kroz običaje koji su često puta nenamjerno ali i namjerno iskrivjavani, doprinijeli preras-tanju Božića u blještavi i zbunjujući svijet Djeda Mrazova, Snješka Bijelića, božićnih rasprodaja, ukrasa, žarulja, darova, petardi, alkohola, užurbanosti i buke. Kršćanski blagdan Božić kao da je doživio "poganiziranje", a u čitavoj priči čini se da za Isusa opet, baš kao i prije 2000 godina u Betlehemu, nema mjesta nigdje nego u štali. Advent je vrijeme pripreme, vrijeme rada OKO sebe i prvenstveno NA sebi, stoga ne dozvolimo sotoni da radi na našem srcu, nego to prepustimo malenom kralju, da nam dadne srce dječje. Vrijeme je to svršetka godine, ali je divan početak za čovjeka i čovječanstvo!!!

Da bismo uistinu ovog Božića bili svjetlo svijeta, moramo biti otvoreni izvoru Svjetla, Bogu. To ćemo postići u poniznosti i radu za koji imamo uzor u štatici u kojoj se On, unatoč hladnoći i neredu, želi roditi u mojem srcu. Tek kad Mu omogućimo da se tamo udomi i počne rasti, možemo početi brinuti za donošenje Svjetla onima koji su još u tami "blještavila ovog svijeta", pazeći pritom da se zbog milosnog dara koji je nama darovan, ni po čemu ne osjećamo bolji od njih.

Neka ovaj Božić bude prilika za takvo rođenje.

PeTaR

Obavijesti

TRIBINA MLADIH

Katolički krug

19. 11. 2006- u 19 sati

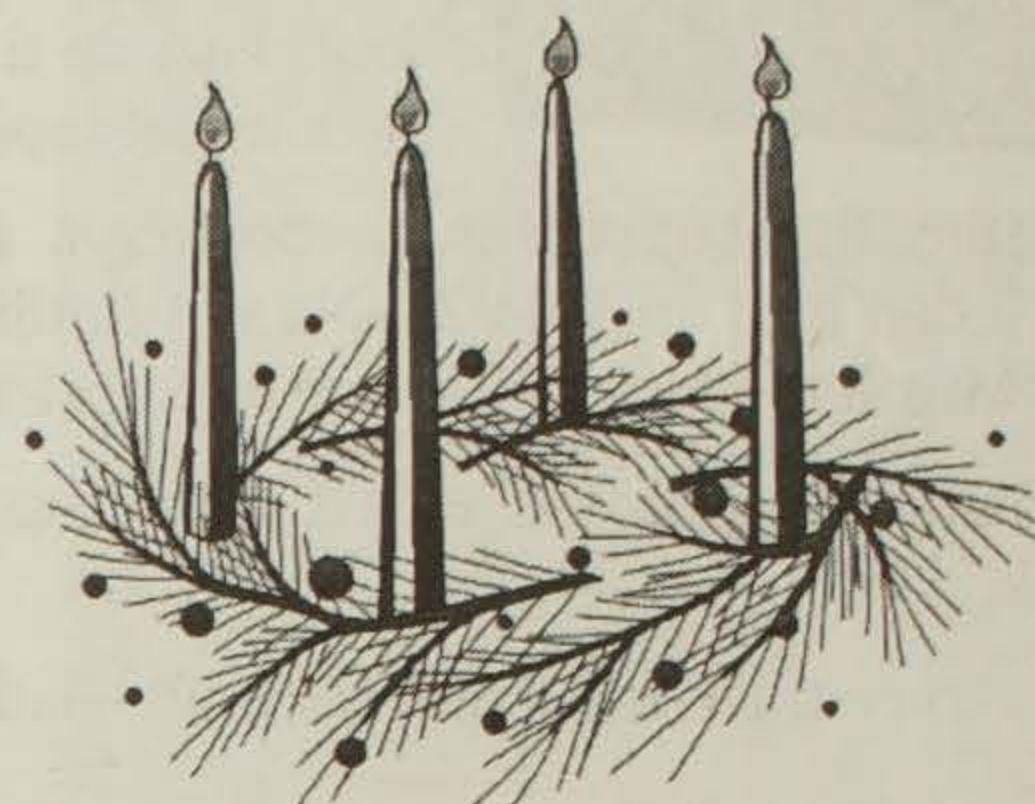
Tema: Prijateljstvo

Predavač: preč. Andrija Anišić

MISA ZA MLADE

1. 12. 2006. u 20 sati

u Franjevačkoj crkvi

"Biti kršćanin znači biti misionar... Nije dovoljno samo otkriti Krista - moraš ga približiti i drugima. Moraš imati hrabrosti govoriti o Kristu. On se pouzda u tebe i računa na tvoju suradnju."

Ivan Pavao II.

Gospodin je pastir moj

Gospodin je pastir moj, ništa me ne može ubiti.
Ljudi me promatraju, prebrzo me osuđuju.
Ali me uopće ne poznaju. Molim se Gospodinu.
Gospodin je moj pastir.
Njegov pogled dopire do dubina duše moje,
njegov mi pogled donosi sva dobra i ljepotu ovog svijeta.
Gospodin je pastir moj, i ništa mi neće nedostajati.
On se neće umoriti slušati moje moljenje danju i noću.
On ne pada pod teretom.
On mi daje snage nesebično pomagati.
Bog je moj pastir, ništa me ne može ubiti.
Dani prolaze, ljudi se pokraj mene žure.
Gledam jurnjavu i žurbu po zemljama i gradovima.
Naslučujem sjene koje se uzdižu oko mene.
A ipak znam: Bog je moj pastir, ne može me ništa ubiti.
Okolina me ne razumije. Svi oni nose maske i ne otkrivaju ih.
Oni nepotrebno brbljaju, a ne daju mi ništa.
A ja se utapam u šutnju,
ne nalazim riječi, koja bi me s njima povezivala.
Bog je moja riječ, on stoji uz mene.
Pitam i tražim, mislim i ispitujem,
a pitanje u meni vječno gori: kamo i kuda?
Bog je moj pastir, on mi pokazuje put iz sumnja u vjeru,
iz tjesnaca u širinu. Nemir svijeta me pritišće.
Kod Gospodina nalazim mir i tišinu.
On mi je stijena na koju se sve razbija.
On je moja zaštita na koju se razbijaju sve navale.
On stoji i kad mi padamo, on ljubi i kad mi mrzimo.
On šuti kad mi lutamo.

On je tamo gdje se mi nađemo.
Gospodin je moj pastir, i ništa me ne može ubiti.
I kad bih morao kroz duboke provalije prolaziti,
ne bojim se ničega, jer on je sa mnom.

Martin Gutl

Preveo i uredio: don Ivica Matulić

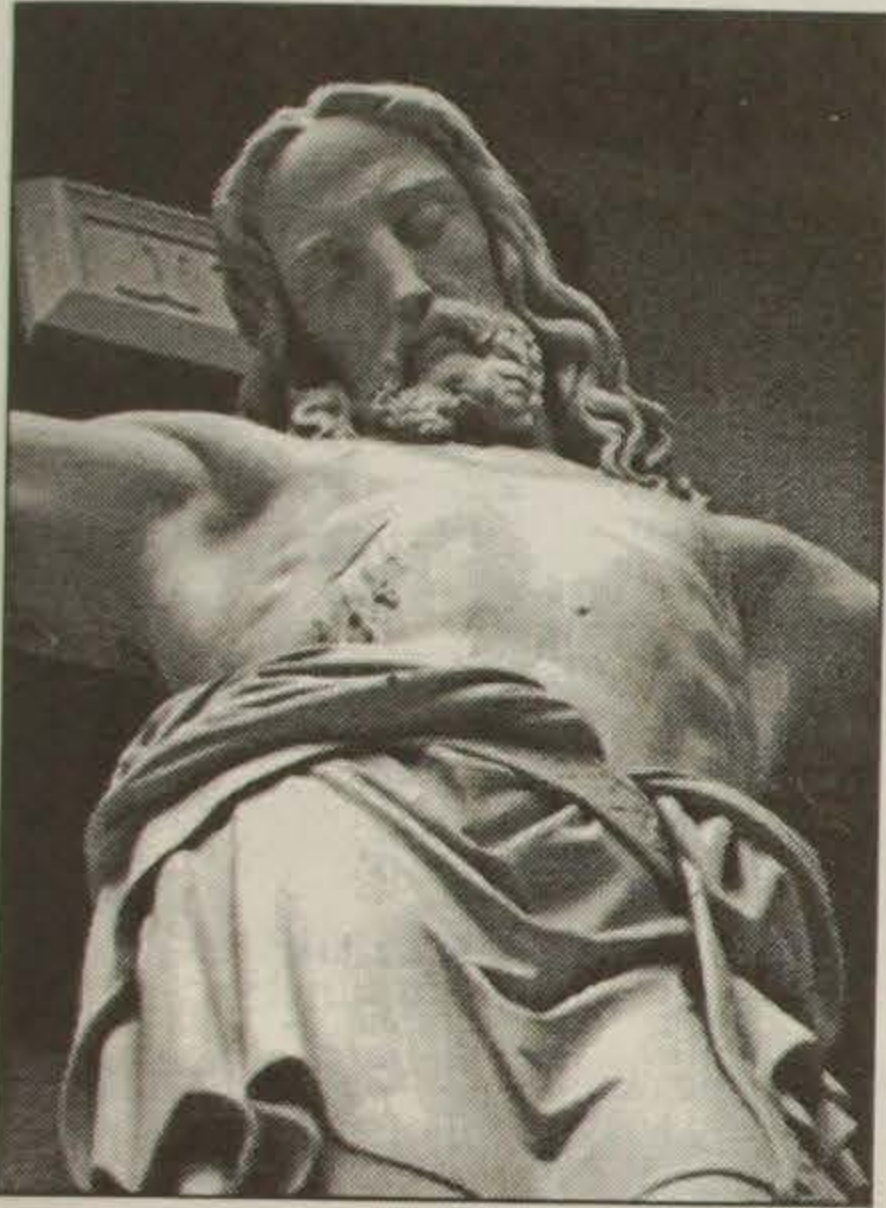

Molitva

Molitva je najjača snaga na zemlji.

Gospodin čuje sve naše molitve, one izgovorene i one koje su ostale u našim srcima. Molitva je razgovor s Gospodinom. Kada se nađemo u krizi, molimo Gospodina da nam providi rješenje situacije u kojoj se nalazimo. Gospodina trebamo uvijek moliti, ne samo onda kada se nađemo u problemu.

Učenici su tražili od Isusa da ih nauči moliti, a on im je rekao da mole: Oče naš...

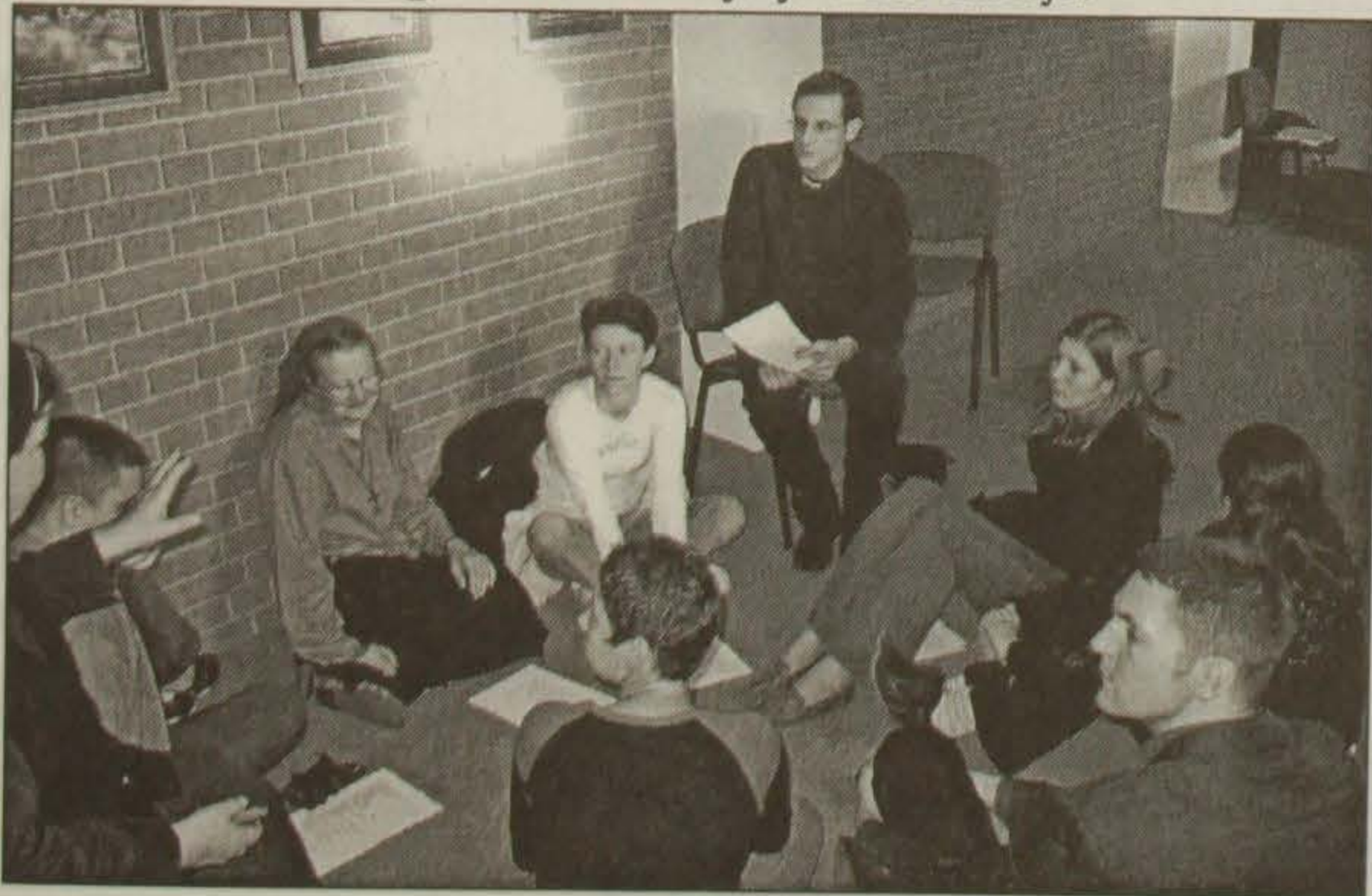
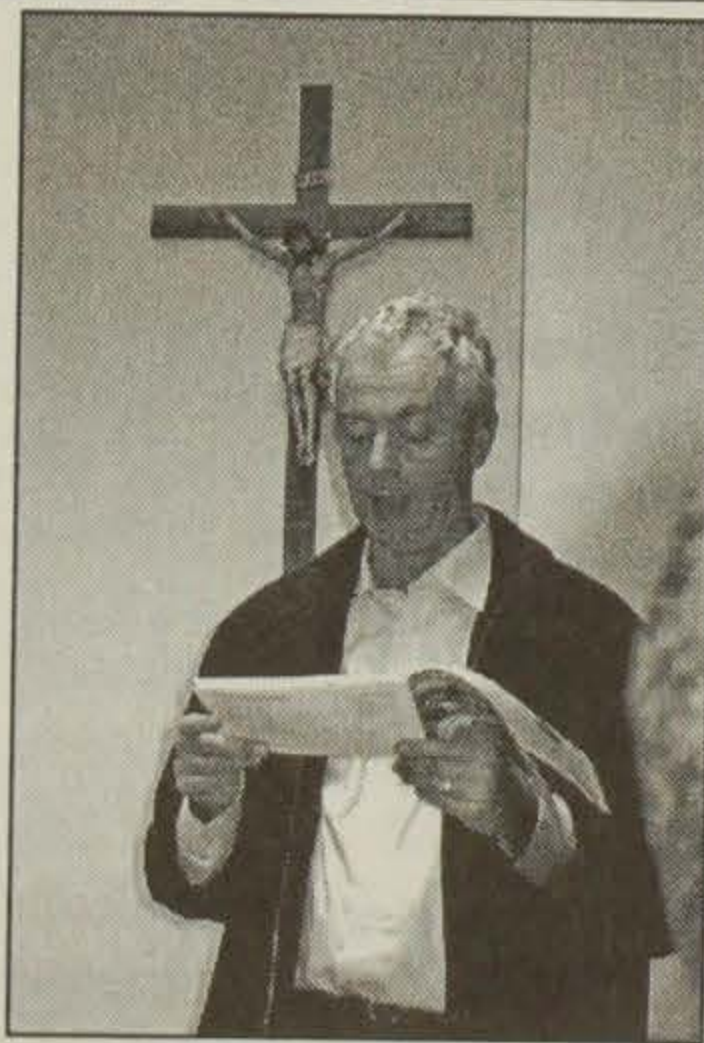
Molitva: Ulazeći u crkvu na molitvu, privukao me veliki križ, približio sam se i vidio Isusa koji se tresao u boli zbog razapinjanja; digao sam ruku da mu pomognem sići s križa no Isus mi reče: "Želio bih sići s križa, ali ne mogu, vaši me grijesi drže a ljubav prema vama me privukla. Ostavi me ovdje, ali tješi me, ostavi moje čavle u rukama i nogama, jer mnoge ruke ubijaju. Ostavi mi trnje na glavi jer je velika ravnodušnost među vama, ostavi mi koplje u srcu da bih vam mogao darovati EUHARISTIJU, izvor života." Zatim sam rekao: "Što mogu učiniti za tebe, Isuse?" On mi odgovori: "Utješi me svojom ljubavlju i molitvom i idi svijetom i reci onima koje ćeš susresti da je Isus prikovan na križu, da čeka tvoje i moje OBRAĆENJE, i tek ću tada sići."

Magdalena Grmić, Đurđin

HODOČAŠĆE POVJERENJA

Ovogodišnji novogodišnji susret u duhu Taizea pod geslom "Hodočašće povjerenja na zemlji" održat će se u Zagrebu u R. Hrvatskoj od 28. 12. 2006. do 1. 01. 2007. godine. U pripravi toga susreta u Subotici je boravio brat Richard. On je u župi Marije Majke Crkve, 4. studenog održao susret s mladima koji se pripremaju za to hodočašće.

Svi zainteresirani trebaju se uključiti u pripravne molitvene susrete koji se održavaju svake subote u franjevačkoj crkvi od 18 sati. Ondje se primaju prijave te se mogu dobiti detaljnije informacije.

HRVATSKO DRUŠTVO ZA POMOĆ
UČENICIMA "BELA GABRIĆ"
SUBOTICA

raspisuje

NATJEČAJ

U ŠKOLSKOJ 2006./2007. GODINI

ZA JEDNOKRATNU POMOĆ UČENICIMA
(SREDNJOŠKOLCIMA) I STUDENTIMA,
PRIPADNICIMA HRVATSKE ZAJEDNICE
KOJI SE ŠKOLUJU U R. SRBIJI

Uvjet: da su redoviti učenici ili studenti srednje, više ili visoke škole (fakulteta)

Potrebna dokumentacija:

1. POPUNJENA PRIJAVNICA (formular)*
2. SVJEDODŽBA o prethodno završenom razredu srednje škole ili godine studija (original se donosi na uvid s jednom fotokopijom ili poslati ovjerenu fotokopiju ako se šalje poštom)
3. POTVRDA o upisu u tekući razred ili godinu studija
4. DOKAZ o pripadnosti hrvatskoj zajednici s fotokopijom dokumenta bar jednog roditelja gdje se vidi pripadnost hrvatskoj zajednici, (osim onih koji su već podnosili ovaj dokument)
5. POTVRDA o zaposlenosti roditelja s prosjekom primanja za zadnjih šest mjeseci ili o nezaposlenosti roditelja (od Zavoda za zapošljavanje) a za vlasnike zemlje fotokopija poreskog rješenja za tekuću godinu
6. PREPORUKA ili POTVRDA o angažiranosti u hrvatskoj zajednici

Podaci se daju pod punom materijalnom i moralnom odgovornošću, a u slučaju krivotvorenja pomoć će se uskratiti.

Natječaj je otvoren do 15. XII. 2006. a pozvani će pomoć podići u petak, 22. XII. u Spomen-kući prof. Bele Gabrića od 10-12 sati.

* Dokumenti bez prijavnice neće biti uvaženi, a ona se može dobiti (i popuniti) na adresi Društva u Spomen-kući prof. Gabrića.

Ured je otvoren srijedom, petkom i subotom 10-13, utorkom i četvrtkom 16-19 sati.

Molbu s potrebnom dokumentacijom poslati poštom na adresu:

Hrvatsko društvo za pomoć učenicima
"Bela Gabrić",
Ulica Bele Gabrića 21,
24000 Subotica

ili
osobno.

Sv. Misa obitelji Kujundžić

BOŽE, BLAGOSLOVI!

Ovom molitvom vjernika započela je
sv. Misa obitelji pok. Grge, Kate i Etele Kujundžić.

- Bože, blagoslovi zavičaj, milu zemlju i mili dom,
obitelji Grge, Kate i Etele Kujundžić!
- Bože, blagoslovi dobra djela naših roditelja: Grge, Kate i Etele,
te da oni uživaju Tvoju blizinu i mole Ti se za nas!
- Bože, blagoslovi djecu, zetove, snaje, unučad i praunučad
koji su se okupili slaviti Te, Bože naš!
- Bože, blagoslovi trud svakog od nas, da Te slavimo svojim radom,
učenjem, molitvom, radostima i patnjom!
- Bože, blagoslovi i obdari nas krepostima mudrosti, strpljivosti i
blagosti, da mogemo podnijeti terete života koje nam daješ!
- Bože, blagoslovi našeg brata svećenika, svećenike i časne sestre
ovoga kraja, da izmole iz ove obitelji još posvećenih zvanja!
- Bože, blagoslovi rad naših crkvenih i građanskih vlasti, da se slože
pravedno raditi za nas na zemlji a Tebi na slavu u nebu!
- Za pokojne naše roditelje, da im udijeliš vječni mir.

Slavili smo i do sada imendane, rođendane ili druge blagdane ali se veoma teško mogla okupiti tako velika obitelj rođene braće i sestara sa svojim u obiteljskim kućama, iz jednostavnog razloga što je u pitanju broj 100.

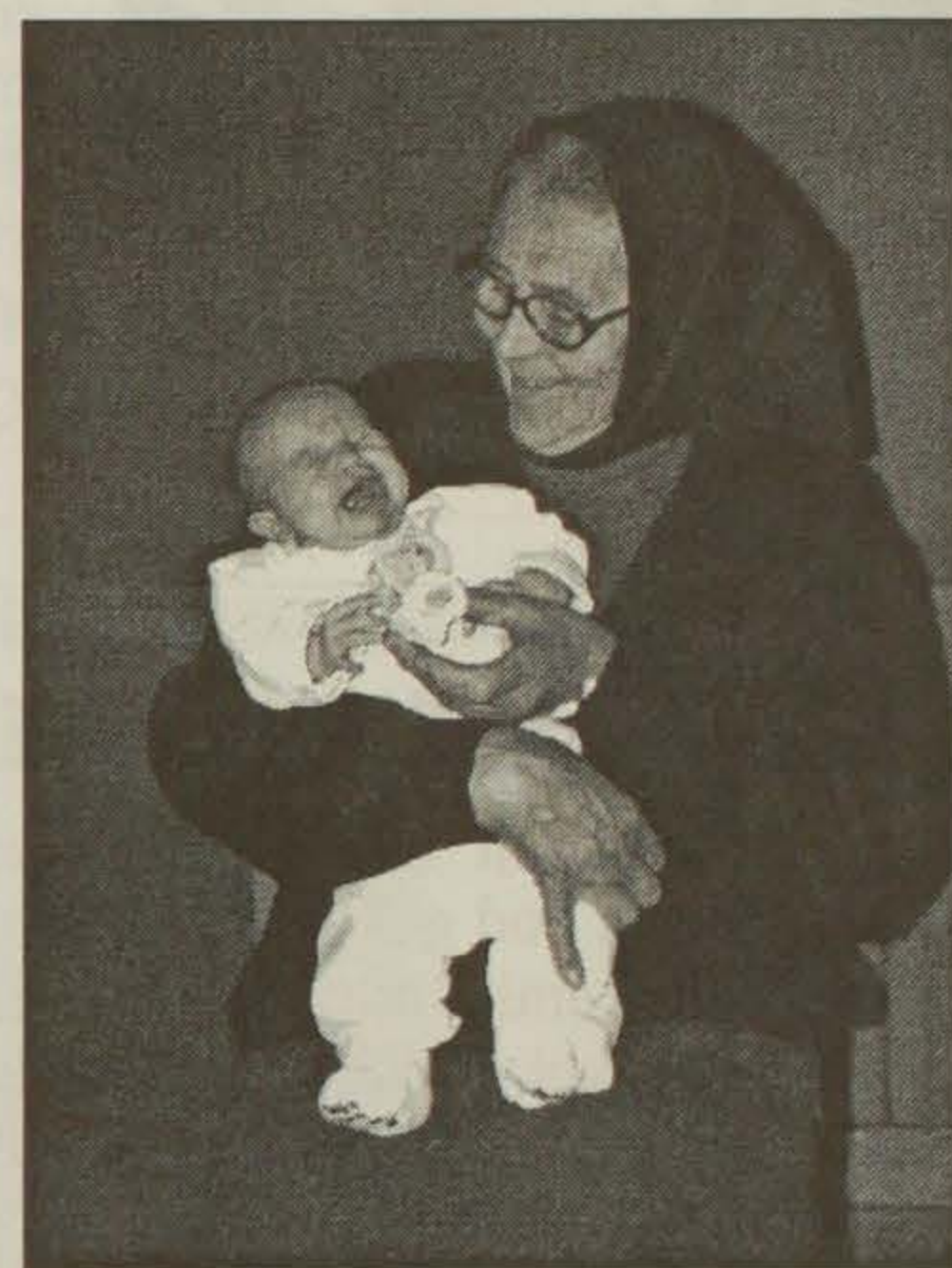
Zato se petnaestoro braće i sestara sa svojim muževima i ženama te unučadima i praunučadima okupilo na zajedničko druženje u nedjelju 12. 11. 2006. godine.

Susret je bio prvo na sv. Misi u zavičajnoj župnoj crkvi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni. Sv. misu je predvodio jedan o braće vlč. Josip Kujundžić, župnik iz Vajske.

U ovoj crkvi su sva braća i sestre kršteni a tu je i Josip slavio svoju Mladu misu.

Nakon mise bili smo na grobu pokojnih roditelja gdje je, ne tako davno, samo prije godinu i pol dana sahranjena mama Etela.

Radosno druženje smo nastavili uz obiteljski zajednički stol u restoranu Népköra u Subotici. Najstarija sestra Janja

Teta Janja i najmlađi - David

ima 70 godina a najmlađe rođeno praunuče je tek rođeno i prošle nedjelje kršteno.

Upravo je rođenje i krštenje 100. člana obitelji bio povod za ovaj susret.

Ovog ljeta je bio susret i obitelji našeg strica Jose. Bilo ih je 128.

Tetkini se još nisu okupljali.

Hvala Bogu, živjet će naš rod. Bit će i glasača i poreskih obveznika. Bit će i radnika i molitelja. Na susretu je najljepša muzika bila cika, vriska i smijeh brojne djece.

Nadamo se ovakvom susretu i sljedeće godine. Božja volja je kada i koliko će nas prorijediti i pozvati k sebi ili umnožiti sebi na slavu.

G.K.

Pitanja su vječna

Dragi čitatelji! Nekada nas ljudi povrijede; kad shvate što su učinili, zamole za oprostaj i mi im oprostimo. Naravno, želimo i moramo oprostiti - bezbroj puta! Isus tako kaže, naređuje, a on je Bog, gospodar svega svijeta i naš mili Stvoritelj, Spasitelj i Otkupitelj. Teže je kad nas "razočaraju" - mi im tad možemo oprostiti, čak zaboraviti koja je to uvreda ili čin bio, ali možemo li vjerovati da to neće opet učiniti, da to ne čine u srcu već sada, dok ih gledamo i slušamo im riječi "Oprosti..."? Možemo li biti sigurni, opet imati povjerenja u njih? Bilo bi lako i lijepo kad bismo mogli, ali ni Sveto pismo to ne obećava! Apostol Pavao, u prvoj poslanici Korinćanima, u čuvenom "Himnu ljubavi" (koji ne važi samo za supružničku ljubav, iako se čita na misama vjenčanja:!) kaže: "Ljubav ... sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi" (1 Kor 13,7). To je ta luda vjera, povjerenje da (iako nitko to ne garantira, možda čak ni ne obećava da nas više neće povrijediti!) nećemo biti prevareni... opet. I moramo vjerovati, jer moramo ljubiti. Uvijek. *vh*

MANAGUA, NIKARAGVA

Put do donošenja zabrane abortusa

Zakonodavna Skupština Nikaragve je 26. listopada ove godine uvela zabranu svih vrsta abortusa, bez izuzetka. Protuživotne snage su u zakon koji zabranjuje abortus pokušavale ubaciti izuzetak zabrane uvođenjem umjetno stvorenog termina tzv. "terapeutskog abortusa". Ti pokušaji su potakli ljude i "PRO LIFE" (ZA ŽIVOT) orijentirane organizacije na brojne aktivnosti kroz koje su tražili državnu zabranu ubijanja nerođene djece bez izuzetka, a u kojima su zajedno surađivali evangelici i katolička većina.

Biskupska Konferencija Nikaragve je sugerirala da se kampanja ZA ŽIVOT provodi i na širokoj razini, pa su tako po župama formirane grupe koje su koordinirale aktivnosti. Tiskali su veliku količinu brošura o poštivanju života nerođene djece i nastupali u javnim glasilima. Uz podršku katoličkih biskupa, načinilo se nekoliko Marševa za život. Na prvome je bilo 20.000 sudionika, na drugome 50.000, a 6. listopada, kada je najavljena posljednja sjednica Zakonodavne Skupštine, okupilo se preko 200.000 osoba koji su se zauzimali za zabranu svih ubijanja, te su Skupštini predali 290.000 potpisa. Konačnu odluku Zakonodavna Skupština je odlučila donijeti 26. listopada. U međuvremenu je oko stotinu osoba koje se zauzimaju za abortus, pokušalo napraviti svoj vlastiti marš. Među njima su bile žene obučene kao vještice u dugim, crnim haljinama. Pokušali su ući u zgradu Zakonodavne Skupštine, ali im to nije bilo dopušteno. Na vlast Nikaragve su stizali pritisci pojedinih zemalja da ne zabrani sve abortuse, čak i prijetili ukidanjem nekih vrsta pomoći, ali se vlast na to nije obazirala.

Nacionalna televizija je 26. listopada uživo prenosila sjednicu Zakonodavne Skupštine, dok je mnoštvo naroda ispred molilo kronicu i držalo fotografije abortirane djece. Konačno, svi članovi su jednoglasno, a to znači 52 : 0 odlučili da se zabranjuje

svaki abortus, bez izuzetka. U obrazloženju su naveli da se životi nemoćne djece moraju zaštititi zakonom sve od začeca pa nadalje, a da se svaki medicinski problem trudnice mora i može rješavati uz poštivanje života nerođenog djeteta. Također je rečeno da se država ne može vraćati u dane kralja Heroda koji je ubio nevino dječicu. Ljudski život su opisali kao Božji dar koji se ne smije ugrožavati i naglasili su ljepotu i vrijednosti majčinstva. Oštro su osudili ucjene koje su dolazile od strane nekih stranih predstavnika koji su podržavali abortus i poručili im da nemaju pravo narušavati nikaragvanske nacionalne interese i kulturu.

Nikaragva je slavila i još uvijek slavi zbog pobjede života nad smrću, zbog snage Katoličke Crkve, zbog postojanja ljudi na visokim položajima u vlasti koji poštuju život čovjeka sve od trenutka začeca pa nadalje, a slavi se i zbog uspješne suradnje katolika i evangelika na ovom području. Osobite zasluge u zauzimanju za poštivanje života kroz državni zakon ima liječnik **dr. Rafael Cabrera-Artola**. U Latinskoj Americi donešeni su i drugi slični zakoni: u Kostariki je odlukom Ustavnog Suda od 11. 10. 2000. potpuno zabranjena oplodnja u epruveti, bez izuzetka, obrazlažući da takve oplodnje ugrožavaju živote začete djece. U Argentini je Vrhovni sud 23. 05. 2003., pozivajući se na Ustav koji također zahtijeva poštivanje života svakog čovjeka sve od trenutka začeca pa nadalje, donio zabranu proizvodnje i distribucije svih vrsta antibaby pilula, spirala i sl. sredstava, jer je dokazano da uz njih ipak dolazi do začeca, ali ta sredstva sprečavaju djetetu usađivanje u maternicu, pa ga tako automatski ubijaju.

Prema: dr. med. Antun Lisec

kutak ♥

MUŽ: Zahvali joj za male usluge koje učini tebi osobno ili kad napravi ugođaj u obitelji: skuha dobar ručak, opere rublje, uredi stan, lijepo se obuče, brine za vašu djecu...

ŽENA: Budi ljubazna s njegovom rodbinom i prijateljima i ne luči svoje od njegovih.

Pljesak odvažnosti da budeš čovjek ≡ DANAŠNJA DJECA

**Cvijetu treba sunce
da postane cvijet,
čovjeku treba ljubav
da postane čovjek.**

Phil Bosmans

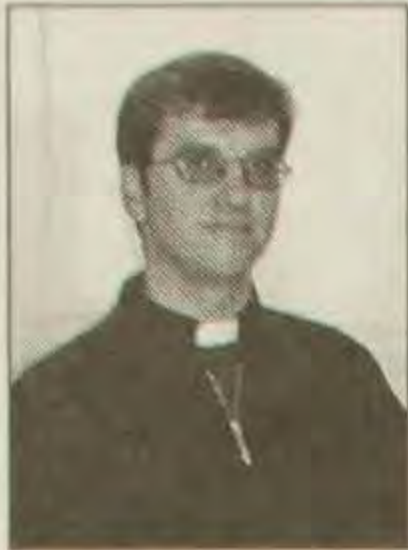

Mala Paola pita svoju patkicu: "Jesi se napunila?"

Mama priđe vidjeti, kad ono u patkicu uštekan kabel za punjenje mobitela!

Mali Tomislav pita mamu ljutito: "Kako to da ste mi dali samo ime, a ne i lozinku?"

Zajednica Cenacolo

Uređuje i piše:
dr. Marinko Stantić

(nastavak)

Kao žena, možda se nikad ne bih upustila u pustolovinu da živim 24 sata s narkomanima, jer sam bila svjesna svojih ograničenja. Kao posvećena, trebam priznati da Bog djeluje bez obzira na slabosti i krhkost i bez obzira na moj grijeh.

Shvatila sam da su mladi u ovome potrošačkom društvu odbačeni i zaboravljeni te da u obiteljima nema razgovora i povjerenja među bračnim parovima i među roditeljima i djecom: mladi su prepušteni sami sebi.

Tako sam osjetila Božji poziv da otvorim vrata njima, izgubljenima, očajnima, onima koje susrećemo po kolidvorima, ulicama i u vlakovima. Poziv koji dolazi od Boga daje ti sposobnost da činiš djela i vjeruješ u stvari koje nisi mogao ni zamisliti, tako da to nije bilo jednostavno objasniti mojim nadređenima. Dugo godina sam čekala i često ih molila da mi dopuste otvoriti kuću u kojoj bih prihvatila te mlade.

S pravom su me upozoravali na sva moja ograničenja i siromaštva, govoreći mi odlučno: "Ti nisi spremna, nemaš dovoljno naobrazbe", na što bih im odgovarala: "Istina je, ali ja ne mogu više mirno spavati." U meni je plamtio vulkan i osjećala sam da moram odgovoriti na poziv Boga Oca koji me obdario darom koji trebam darovati mladima. To je bilo bolno iščekivanje.

Napokon su prihvatili. I tako sam počela u jednoj staroj ruševnoj kući, koju mi je ustupila općina Saluzzo. Kuća nije bila za stanovanje, ali sam ju ja s mnogo zanosa i vjere s još dvjema sestrama i jednom laikinjom učiteljicom otvorila nakon tjedan dana i prvi momci su ušli. Ustajali bi i odlazili u polje raditi. Nakon nešto više od mjesec dana, jednog jutra jedan od njih sjeo je pokraj nas, dok smo molili, rekavši: "Želim i ja shvatiti što to radite." Nakon njega u molitvi su nam se pridružili i drugi. Mi nismo zahtijevale da mole, nego smo samo rekle: "Prihvaćamo čovjeka onakva kakav jest." Čovjek je stvoren na sliku Božju, dakle za nas je molitva već to što vjerujemo.

Prvi put mi je duša zadrhtala kad su spontano uzeli u ruke molitvenik i počeli moliti s nama. Osjetila sam neizmjernu zahvalnost Bogu i neizrecivu sreću jer mi je dao dar da vidim mlade, koji su do jučer bili robovi zla i tame, kako mole s nama.

U početku smo živjeli u velikom siromaštvu, jer nismo ništa imali. Od kuće su ostali samo zidovi bez prozora i vrata; sve zaraslo u korov, a mi nismo imali alata za rad; nismo imali ni stolova, ni stolica... ništa!

Sjećam se subote kad sam otišla do tržnice i zaustavila se pred mjestom s poljoprivrednim alatima. Čeznjivo sam ih promatrala jer bez njih nismo mogli raditi, ali ih nisam mogla nabaviti jer smo bili bez novca. Sigurno je bilo čudno vidjeti časnu sestru kako promatra poljodjelski alat. Ubrzo mi je prišao jedan čovjek i upitao me: "Časna, trebate li što?"

Odgovorila sam: "Da, trebala bih ovaj alat i onaj tamo, ali nemam novca." Na to mi je kazao: "Bez brige, kupite sve što trebate, a na ostalo ću misliti ja." Onda me taj čovjek odvezao kući, rekavši mi: "Idemo, sve ću vam to prevesti." Kupio nam je kosilicu i sve što je bilo potrebno da zaposlimo momke u uređivanju kuće.

To je bio prvi znak Providnosti u Zajednici, znak koji mi je još više otvorio oči prema tom Božjem djelu.

Dok sam otvarala tu kuću, kao i mnoge druge pošilje, shvatila sam da se ne treba osloniti samo na ljudsku pomoć koja nam je nuđena ili na plaćanje roditelja koji su bili spremni dati sve što je potrebno da spase dijete od ovisnosti. Shvatila sam da moram predložiti ljubav Božju i pouzdati se potpuno u Gospodina.

Predlažući ljubav Božju, morali smo odlučno odbaciti sigurnu ovisnost o novcu koji je momcima služio da se ubijaju. Za mlade koji su za drogu često trošili i više od 300 eura na dan - novac je bio zov smrti.

Za mene je bilo temeljno predložiti molitvu i povjerenje u Boga da ih ne razočaram.

Ovisniku se ne može teoretizirati. U početku uopće ne mogu razumjeti ljubav Božju, vide samo tvoju ljubav. Moraju vidjeti tvoje beskrajno milosrđe u istinskim djelima.

Zato je bilo potrebno isključiti iz našeg pristupa ono što ljudima često daje sigurnost, a to je novac. Kad imaš novac, osjećaš se mnogo jačim, moćnijim, ali kadšto i oholim, onakvim kakav je svatko kad ima mnogo novca u džepu.

To je bio veliki izbor slobode koju je ponudila Zajednica.

Momci su se čudili što je ulazak u Zajednicu besplatan i što ne primamo novac od države za tu javnu službu. No, najbitnije je bilo pokazati momcima da Bog doista postoji, da je On Otac koji se brine za svoju djecu i da Providnost bdije nad nama dan i noć. O tome im nisam htjela govoriti, nego sam htjela da to osobno iskuse.

Bilo je trenutaka kad smo živjeli u velikom siromaštvu; dugo smo vremena jeli prstima jer drugo nismo imali; spavali smo na travi koju smo kosili danju, jer nismo imali madrace i postelje. Prepustili smo sve Bogu kao zalog vjere.

Prihvatili smo stanje siromaštva jer smo htjeli iskusiti providnost i milosrđe Božje. To što smo započeli, iako mi je bilo neshvatljivo, za mene je veliko, lijepo, dostojno Boga...

Od toga trenutka Bog me nije prestao zadivljivati: rođene su još mnoge kuće, mnogi mladi, obitelji... Sada su tu i posvećeni: doista "Bogu ništa nije nemoguće".

Gdje je danas mudri Sokrat?

“Dakle, zaključio Sokrat, ono što si mi htio ispričati nije Istina, ni Dobro, ni Korisno, pa zašto bi mi pričao? Ne želim ništa znati od onoga što si mi htio ispričati, i tebi će biti bolje da sve to zaboraviš”. Da, to su riječi koje je mudri Sokrat izgovorio čovjeku koji mu je pokušao prenijeti ono što je čuo o Sokratovu prijatelju. I nije čudo da je isti Sokrat slovio za tolikog mudraca kad ga je savjetovao da prije nego ih izgovori, riječi prosije kroz tri sita: Istine, Dobrote i Korisnosti.

Eh, da je danas mudri Sokrat živ, pa da prošetala našim gradom, sjedne na kavu u neki od brojnih *caffea*, pročita današnje novine, ili bude slučajnim dionikom tolikih “tajnih razgovora”... Kolikih bi se samo kleveta i neistina naslušao i načitao, u koliko tajno sklopljenih paktova uvjerio, koliko mržnje i žestine na nekim licima i u očima prepoznao... I to onih koji se u svojoj sljepoći uvjeravaju u vlastitu laž, sve dok ta laž ne postane za njih istina. I onih koji nisu čuli ni za onu biblijsku koja kaže: “Pogriješi li tvoj brat, idi i pokaraj ga nasamo. Ako te poslušat, stekao si brata. Ne poslušat li te, uzmi sa sobom još jednoga ili dvojicu, neka na iskazu dvojice ili trojice svjedoka počiva svaka tvrdnja” (Mt 18,15-16). A tada obično postaje za sve već kasno, tj. prijatelji postaju neprijatelji. Još uvijek je lakše na nekoga sasuti drvlje i kamenje nego sjesti i “ko’ čovjek razgovarati”. Očito je to nedostatak hrabrosti i samopouzdanja! Kako neki ljudi brzo zaboravljaju dobročinstva jednih prema drugima i neka “stara vremena” kad su svi sjedili za istim stolom i jeli isti kruh. Kad bismo barem malo manje osuđivali. I kada bismo rjeđe prelazili s “jedne” na “drugu” stranu, ovisno o tome kad nam kako odgovara. Kad bismo pronalazili ono što je čovjeku imanentno: težnja za istinom, za slobodom, za pravdom, za komunikacijom... Kad bismo...

A nije ovih malignih pojava, u izvjesnom obliku, pošteđena ni naša hrvatska zajednica. I ovdje Sokrat rijetko navraća. Ipak, tješna činjenica da, kako je govoreći o Heideggerovu i Jaspersovu neostvorenom prijateljstvu napisao Ante Vučković, “slutimo kako se ispod oštih kritika češće krije razočarana ljubav negoli volja za kritikom, neostvoreno prijateljstvo negoli neprijateljstvo s razlogom, neispunjena žudnja za blizinom negoli različitost u mišljenju”. Možda će neke moralna krivica potaknuti da svoje “argumente” prije nego nekoga osude prosiju kroz tri sita.

A, blago onima koji Sokratove riječi danas razumiju i po njima se vode! Oni barem prepoznaju put kojim treba hoditi! Jer, “po njihovim ćete ih plodovima prepoznati”.

Željka Zelić

75. OBLJETNICA CRKVE U MALOJ BOSNI

U srijedu 15. studenog biskupskom sv. misom započela je trodnevna koja se vjernici te župe pripremaju za proslavu jubileja 75. obljetnice svoje crkve.

Opširnije o tom značajnom događaju pisat ćemo u idućem broju.

(Na slici: djeca pripremaju program za jubilej)

Nek se čuje o dobroti

I danas ima ljudi koji čine dobro iz čiste Božje dobrote i ljubavi. Kad se čovjek s njima sretne i doživi tako nešto, ne može to prešutjeti. Stoga želim sa svima podijeliti taj doživljaj i razglasiti Božju dobrotu.

Moja kćerka se željela upisati na ekonomski fakultet u Osijeku. Nije uspjela ući u broj studenata iz naših krajeva. Počeli smo se raspitivati ima li kakve šanse da je ipak prime u tom statusu. Nitko nije znao pravi odgovor i slali su nas od jednih do drugih. Konačno sam došao do tajnice fakulteta **Nadice Petričević**. Čim sam ušao u njezin ured ugledao sam na radnom stolu sliku Srca Isusova i majke Terezije. Odmah sam pomislio: ova žena će mi pomoći. Vrlo ljubazno i strpljivo je saslušala problem. Dok smo razgovarali, telefon je zazvonio bezbroj puta. Ona je svakom sugovorniku odgovarala fino i susretljivo, obećavajući da će učiniti sve što je u njenoj moći. I meni je obećala da će proučiti propise i zakone fakulteta i upisa, samo trebam pričekati oko dva tjedna. Nisam mogao vjerovati da će to učiniti za mene koji sam u neku ruku stranac i nisam prvi koji tako nešto tražim. Bio sam ganut tolikom dobrotom, Božjom dobrotom koja je zračila iz te žene.

Nakon dva tjedna stigao je pozitivan odgovor. Naša radost bila je velika, ne samo zbog rješenja upisa, nego zbog očite Božje dobrote koju smo mogli opipati. Nisam znao kako bih zahvalio toj ženi. Ona je rekla da je vjernica i da će joj najveća nagrada biti da se pomolimo za nju. Obećao sam da ću moliti za nju i da će se o njenoj dobroti čuti i u mome kraju. Za mene je to bilo veliko i hrabro svjedočanstvo osobe koja na visokoj funkciji pomaže svima bez razlike, iz čiste Božje dobrote. Neka njezin primjer bude poticaj i drugima za nesebičnu dobrotu, a ja ću joj sa svojom obitelji biti do vijeka zahvalan!

Veco Mačković

Piše: Stjepan Beretić

Prije 240 godina bačku su župu franjevci predali svjetovnim svećenicima

Bač - sjedište nadbiskupa

U časopisu *Magyar Sion*, tadašnji je bački župni **György Balogh** 1867. godine od 42. do 124. stranice napisao studiju pod naslovom "Stogodišnji spomen bačke župe". U prvom dijelu studije župnik Balogh ističe kako je Bač staro mjesto, te da je **sveti Stjepan kralj** u Baču osnovao biskupiju. Po Baču je sveti Stjepan prozvao i županiju, te se prostor između Dunava i Tise i danas, po Baču, zove Bačkom. Dalje piše župnik Balogh, da je **sveti Ladislav kralj** 1085. godine biskupiju Bač podigao na čast nadbiskupije. U vrijeme mađarskoga **kralja Gejze II.** vrlo siromašna Kalačka biskupija se 1149. godine sjedinila s Bačkom nadbiskupijom. Obje su biskupije i dalje zadržale svaka svoj kaptol s po 10 kanonika. U Baču su se birali novi nadbiskupi. Spominje se, da je 1517. godine u pavlinskom samostanu svetoga Lovre kraj Budima umro **brat Stjepan**, nekadašnji bački kanonik. Nakon Mohačkog poraza razorena su oba sjedišta ujedinjenih biskupija, a Kalačkom kaptolu su trebala dva stoljeća da se ponovno organizira, dok se Bački nikada više nije podigao.

Ugledni gosti kraljevskoga grada

Bač je do Mohačkog poraza svakako bio važan grad u Mađarskoj. U Bač su dolazili najugledniji državnici i kraljevi. Tako je 1148. godine kralj Gejza u Baču proslavio Uskrs. U Bač je 1158. godine navratio grčki **kralj Emanuel**. Kad je u Mađarskoj 1495. godine izbila kuga, mađarski **kralj Vladislav** se sklonio u Bač. Tom je prilikom bačkoga nadbiskupa imenovao bačkim velikim županom. U srpnju 1456. godine, na poziv nadbiskupa **Rafaela Herczega**, Bač je pohodio **sveti Ivan Kapistranski**. **Kralj Ljudevit II.** je 1518. i 1519. godine u Baču predsjedao sjednicama Mađarskog državnog sabora.

Za grad zaslužni nadbiskup

O procvatu Bača se posebno postarao bački nadbiskup **Péter Várdai**, koji je uložio puno novaca da se očisti korito rijeke Mostonge, pa se ta rijeka povezala s Dunavom tako da se do Bača moglo doći lađama. Godine 1494. mađarski kralj Vladislav je Bač proglasio gradom (prije 512 godina). Na taj su način građani Bača bili oslobođeni od poreza, te su izuzeti od vlasti velikog župana. Grad Bač se još i u XVI. stoljeću naziva trgovištem u kojem se nalaze brojna lijepa zdanja. Priča se u narodu, da je u to vrijeme Bač imao 300 dućana, i da je bio tako veliki grad da je sat hoda udaljeno selo Tovariševo bilo predgrađe Bača.

Turske provale

Bač je bio česta meta turskih provala i prije Mohačkog poraza (1526.). Svaka je ta provala značila manje ili veće pustošenje i razaranja. Kad je 19. kolovoza 1521. godine Beograd pao pod Turke, Bačka i Bodroška županija su zapale u velike nevolje. Poslije Mohačkog poraza, zajedno s ostalim naseljima Bačke i Bodroške županije, i Bač je potpao pod Turke. Turci su se poslije svoje

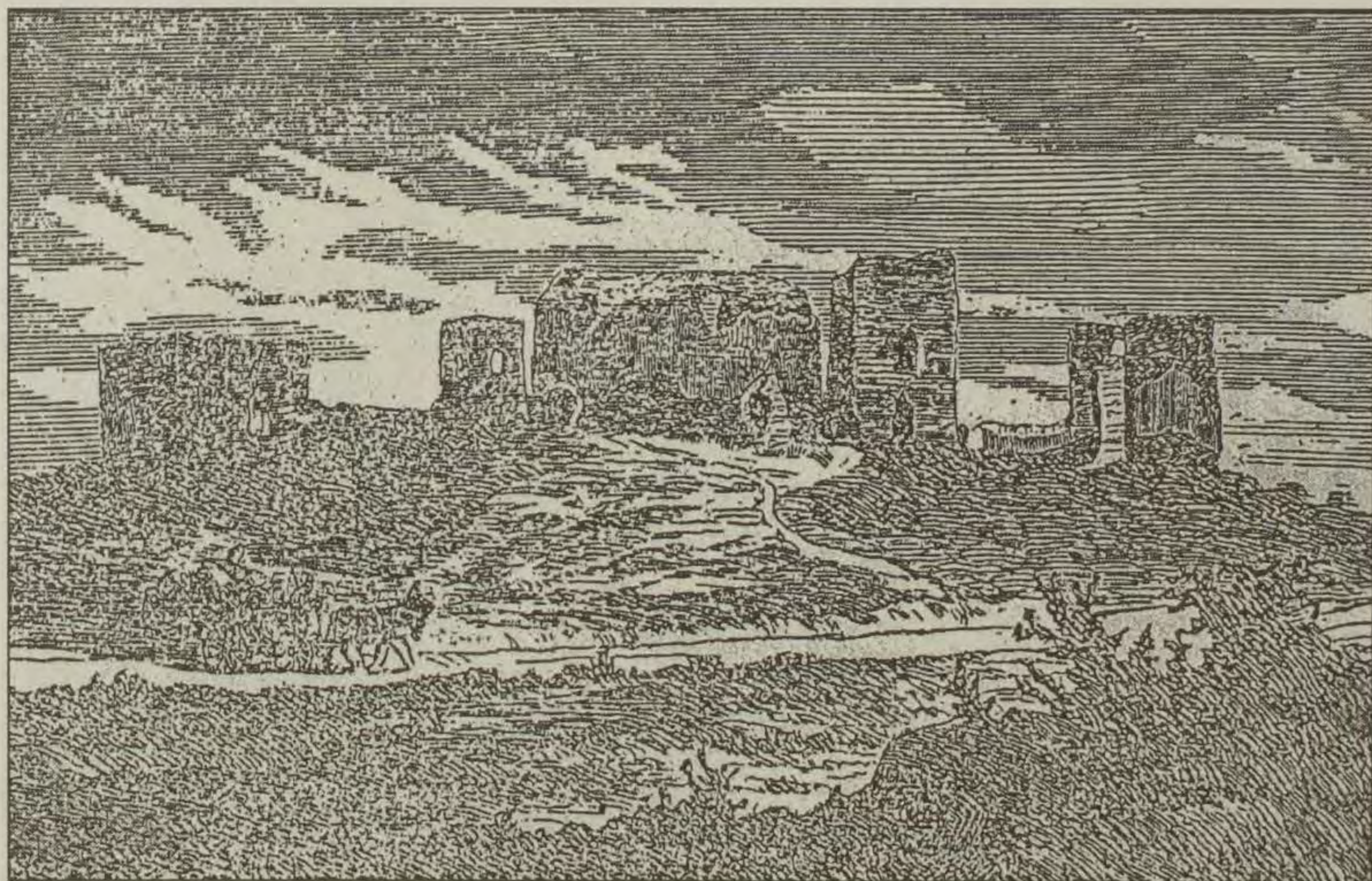
pobjede dijelom vraćali putujući uz lijevu obalu Dunava. Grad Bač je tom prilikom spaljen. Cijeli dan su napadali tvrđavu. Kad su provalili u tvrđavu, posjekli su sve živo što su tamo našli. Preostalo stanovništvo, više tisuća ljudi, bilo je u zbjegu između Bača i Petrovaradina. Njihov logor je bio opasan šančevima, a bio je okružen močvarama i jezerima. Obranu su im činili mađarski vojnici. Osvojivši taj logor, Turci su pobili sve do jednog - i branitelje i građane.

Nemir i poslije progona Turaka

Zato se, piše Balogh, ne treba čuditi, što je iz predmohačkih vremena ostalo malo povijesnih podataka.

Od sjajnih i slavni dana bačke prošlosti ostao je samo jedan samostan koji je prije pripadao ivanovcima, za koje Balogh piše da su bili templari. Taj je samostan još u 14. stoljeću predan franjevcima. Najveličanstveniji spomenik Bačke županije je ruševina bačke tvrđave. U gradu i okolici, piše Balogh nalaze se raspršene različite ruševine, koje svjedoče o slavnoj prošlosti jednog od najstarijih gradova današnje Bačke.

Nakon što je stopedeset godina Bač, zajedno s ostalim gradovima Mađarske, čamio pod Turcima, nakon teške i krvave borbe, konačno je koncem 17. stoljeća oslobođen, te je počeo pisati nove stranice svoje povijesti. Na žalost, ni vrijeme slobode nije donijelo sigurnost i mir napaćenom Baču. Cijela je Bačka bila i dalje metom napada i razaranja. Tada je opasnost dolazila iz same Mađarske.

Bač oko 1790. godine - pogled od tvrđave

Odgovara: dr. Andrija Kopilović

Smrt od gladi?!

Da li je vijest, koja je ranila sve nas Subotičane, istinita u tvrdnji da su dvoje ljudi umrli od gladi, to ne znamo. Činjenica je da su umrli i da su nađeni mrtvi i to više dana nakon smrti. Ostavimo na stranu pitanje je li uzrok smrti glad ili neka bolest, no to ništa ne umanjuje naše razmišljanje i našu odgovornost glede bratske ljubavi na koju je Crkva po svojoj naravi i po svom poslanju pozvana i poslana. U odgovoru na vaša pitanja htio bih naglasiti ponajprije ovo: od početaka Crkve ona prepoznaje sebe u nekoliko razina svoga poslanja. Najprije Crkva svoje poslanje prepoznaje u liturgiji. To znači u susretanju Boga i čovjeka, u svetim otajstvima, među kojima su na prvome mjestu misa kao izvor i vrhunac te slavljenje sakramenata, a onda i pobožnosti i ostale blagoslovinne. Crkva, dakle, prepoznaje sebe kao onu u kojoj Krist nastavlja svoju svećeničku službu. To je liturgija.

Drugo, Crkva prepoznaje svoje poslanje u Isusovom naređenju: "... idite po svem svijetu i navješćujte evanđelje svakom stvorenju". Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se, a tko ne uzvjeruje već je osuđen. Crkva nikada neće moći odustati od toga poslanja da - bilo zgodno ili nezgodno - bilo ugodno ili po život opasno - navješćuje spasenje, ono koje je Isus Krist donio i njegovu nauku kojom je čovjeka iz mraka izveo u svjetlo i sebe postavio kao jedini Put, Istinu i Život. Dakle, drugo poslanje Crkve je tzv. služba Riječi, a to je cjelokupni navještaj koji se događa u evangelizaciji, u katehizaciji, u vjerskom odgoju, napose u propovjedničkoj službi koja je bitno povezana i s liturgijom.

Konačno, Isus je rekao da će ljudi prepoznati Crkvu ili njegove učenike po međusobnoj i milosrdnoj ljubavi. Ta ljubav koja stvara zajedništvo je prožela cjelokupnu teologiju apostola Pavla o Crkvi. On uči o Crkvi da je ona zajednica međusobno povezana tako kao što su povezani udovi jednoga tijela. Glava Crkve je Krist, a udovi smo mi svi. Stoga Crkva "funkcionira" ne kao organizacija, makar ima i te elemente, nego kao organizam, a to znači da je živi organizam koji živi i djeluje, te vrši svoje poslanje u tzv. koinoniji, tj. u zajedništvu. Treće poslanje i zvanje Crkve je dakle da među ljudima izgrađuje zajedništvo. Iz toga zajedništva proistječe i četvrta, vrlo bitna značajka Crkve, a to je diakonia ili služenje u ljubavi braći u potrebi. Na ovu značajku Crkve se odnosi Vaše pitanje pa ću se na njoj posebno zadržati u svom odgovoru. Crkva je pozvana na

izgradnju zajedništva u djelotvornoj ljubavi prema bližnjima i to prema braći u potrebi. Konačno, peti element, u kojem Crkva prepoznaje svoje zvanje i poslanje je tzv. martyrium ili svjedočenje, pa i svjedočenje po cijenu vlastite krvi, do mučeništva. To je na svakom mjestu, u svakoj okolnosti svjedočenje za istinu, pravdu i ljubav, koje Crkva svjedoči po svojim članovima, brojnim mučenicima i svjedocima, jer vjera nije naučavanje nego ponajprije navještaj u svjedočenju. Tako, dakle, Crkva u tih pet razina prepoznaje svoje poslanje i niti ga se ikada u povijesti odrekla, niti ga se može odreći.

Vratimo se, dakle, onom četvrtom znaku prepoznavanja Crkvenosti, a to je tzv. diakonia - ili prevedeno: bratska ljubav - služenje braći u potrebi. Ako smo jedno tijelo - a jesmo - i ako se prepoznamo kao udovi jednoga tijela, kao braća i sestre jednoga organizma, onda su ovakvi slučajevi nebrige jednih za druge velika izdaja evanđelja i velika izdaja kršćanskoga svijeta. Moram s bolju ustvrditi da se radi o jednom mentalitetu našega vremena, koji očituje da su ljudi silno otuđeni jedni od drugih. Evo jednog primjera: moja je župa prije petnaestak godina bila sposobna ugostiti kroz osam dana sto osamdeset ljudi koji su sudjelovali na seminaru što ga je držao **prof. Tomislav Ivančić**. Prošlog sam tjedna imao četrdesetak gostiju na jedan dan i jedva sam ih uspio smjestiti po obiteljima u svojoj župnoj zajednici. Dakle, bratska ljubav, na koje spada i gostoprinstvo, toliko je oslabila da se Crkva više ne prepoznaje kao zajednica ljubavi i svi ovi događaji u našoj zajednici u Subotici, a sigurno je tako i drugdje, koji se prepoznaju u nepovjerenju, u optuživanju, sukobima i svađama, pokazuju da se "rastače" kršćanski mentalitet društva u kojem živimo. Čovjek je osiromašen, ali siromaštvo nije razlogom da se osiromašuje u ljubavi. Nesloga osiromašuje ljubav a nebriga za bližnje također je znak da se čovjek - svaki pojedinac, a onda i zajednica - iznutra ispražnjuje, tj. duhovno postaje prazna. Dakle, možemo govoriti o vremenu koje je vrlo kritično i sada već zvoni zvono za uzbunu koje mora probuditi kršćansku svijest odgovornosti za bližnjega. Kad se radi o "brizi" o bližnjemu, onda je vidljivo da se često vrlo "brižno" staramo o tome tko što misli, tko se kako oblači, tko što govori, tko što izjavljuje, tko se kako ponaša, tko se s kim druži... I sve nas to silno zanima. Međutim, ono što kršćane čini kršćanima je upravo to da ne trebaju voditi brigu o

Iznenadila nas je i zaboljela vijest da je u Subotici ovih dana dvoje ljudi umrlo od gladi. Je li to moguće? Kako pomoći i koja je odgovornost nas vjernika u tako teškim vremenima?

Čitatelji

spomenutim stvarima, nego o onome što je potrebno našim bližnjima kako bismo im mogli djelotvorno iskazati ljubav po evanđeoskom principu evanđelja: "Neka ne zna ljevica što čini desnica...". Imam dojam da je naša mjesna Crkva na jednom velikom ispitu i da je pitanje opstanka Crkve na ovim prostorima vezano baš za služenje-diakoniju kao bitnu oznaku Crkve. Koliko je staraca i starica zanemarenih, koliko domaćinstava zanemarenih i koliko ima djece zapuštene i napuštene! Djeca su danas najugroženija populacija čovječanstva. Djeca napuštena, djeca neželjena, djeca rastavljenih roditelja, djeca potencijalni delikventi. Cijelo je društvo u krizi, koje nije pošteđena ni Crkva kao je sastavni dio društva. I ona se u mnogim stvarima "utapala" u mentalitet društva. Spomenuti događaj u Subotici je samo jedan od velikih izazova koji nas uz zvuk velikoga zvona upozorava i pita: Je li naša Crkva živa ili je Crkva na umoru. Ako ne vodimo brigu, i to s ljubavlju i diskretno, o gladnima, potrebnima, golima, bosima, siromasima, naša Crkva nije životna, ona je onda organizacija a nije organizam. Ona je skup ljudi koji su jedan uz drugoga a nisu udovi jedan drugoga, jer se ne može dogoditi da se u kršćanskom mentalitetu susjed za susjeda ne "stara", da se rodbina međusobno ne pomaže u nevolji... Dakle, mentalitet u kojem živimo je donio ovaj izazov, na kojega nažalost nismo odgovorili, pa je moj odgovor svima - i meni i vama - ovaj: Crkvo, probudi se! Zašto? Jer, ako zaboravimo da smo prepoznatljivi kao kršćani po tome kako činimo ljubav ne riječju nego djelom i istinom, onda je veliko pitanje koliko smo odgovorni baš mi za ovaj slučaj i za tolike slučajeve zanemarenih siromaha, pa i gladnih.

Kada se radi o čovjeku kojemu je doista potrebna pomoć, onda ne smijemo gledati na njegovo ponašanje, na njegov neadekvatan ili grešan način života. Ako je gladan, moramo ga najprije nahraniti. Ako je bolestan, moramo se pobrinuti za njegovo liječenje a tek onda mu držati propovjed kako treba raditi i kako se ne smije opijati. Djelotvorna ljubav prema braći i sestrama je Isusova zapovijed koju moramo izvršavati ako želimo doista biti kršćani. A koliko Isus cijeni takvu ljubav, jasno je iz njegovih riječi "Što god učiniste jednom od moje najmanje braće, meni učiniste..." (usp. Mt 25). Naša vjera nas mora neprestano poticati na djelotvornu ljubav po kojoj u licu patnika prepoznamo Isusovo lice.

Uređuje: Jakob Pfeifer

20. OBLJETNICA DANA DUHA ASIZA

Međureligijskom molitvom za mir na kojoj su se u petak 27. listopada u crkvi Sv. Franje na zagrebačkom Kaptolu okupili predstavnici Katoličke, Srpske pravoslavne, Evangeoske pentekostne, Evangeličko-luteranske, Makedonske pravoslavne, Reformirane kršćanske i Baptističke crkve te Islamske vjerske zajednice i Židovske općine, završeno je trodnevno molitveno-dijaloško obilježavanje Dana duha Asiza, koji ove godine slavi 20. obljetnicu. Međureligijska molitva za mir Dan duha Asiza započela je 1986. na poziv pape Ivana Pavla II. u talijanskom gradiću Asizu, rodnom mjestu sv. Franje, u kojemu su se okupili visoki predstavnici kršćanskih Crkava i crkvenih zajednica te poglavari velikih svjetskih religija da svatko na svoj način, ali na istom mjestu moli, posti i hodočasti s istom nakanom - za mir u svijetu. Upravo od tada svake se godine u svijetu i u nas obilježava Dan duha Asiza, a osobito su to kao svoje poslanje i dio vlastitog identiteta prihvatile franjevačke zajednice.

Govoreći o susretu u Asizu, u ime organizatora susreta, Vijeća hrvatskih franjevačkih zajednica i Povjerenstva za ekumenizam i dijalog Zagrebačke nadbiskupije, nazočnima se obratio provincijalni ministar Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda o. **Željko Železnjak**, istaknuvši potrebu da u zajedništvu pred Bogom i svijetom pokažemo i potvrdimo da vjera i religija nikada ne mogu postati motivi sukoba, rata i mržnje. Mir je dar Božji, on je duboko upisan u srce svakoga čovjeka, i potrebno ga je graditi, rekao je provincijal, dodavši kako je i papa Ivan Pavao II. bio veliki graditelj mira i ljubavi. I mi smo pozvani to djelo mira nastaviti, budući da je molitva za mir obveza svakoga čovjeka, a jamči ga uzajamno poštivanje i povjerenje, poručio je o. **Željko**.

U ime domaćina pozdravne je riječi uputio i gvardijan samostana i rektor crkve Sv. Franje fra **Matija Koren**, izrazivši vjeru da je s njima u molitvi i iskrenosti i sv. Franjo koji je kroz borbe, zablude i uspjehe otkrio da život može biti divna pustolovina, te želju da ovaj susret bude trenutak molitve, radosti i razumijevanja.

Usljedile su i molitve predstavnika svake vjerske zajednice, a prvu od njih u ime Islamske vjerske zajednice izrekao je zagrebački imam **Mevludin Arslani**, moleći osobito za to da nas Bog nauči da je tolerancija najveći stupanj moći, a želja za osvetom prvi znak slabosti te da nam današnji dan vrati vjeru u međuljudsko povjerenje. **Danijel Berković** iz Evangeoske pentekostne crkve molio je Gospodina da svakomu tko iz srca zaziva njegovo Ime udijeli milosrđe i mir te da iz našega susreta s Gospodinom izađe mir među nama, i to mir kojega nam On daje. Generalna vikarica Evangeličke crkve u Hrvatskoj **Seija Uimonen** molila je da nam Gospodin daruje mudrosti da možemo razumjeti što je važno, i osjetljivosti vidjeti one kojima treba naša potpora. U ime Makedonske pravoslavne crkve molitvu je izrekao o. **Kirko Velinski** moleći da Bog umiri razdore i nemire, naše međusobne borbe te da nam daruje skoro pomirenje i ozdravljenje, jer nas je i otkupio zbog slave svojega Imena. **Vlč. Branimir Bučanović** iz Reformirane kršćanske crkve u svojoj je molitvi izrazio nadu u vječni život koja nam dolazi po vjeri u Boga, jer je "nada vječnog poticaj za ovozemaljski život, utje-

ha u različitim izazovima života, a zbog nje i živimo vjeru koja nam daje smisao i puninu života". Kao predstavnik Saveza baptističkih crkava u Hrvatskoj, molitvu je izrekao **Boris Peterlin**, izrazivši želju da Božja ljubav po Isusu Kristu ukloni strah, da njegova darežljivost umnoži bogatstva, njegova nesebičnost otopi krutost i da nje-

gov mir iznenadi sve nas. Da na nama pokaže svoju bogatu milost i dobrotu, molio je potom Gospodina i predstavnik Srpske pravoslavne crkve o. **Marinko Juretić**, a na poseban način da nam danas daruje spoznaju njegove istine, a u budućem vremenu život vječni. U ime Katoličke crkve molitvu je predvodio predsjednik Vijeća za ekumenizam i dijalog HBK zagrebački pomoćni biskup **Vlado Košić**, koji je u završnoj riječi istaknuo kako Asiz nije samo spomen prošle obljetnice, već treba biti program za danas i sutra. U tom smislu, biskup Košić zahvalio je svima koji prepoznaju tu potrebu zajedništva, te je izrazio nadu da će nas Bog blagosloviti da nadahnuti događajem zajedništva ustrajemo u vjeri, nadi i ljubavi. Na susretu u franjevačkoj crkvi sudjelovao je i brat **John Noel** iz ekumenske zajednice Taize u Francuskoj.

Glazbene točke iz vlastite tradicije izveli su predstavnici okupljenih vjerskih zajednica: **Arabeske**, **Danijela Sisgoreo Morsan**, skupina mladih iz Evangeličke crkve, **Stojanka Težak**, **Filip Pobran** za orguljama, **Danko Tomanić** te Hor crkve Sv. Preobraženja. Zbog početka židovskoga Šabata, umjesto molitve predstavnika Židovske općine, pjesmu Shalom Aleichem izveli su **Neven Tabaković** na klarinetu i **Dražen Miličević** na gitari, a na samom kraju gregorijanski koral izveli su franjevački bogoslovi. Molitveni susret nakon Aronovog blagoslova kojega je nazočnima podijelio biskup Košić, završen je *Pjesmom stvorova* sv. Franje koju je otpjevao fra **Miroslav Petrac**. /IKA/

Svoju plemenitost, dobrotu i duhovitost u jednom trenu preselio je u neki drugi svijet naš

VLATKO KOVAČEVIĆ (1943.-2006.)

Dobri ljudi ne umiru, oni jednostavno odu ostavljajući neizbrisivo sjećanje kako je to učinio i Vlatko. Na vječni počinak pošao je 12. studenog, a sprovodni obred vodio je kerski župnik Andrija Anišić 14. studenog.

Uvjereni u život koji se samo prividno prekida, za njim tuguju ali očekuju i susret s njim

supruga EVICA,
kćerke DUŠICA i SLAĐANA,
zet ANĐELKO,
unuci NEDA i LJUBIŠA.

Nad grobom
stari cigo svira.
Violina tiho cvili:
O, Bože, Bože mili -
što ga uze.
Uzalud suze.
Jesenji sunca
trag ga prati...
I tko će znati
što mu zadnja
miso bješe?!
Anđeli ga odnesoše...
I znaj!
Vlatko mili,
mrtvi su samo oni
koje su zaboravili.

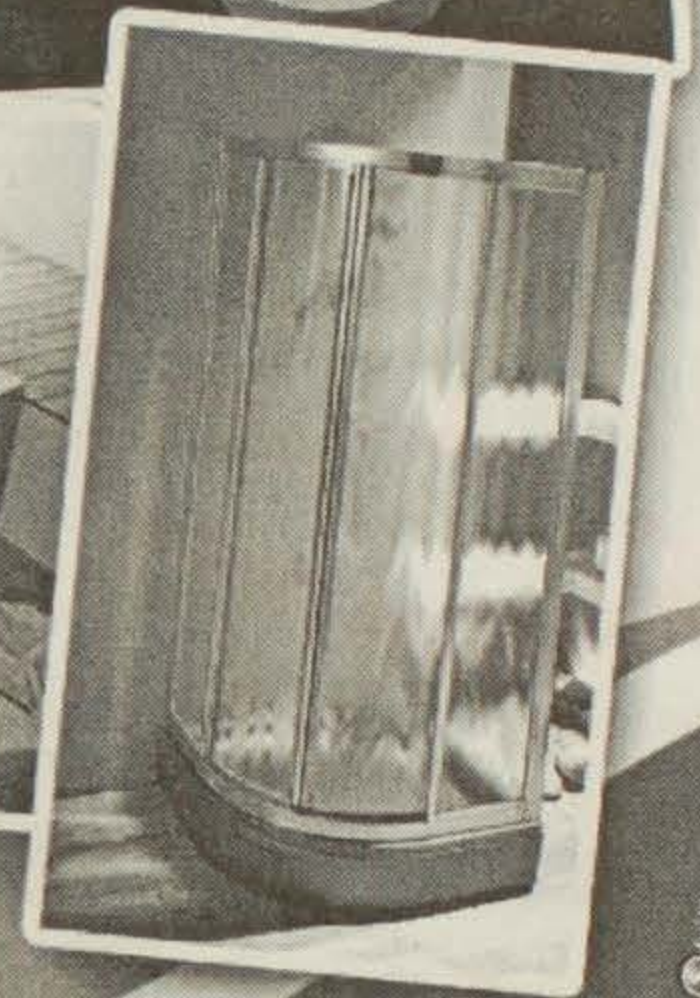

kolpa·san®

SALON KUPATILA

LETNJA AKCIJA SNIŽENJA **10-30%**

Veliki izbor akrilnih kada, masažnih kada, tuš kada, tuš kabina, masažnih tuš kabina, bazena, nameštaja za kupatilo, sanitarije, ugradni vodokotliči, pločica za unutrašnju i vanjsku upotrebu.

PRODAJNI SALONI:

SUBOTICA Banijska 2

tel: **024/ 547-886**

ZRENJANIN Vojvode Petra Bojovića 2

tel: **023/581-590**

NOVI SAD Rumenački put 11

tel: **021/518-092**

NOVI BEOGRAD Dr. Ivana Ribara 135

tel: **011/158-920**

KAMENORESCI
Beogradski put 224

SVE OD KAMENA
NOVA KAMENOREZAČKA RADNJA
NAJVEĆI IZBOR-NAJPOVOLJNIJE CENE

EV-PRO d.o.o.

SUBOTICA BEOGRADSKI PUT 72

TEL. 024/671-500

063/501-542

- veliki izbor granita i mermera u bojama
- izrada nadgrobnih spomenika
- od prirodnog i veštačkog kamena
- izrada enterijera po zahtevu kupca od svih vrsta uvoznog kamena
- usluga rezanja i obrade kamena
- izrada stepenica, prozorskih klupica, stolova i
- sve što zamislite

POVOLJNO SA GARANCIJOM
MOGUĆE ODLOŽENO PLAĆANJE

Kafana - "Duka"

Subotica,
Preradovićeva 4
(u Bunjevačkom kolu)
Tel: (024) 555-738

Organizira:
- svadbe,
- rođendanska slavlja,
- bankete i dr.

Svakog dana: MENI RUČKOVI
Posebno se preporučamo za
organiziranje "Poduša"

Radno vrijeme: od 12 - 22
nedjeljom zatvoreno

Maksima Gorkog 20 (kod glavne pošte)

Radno vrijeme: radnim danom od 9,30-12 i 16,30-19 sati
Radno vrijeme očnog liječnika: radnim danom od 17-19 sati

Vremena su teška. Svaka pomoć nam je dobro došla.
Unaprijed hvala svakom darovatelju.

HORVÁT BUSINESS CENTER
HRVATSKI POSLOVNI CENTAR
CROATIAN BUSINESS CENTER

Nagymező u. 49.
H. 1065 Budapest P.f. 468

Tel: (36-1) 269-1301
311-9200, 353-1501
Tel/fax: (36-1) 269-1300

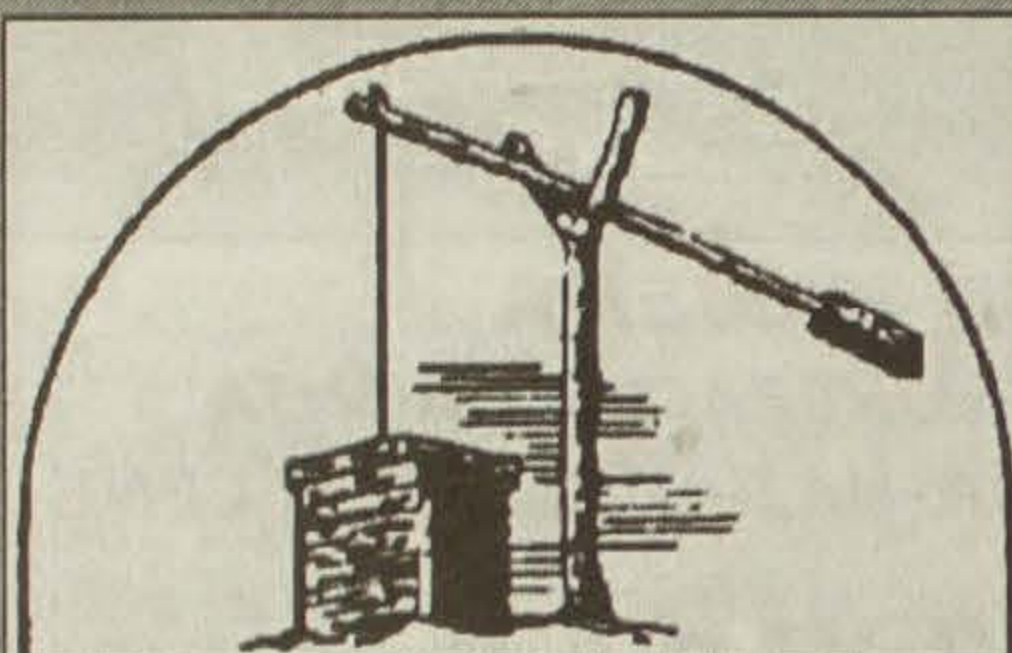
Svake treće nedjelje u mjesecu novi broj "Zvonika"

RENAULT
Koncesionar
VIDAKOVIĆ

Prodaja rezervnih delova i servis

Subotica, Braće Radića 51-53
Tel./fax:024/553-567

SALAŠ
ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA

Tel: (024) 566 - 577

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

POLIKLINIKA

24000 Subotica
Jo Lajoša 4a
tel: 024 / 520-698

Radno vrijeme
radnim danom: od 9 do 19 sati
subotom: od 9 do 12 sati

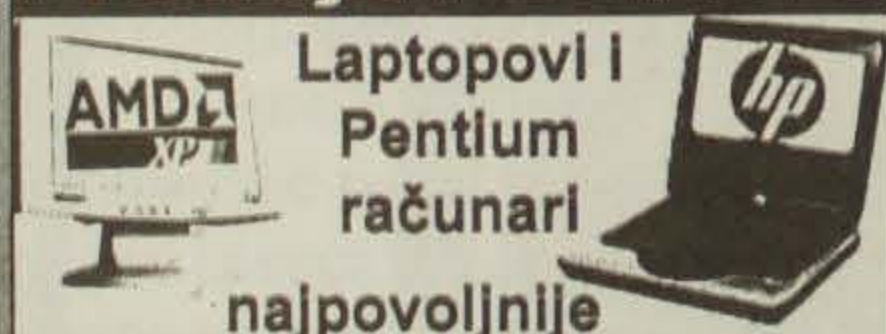
Hčitaonica
Hrvatska

Svakodnevno možete čitati
tisak, posuditi knjige i
porazgovarati s prijateljima
u Hrvatskoj čitaonici

Subotica, Ulica Bele Gabrića 21

Ponedjeljak, srijeda, petak 10-14 sati
utorak, četvrtak 16-19 sati

Millennium
GSM Centar
Prodaja i SERVIS

Laptopovi i
Pentium
računari

najpovoljnije

Panasonic
KX-TCD445

Gigaset
A-180

house1

Klima
uređaji

www.millenniumgsm.co.yu
Tel 024/ 551-353 Prvomajska 6.

**Neka Bog
blagoslovi
sve koji
radom služe
braći
ljudima!**

Internet provajding
Prodaja računara
Instalacija i održavanje računarskih mreža
Pojedinačni i grupni kursevi
(Windows, Word, Excel, Internet)
☎ (024) 555-765 Karadorđev put br. 2. Subotica
e-mail: support@tippnet.co.yu

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS...

FUNERO

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

- SUBOTICA, Karadorđev put 2
Telefon (danonoćno): 024 / 55-44-33
- HORGOS, Borisa Kidrića 7
Telefon (danonoćno): 792-202

RASPORED SAHRANA NA INTERNETU
www.funero.co.yu

E-mail: funero@funero.co.yu

**ONO ŠTO JE NEKAD BILO NEMOGUĆE
SADA JE MOGUĆE!**

U Subotici možete nabaviti:
misnice, štole, albe i rokete sve po mjeri;
košulje i birete, prvopričesnička
i ministrantska odijela;
svijećnjake, križeve za prvopričesnike
i krizmanike.

NOVO-NOVO

kaleži, tamjan i hostije

Sve informacije i narudžbe možete dobiti u
župnom uredu Palić
tel. 024/755-002

Specijalni BOŽIĆNI POPUST
na misnice i štole

APZ pp., "Auto-Dan Z" d.o.o.

024/670-975
024/55-44-25

SUBOTICA, Beogradski put 29
Somborski put 11

prodaja skutera i bicikala sa
pomoćnim motorom marke

KEEWAY

PIAGGIO GILERA
Vespa

Pazmo Cyborium
Radio Subotica
Szabadkai Rádío

SuboticaDanas.info

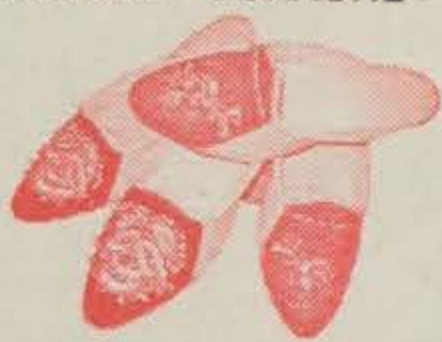
Informativne stranice
programa na hrvatskom jeziku

Kovač Dejan

MAJSTOR ZA IZRADU TRADICIONALNIH PAPUČA
PAPUCSKÉSZÍTŐ - MESTER

- BUNJEVAČKE - MAĐARSKE - ŠOKAČKE -

24000 Subotica,
ul. Dinka Šimunovića 10.
Tel.: 024/ 524-786,
Mob.: 064/ 14-62-103

ZANATSKA TRGOVINSKA RADNJA

VI. Milica Pečerić, Trg žrtava fašizma 14

Mobitel: 064 201 56 12

Miss Exclusive

SVE VRSTE KROJAČKIH USLUGA

Radno vrijeme: Ponedjeljak - petak: 10 - 18
Subota: 9 - 13

**HRVATSKI KULTURNI CENTAR
"BUNJEVAČKO KOLO"**

Subotica, Preradovićeva 4
Tel: (024) 555-589

SZTR

JULIJA-OPTIKA

KULTURA NOŠENJA NAOČALA

VODITE RAČUNA O REZERVNIM NAOČALAMA!

24000 Subotica, Braće Radića 6

Telefon: 024/ 528-482

Radno vrijeme:

radnim danom:
9,30 do 12,00 i 17,00 do 19,00
subotom: 9,00 do 12,00

Prvi privatni i registrirani
dom za stara i nemoćna lica

"Sv. Katarina"

PALIĆ, Sutjeska 47

Tel. 024/603 640

Mob.: 063 577 350

064 122 87 55

U ugodnoj paličkoj pri-
rodi i zelenilu, u privatnoj
kući s lijepim dvorištem,
pružamo usluge, stručno i
odgovorno:

Čuvanje i njegu starih i nemoćnih
lica; usluge medicinskih sestara;
liječničke i specijalističke usluge;
njegu starih i nemoćnih lica na terenu
(i u vašoj kući).

MONOLIT GRADNJA

Iršai Laslo

24000 SUBOTICA, Franje Kuhača 10, Tel.: 024/551-685
e-mail: monolit@tippnet.co.yu

IZVOĐENJE SVIH VRSTA GRAĐEVINSKIH, ZANATSKIH
I INSTALATERSKIH RADOVA. PROJEKTOVANJE I NADZOR

Zlatiborska 4, 24427 Totovo Selo - Tel: (024) 883-040
Email: hirvivo@tothfalu.co.yu

STOMATOLOŠKA ORDINACIJA

"APOLONIA"

Radno vrijeme:

ponedjeljak,
srijeda i
petak
15 - 19 sati

utorak i
četvrtak
8 - 12 sati

subota
- po dogovoru

Igmanska 6, 24000 Subotica
mobitel: 063 533 318

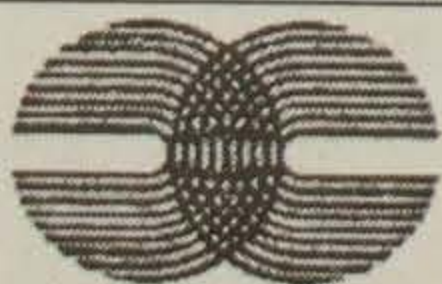
CSALÁDI MAGAZIN

Hitélet

Cara Dušana 4, 21000 Novi Sad

Tel: (024) 469-474

Email: agape@eunet.yu

Slušajte
Radio Suboticu
program na hrvatskom jeziku
svaku večer od 19-21 sat
na frekvenciji 91,5 Mhz

Put Jovana Mikića 12
Tel: 024 55 22 00
Fax: 551-902

RADIO MARIJA

Tel: 021 4790-529; Email: rama@eunet.yu

94,2 Mhz FM - SUBOTICA

102,9 Mhz FM - NOVI SAD

URED HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA

Subotica, Preradovićeva 4

Tel: (024) 556-898 i 553-818

www.suboticka-biskupija.info

10. IZLOŽBA BOŽIČNJAKA U SUBOTICI

Predvorje Gradske kuće
Otvorenje 15. 12. 2006 u 17 sati
a zatvaranje 22. 12. 2006 u 17 sati
Molimo dosadašnje suradnice, ali i nove da se uključe svojim "božićnjacima" u ovu lijepu izložbu.

Javite se na tel.: 024/754-650 ili 064/201-56-89 Kujundžić ili 024/534-589 Piuković

KRŠĆANSKA TRIBINA GRADA SUBOTICE

HKC "BUNJEVAČKO KOLO"

Preradovićeva 4

Četvrtak, 23. 11. u 20 sati

Tema:

BLAGOSLOVLJEN

SVAKODNEVNIM ŽIVOTOM

Predavač:

STJEPAN LICE,

pisac i publicist iz Zagreba

MJESEČNA MEDITACIJA

u župi Isusova Uskrsnuća
u Subotici

8. 12. 2006. u 19,30 sati

Redoviti sudionici meditacija znaju da je predbožićna meditacija rezervirana za meditaciju s djecom.

PREPORUČAMO

naša izdanja
po prošlogodišnjoj cijeni

ZIDNI kalendar za 2007. godinu
po cijeni od 30 din

DŽEPNI kalendar za 2007. god.
po cijeni od 50 din

SUBOTIČKU DANICU za 2007. god.
po cijeni od 300 din

BOŽIĆNE ČESTITKE
po cijeni od 10 din
duple s kuvertom 15 din

Božićne sličice
(četiri nova motiva)
po cijeni od 2 din

/Za kalendare i božićne čestitke dajemo 20 % popusta za narudžbe veće od 100 kom./

Narudžbe: Uredništvo Zvonika
te. 024 554-896

TEREZIJA VUKOVIĆ r. ŠARČEVIĆ (1929.-2006.)

U 78. godini života, 4. studenog, iznenada je preminula Terezija Vuković. Sahranjena je 6. studenog na Kerskom groblju. Sprovodne obrede predvodio je župnik Andrija Anišić u zajedništvu s preč.

Marijanom Đukićem, župnikom iz Davora (R. Hrvatska). U prigodnoj propovijedi župnik je naglasio kako je pokojna Terezija dugo godina bila bolesna i vezana uz krevet, ali je svoju bolest podnosila strpljivo uz brižnu njegu svoga muža Stipana, koji je preminuo mjesec dana prije njezine smrti. Otišla je s ovoga svijeta okrijepljena svetim sakramentim i tako se pridružila u vječnosti onome s kojim je ovdje na zemlji dijelila dobro i zlo kroz mnoge godine.

Ponovni susret s njom u vječnosti čekaju sinovi TOMISLAV i BELA s obiteljima, sestra RUŽA i braća LAZO i STIPAN s obiteljima.

MARKO MILODANOVIĆ (1944. - 2006.)

S tugom u srcu ali vjerom i nadom u srcu, javljamo da je iznenada, 9. studenog preminuo voljeni suprug, otac, dida i brat Marko Milodanović. Sahranjen je 11. studenog na Kerskom groblju. Sprovodne obrede predvodio je njegov župnik Željko Šipek a ukopu su nazočili i svećenici dr. Andrija Kopilović, Andrija Anišić i Franjo Ivanković. Prigodnu propovijed održao je dr. Andrija Kopilović, njegov dugogodišnji ispovjednik. U svojoj propovijedi on je istaknuo pokojnikovu borbu s depresijom, koju je uspješno nadvladao snagom nepokolebljive vjere i pouzdanja u Božju dobrotu te uz podršku svoje obitelji i prijatelja. To životno iskustvo mu je poslužilo da mnogima svjedoči o snazi vjere koja oslobađa i donosi mir i radost. S ljubavlju ga se sjećaju i za njega mole njegovi najmiliji:

supruga VITA, sin MIROLJUB, kćerka MIRJANA, snaha ANA, zet DRAGAN, unučad FILIP, DUNJA, KATARINA, FABIAN, MARIA, IVA i KRISTINA, brat PAJO, sestre GABRIJELA, MIRJANA i MARIJA s obiteljima.

ZVONIK

Katolički list (mjesečnik)

Izdaje:

Rimokatolički župni ured
sv. Roka, 24000 SUBOTICA
Beogradski put 52

Telefon: 024/554-896;
Fax: 024/551-036;

E-mail:

zvonik@tippnet.co.yu.

Web: www.ZVONIK.org.yu

Uredničko vijeće:

Ivan Andrašić
Andrija Anišić
Stjepan Beretić
mr. Ervin Čeliković
Katarina Čeliković
Marko Forgić
Ladislav Huska
Vesna Huska
Franjo Ivanković
dr. Andrija Kopilović
mr. Mato Miloš
Lazar Novaković
Jakob Pfeifer
s. Blaženka Rudić
dr. Marinko Stantić
Željko Šipek
mr. Mirko Štefković
dr. Tadej Vojnović

Andrija Anišić
glavni i odgovorni urednik

Franjo Ivanković
zamjenik glavnog
i odgovornog urednika

mr. Ervin Čeliković
tehnički urednik

Katarina Čeliković
lektorica

Tisak:

Štamparija "PRINTEX",
Stipe Grgića 58, Subotica,
Tel.: 024/554-435
ISSN 1451-2149

Godišnja pretplata za "ZVONIK"

- SCG 1080 dinara
- inozemstvo - 40 EURA
ili 300 kuna;
avionom 80 USD

Pretplatnici iz inozemstva i R. Hrvatske uplate mogu poslati poštanskom uputnicom ili čekom na adresu:

Svjetlana Ivković
Adresa: Augusta Piazza 6
10000 Zagreb,
tel: +385 (0)1 301 34 68

Fotografije u ovom broju:
Zvonik, Julijana Skenderović,
web stranica Đakovačke
biskupije

OD ZVONIKA DO ZVONIKA U BOJI

Još jedno hodočašće u Svetu Zemlju s patrom Tadejom

Proslava 200. obljetnice Bogoslovnog sjemeništa i Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu

Brat Richard u Subotici - priprema za novogodišnji susret u Zagrebu

Prva Kršćanska tribina u novoj školskoj godini na Otvorenom univerzitetu

Jesen života + proljeće života = RADOST ŽIVOTA!

JUBILEJ CRKVE ISUSA RADNIKA U SUBOTICI

Biskup zahvaljuje župniku na dugogodišnjem zauzetom pastoralnom djelovanju

Vjernici na misi zahvalnici

Biskup i župnik sa svećenicima sudionicima slavlja

Gdje su djeca uvijek je radost

Bački Monoštor, proslava Zavjetnog dana

Bački Monoštor - 30. obljetnica svećeništva mons. Marka Forgića

